

Legea Cu privire la energia electrică

Capitolul I. DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Scopul legii și sfera de aplicare

(1) Scopul prezentei legi este instituirea unui cadru juridic general pentru organizarea, reglementarea, asigurarea funcționării eficiente și monitorizarea sectorului electroenergetic menit să aprovizioneze consumatorii cu energie electrică în condiții de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, calitate și transparență; asigurarea accesului liber la piața energiei electrice; promovarea producerii energiei electrice; asigurarea echilibrului adecvat între ofertă și cerere, a nivelului corespunzător al capacității interconexiunilor pentru facilitarea schimburilor transfrontaliere de energie electrică; dezvoltarea pieței energiei electrice și integrarea într-o piață de energie electrică competitivă; stabilirea măsurilor menite să garanteze securitatea aprovizionării cu energie electrică; îndeplinirea corespunzătoare a obligațiilor de serviciu public; asigurarea respectării drepturilor consumatorilor, precum și a normelor privind protecția mediului.

(2) Sub incidența prezentei legi intră:

- a) producerea energiei electrice, inclusiv producerea energiei electrice și a energiei termice la centralele electrice de termoficare în regim de cogenerare;
- b) transportul energiei electrice, inclusiv fluxurile transfrontaliere de energie electrică în contextul importului, exportului și al tranzitului energiei electrice, precum și operarea sistemului electroenergetic;
- c) distribuția energiei electrice;
- d) furnizarea energiei electrice;
- e) determinarea și aprobarea prețurilor reglementate pentru energia electrică și a tarifelor reglementate ce țin de accesul la rețelele electrice, precum și pentru alte servicii prestate de întreprinderile electroenergetice în conformitate cu prezenta lege;
- f) licențierea genurilor de activitate pe piața energiei electrice;
- g) piața energiei electrice, accesul la piața energiei electrice și operarea pieței energiei electrice;
- h) organizarea, funcționarea și monitorizarea sistemului electroenergetic;
- i) securitatea și fiabilitatea în alimentarea cu energie electrică a consumatorilor finali;

- j) accesul pe proprietatea publică sau privată în vederea construcției, exploatării, întreținerii, reabilitării sau modernizării, inclusiv rețehnologizării, a rețelelor electrice;
- k) accesul reglementat al terților la rețelele electrice;
- l) protecția consumatorilor.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni principale semnifică:

acces la rețea - drept al utilizatorului de sistem, inclusiv al consumatorului final, de a prelua și livra energia electrică în cantitățile și pe perioada indicate în contractul pentru prestarea serviciului de transport, în contractul pentru prestarea serviciului de distribuție prin utilizarea rețelelor electrice de transport, a rețelelor electrice de distribuție, în conformitate cu condițiile stabilite în prezenta lege;

act de corespundere - act permisiv, emis de către organul supravegherii energetice de stat în urma examinării unei instalații electrice noi sau existente ori a unei centrale electrice noi sau existente, ce confirmă, fără a se limita, corespunderea instalației electrice executate sau a centralei electrice construite avizului de racordare, documentației de proiect, cerințelor de securitate;

avarie - deranjament în funcționarea instalațiilor sau a echipamentului unei/unor rețele electrice, care a condus la o abatere periculoasă a parametrilor regimului de funcționare a rețelei electrice respective de la cei prevăzuți în documentele normativ-tehnice în domeniu;

capacitate de consum - consum de energie electrică al unui consumator final atunci când instalația/instalațiile de utilizare a/ale acestuia funcționează la capacitate maximă. Acesta include toată cantitatea de energie electrică consumată de către consumatorul final respectiv ca entitate economică unică, în măsura în care consumul respectiv are loc pe piețe cu prețuri angro intercorelate. La aplicarea prezentei noțiuni nu se ia în considerare consumul de energie electrică la locurile individuale de consum care aparțin aceluiași consumator final și care au o capacitate de consum mai mică de 600 GWh/an, în măsura în care locurile de consum respective nu exercită o influență comună asupra prețurilor de pe piața angro a energiei electrice datorită amplasării acestora, din punct de vedere geografic, pe piețe relevante diferite;

centrală electrică - instalație sau ansamblu de instalații tehnice care produc energie electrică, utilizând diverse feluri de combustibili (cărbune, gaze, produse petroliere etc.) sau alte resurse energetice, inclusiv surse regenerabile de energie;

centrală electrică de termoficare urbană – centrală electrică de termoficare sau centrală electrică de cogenerare de înaltă eficiență, care livrează energie termică în sistemul centralizat de alimentare cu energie termică;

centrală electrică destinată uzului intern – centrală electrică din a cărei producție anuală de energie electrică mai mult de 40% sînt destinate consumului intern al deținătorului;

centrală electrică eligibilă care produce din surse regenerabile de energie – centrală electrică ce produce energie electrică din surse regenerabile de energie, al cărei proprietar beneficiază de dreptul de a i se achiziționa în mod obligatoriu toată cantitatea de energie electrică livrată în rețelele electrice în condițiile Legii nr. 10 din 26 februarie 2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile;

centrală electrică publică – centrală electrică din a cărei producție anuală de energie electrică cel puțin 60% sînt destinate livrării în rețelele electrice și vînzării pe piața energiei electrice;

certificare – procedură în cadrul căreia se examinează respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerințelor privind separarea și independența acestuia, precum și a altor cerințe relevante impuse operatorului sistemului de transport prin prezenta lege, și care constituie o condiție pentru desemnarea prin licențiere a operatorului sistemului de transport;

conducere centralizată a sistemului electroenergetic – planificare și dirijare operativ-tehnică unică a sistemului electroenergetic pentru asigurarea echilibrării și a siguranței funcționării acestuia, asigurarea stabilității frecvenței, a tensiunii și a continuității în alimentare cu energie electrică, pentru gestionarea fluxurilor de energie electrică în rețelele electrice de transport și pentru coordonarea schimburilor de energie electrică cu alte sisteme electroenergetice;

congestie – situație în care o interconexiune nu poate face față tuturor fluxurilor fizice de energie electrică ce rezultă din tranzacțiile internaționale solicitate de participanții pe piața energiei electrice din cauza lipsei capacității sau a capacității insuficiente a interconexiunilor și/sau a rețelelor electrice de transport în cauză;

consumator – consumator angro sau consumator final;

consumator angro – persoană fizică întreprinzător individual sau persoană juridică care cumpără energie electrică în scopul revînzării ei în interiorul sau în exteriorul sistemului electroenergetic;

consumator casnic – persoană fizică care cumpără energie electrică pentru propriile necesități casnice, cu excepția utilizării acesteia în scopuri comerciale, pentru

desfășurarea activității de întreprinzător sau profesionale;

consumator eligibil – consumator de energie electrică care este liber să își aleagă furnizorul de la care să procure energie electrică;

consumator final – consumator casnic sau consumator noncasnic care cumpără energie electrică pentru consum propriu;

consumator noncasnic – persoană fizică sau persoană juridică care cumpără energie electrică în alte scopuri decât pentru propriile necesități casnice, inclusiv producătorii și consumatorii angro;

consumator noncasnic necomercial – organizație nonguvernamentală cu statut de utilitate publică, cult religios și părțile componente ale acestuia, care cumpără energie electrică pentru propriile necesități, cu excepția utilizării acesteia în scopuri comerciale;

consumator vulnerabil – consumator casnic care, în conformitate cu actele normative în domeniul protecției sociale, este definit ca persoană defavorizată sau membru al familiei defavorizate;

contract de furnizare a energiei electrice – contract în baza căruia se furnizează energie electrică consumatorului, dar care nu cuprinde un instrument derivat al energiei electrice;

controlul asupra unei întreprinderi – drepturi, contracte sau orice alte mijloace care, separat sau împreună și având în vedere circumstanțele de drept sau de fapt implicate, conferă posibilitatea exercitării unei influențe decisive asupra unei întreprinderi, în special prin drepturi de proprietate sau de folosință asupra tuturor activelor întreprinderii sau a unei părți din acestea și/sau prin drepturi sau prin contracte care conferă o influență decisivă asupra structurii întreprinderii, asupra voturilor sau deciziilor organelor de conducere ale întreprinderii;

criză de energie electrică – situație actuală sau iminentă în care există un deficit semnificativ de energie electrică, astfel cum a fost stabilit de Guvern, sau în care este imposibil să se furnizeze energie electrică consumatorilor finali;

dezvoltarea rețelei electrice de distribuție – majorare a capacității rețelei electrice de distribuție existente ori construcție a unor noi rețele sau porțiuni de rețele electrice de distribuție;

dezvoltarea rețelei electrice de transport – majorare a capacității rețelei electrice de transport existente ori construcție a unor noi rețele sau porțiuni de rețele electrice de transport;

dispecerizare – activitate tehnică specifică sectorului electroenergetic, care este efectuată de unități specializate ale operatorului sistemului de transport în scopul exploatării coordonate a instalațiilor și a echipamentelor componente ale sistemului electroenergetic care necesită o comandă unitară;

distribuție a energiei electrice – transmitere a energiei electrice prin rețelele electrice de distribuție în vederea livrării ei către consumatori, fără a se include furnizarea;

echilibrare – ansamblu de acțiuni și procese, realizate la toate intervalele de timp, prin intermediul cărora operatorul sistemului de transport asigură în mod continuu echilibrul între producere, import, export și consum de energie electrică, în condițiile menținerii frecvenței în limitele de stabilitate predefinită, pentru a respecta cantitatea rezervelor necesare pentru fiecare proces de menținere a frecvenței și de înlocuire a rezervei cu privire la calitatea necesară, în conformitate cu Normele tehnice ale rețelelor electrice, aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;

echilibru între ofertă și cerere – satisfacere a cererilor previzibile de consum al energiei electrice fără a fi necesară aplicarea de măsuri de reducere a consumului;

echipament de măsurare – aparat sau sistem destinat măsurării cantității de energie electrică livrată și, după caz, a puterii electrice în scopul facturării;

electrician autorizat – persoană fizică autorizată de organul supravegherii energetice de stat cu dreptul de a executa instalații electrice și centrale electrice și, respectiv, cu dreptul de a întocmi documentația aferentă lucrărilor efectuate;

energie electrică de echilibrare – energie electrică necesară pentru echilibrarea sistemului electroenergetic în vederea acoperirii complete a cererii de energie electrică, suplimentar celei planificate și confirmate, care asigură acoperirea curbei reale de sarcină;

export declarat – livrarea energiei electrice din sistemul electroenergetic al Republicii Moldova în baza unui acord contractual care va prevedea că preluarea corespunzătoare simultană (importul declarat) a energiei electrice va avea loc într-o țară parte a Comunității Energetice sau într-o țară terță;

externalizare a unui serviciu sau a unei lucrări – transmitere de către titularul de licență în favoarea unei părți terțe a unui serviciu sau a unei lucrări pe care trebuie să le îndeplinească în conformitate cu prezenta lege și potrivit condițiilor licenței, fără a include cesiunea licenței către o parte terță;

flux tehnologic – flux neintenționat de energie electrică pe interconexiunile cu sistemele electroenergetice vecine;

flux transfrontalier de energie electrică – flux fizic de energie electrică în rețelele de transport ale Republicii Moldova, care rezultă din impactul activității producătorilor și/sau a consumatorilor din afara Republicii Moldova asupra rețelei sale electrice de transport;

furnizare a energiei electrice – vânzare, inclusiv revânzare, a energiei electrice către consumatori;

furnizor – întreprindere electroenergetică titular de licență pentru furnizarea energiei electrice care furnizează energie electrică în condițiile prezentei legi;

furnizor al serviciului universal – furnizor care, în contextul obligațiilor de serviciu public, este desemnat să asigure serviciul universal consumatorilor casnici și societăților comerciale mici;

furnizor central de energie electrică – furnizor desemnat de Guvern să procure energie electrică de la centralele electrice eligibile care produc din surse regenerabile de energie, precum și energie electrică produsă de centralele electrice de termoficare urbane, și să o furnizeze pe piața energiei electrice la prețuri reglementate, aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, în condițiile prezentei legi;

furnizor de ultimă opțiune – furnizor care, în contextul obligațiilor de serviciu public, este desemnat să furnizeze, pentru o perioadă limitată de timp, energie electrică consumatorilor finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe, în condiții specifice reglementate, stabilite prin prezenta lege;

grup de echilibrare – grup constituit din unul sau mai mulți participanți la piața energiei electrice care își transferă obligațiile aferente responsabilității de echilibrare în sarcina responsabilului grupului de echilibrare;

grup generator – ansamblu de mașini rotative destinate să transforme energia de altă formă în energie electrică;

import declarat – introducerea energiei electrice în Republica Moldova concomitent cu livrarea energiei electrice (exportul declarat) dintr-o țară parte a Comunității Energetice sau dintr-o țară terță;

informații cu caracter exact – informații care indică un ansamblu de circumstanțe existente sau despre care există motive justificate de a crede că vor exista, un eveniment care a avut loc sau despre care există motive justificate de a crede că va avea loc și care sunt suficient de precise pentru a duce la o concluzie în legătură cu efectul posibil al tuturor circumstanțelor sau al evenimentului asupra prețurilor la produsele energetice angro;

informații privilegiate – informații cu caracter exact care nu au fost făcute publice, care se referă în mod direct sau indirect la unul sau mai multe produse energetice angro și care, dacă ar fi făcute publice, ar putea influența în mod semnificativ prețul produselor energetice angro. În sensul prezentei noțiuni, prin informații se înțelege:

a) informațiile care trebuie făcute publice în conformitate cu prezenta lege, cu Regulamentul privind accesul la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor în sistemul electroenergetic, cu codurile rețelelor electrice și cu Regulile pieței energiei electrice;

b) informațiile cu privire la capacitatea și utilizarea instalațiilor de utilizare, a centralelor electrice sau a rețelelor electrice de transport, inclusiv informațiile cu privire la indisponibilitatea planificată sau neplanificată a acestora;

c) informațiile care trebuie divulgate în conformitate cu prevederile actelor normative sau ale contractelor de pe piața angro a energiei electrice, în măsura în care aceste informații ar putea avea un efect semnificativ asupra prețului produselor energetice angro;

d) alte informații legate de piața energiei electrice pe care un participant la piață ar putea să le folosească pentru a lua decizia de a efectua tranzacții legate de un produs energetic angro sau de a emite un ordin de tranzacționare cu un astfel de produs;

instalație electrică – instalație de racordare și instalație de utilizare;

instalație de racordare – instalație electrică prin care se face legătura dintre rețeaua electrică și centrala electrică sau instalația de utilizare;

instalație de utilizare – ansamblu de instalații electrice ale consumatorului final destinate utilizării energiei electrice;

instrument derivat al energiei electrice – instrument financiar menit să asigure participanții la piața energiei electrice împotriva unor posibile fluctuații ale prețului la energia electrică pe piață, în cazul în care acest instrument ține de sectorul electroenergetic;

interconexiune – instalații și echipamente utilizate la interconectarea a două sisteme electroenergetice;

întreprindere electroenergetică – persoană fizică sau persoană juridică, înregistrată în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere, care desfășoară cel puțin una dintre activitățile de producere, de transport, de distribuție sau de furnizare a energiei electrice, precum și de operare a pieței energiei electrice, și care îndeplinește funcții comerciale, tehnice și/sau funcții de întreținere aferente

activităților respective, fără a include consumatorii finali;

întreprindere electroenergetică integrată – întreprindere electroenergetică integrată pe orizontală sau pe verticală;

întreprindere electroenergetică integrată pe orizontală – întreprindere electroenergetică care desfășoară cel puțin una dintre activitățile de producere în scopul vânzării, de transport, de distribuție sau de furnizare a energiei electrice, precum și o altă activitate ce nu ține de sectorul electroenergetic;

întreprindere electroenergetică integrată pe verticală – întreprindere electroenergetică sau grup de întreprinderi care pot exercita control una asupra alteia sau în cadrul cărora aceeași persoană sau aceleași persoane sînt îndreptățite, direct sau indirect, să exercite controlul astfel cum este definit în prezenta lege, care desfășoară cel puțin una dintre activitățile de transport sau de distribuție a energiei electrice și cel puțin una dintre activitățile de producere sau de furnizare a energiei electrice;

întreprindere înrudită – întreprindere afiliată care deține majoritatea drepturilor de vot în cadrul altei întreprinderi și/sau care are dreptul de a numi sau de a revoca majoritatea membrilor organelor de conducere ale unei alte întreprinderi, și care este în același timp acționar, fondator al întreprinderii respective, și/sau care, în temeiul unui acord încheiat cu alți acționari, fondatori ai acestei întreprinderi, deține controlul asupra drepturilor de vot în cadrul întreprinderii respective; și/sau întreprindere dependentă în raport cu întreprinderea dominantă; și/sau întreprindere asociată care exercită o influență semnificativă asupra politicii financiare și de administrare a unei alte întreprinderi; și/sau o întreprindere influențată de o altă întreprindere; și/sau întreprinderi care aparțin aceluiși/acelorași acționari, fondatori; și/sau societăți comerciale care, fără a depinde una de alta, sînt reunite sub o conducere unică ori sînt conduse de organe alcătuite majoritar din aceleași persoane; și/sau alte tipuri de societăți comerciale afiliate;

linie electrică directă – linie electrică ce leagă o centrală electrică izolată de sistemul electroenergetic cu instalațiile electrice ale unui consumator izolat sau linie electrică ce leagă o centrală electrică și un furnizor al energiei electrice în vederea livrării energiei electrice în mod direct către propriile spații, filiale și consumatori finali;

loc de consum – amplasament al instalațiilor electrice ale consumatorului final unde, printr-o singură instalație de utilizare, se consumă energie electrică livrată prin una sau mai multe instalații de racordare;

managementul eficienței energetice și/sau al cererii – abordare globală sau integrală în scopul de a influența cantitatea și perioada de consum al energiei electrice în vederea reducerii consumului de energie primară și a vîrfurilor de sarcină prin acordare de

prioritate investițiilor în măsurile de eficiență energetică sau în alte măsuri, precum contractele de furnizare întreruptibilă cu energie electrică, investițiilor pentru creșterea capacității de producere, dacă acestea se dovedesc a fi cele mai eficiente și economice opțiuni, avându-se în vedere impactul pozitiv pe care îl are reducerea consumului de energie electrică asupra mediului, asupra securității aprovizionării cu energie electrică, precum și asupra costurilor serviciului de distribuție a energiei electrice aferente acestor măsuri;

obligație de serviciu public – obligație impusă întreprinderii electroenergetice în interesul economic general, care se poate referi la securitate, inclusiv la securitatea aprovizionării cu energie electrică, la continuitate, la calitate și la prețurile furnizărilor, precum și la protecția mediului, și care nu este discriminatorie și nu denaturează concurența în afară de ceea ce este strict necesar pentru a realiza obligația de serviciu public în cauză;

operator al pieței energiei electrice – întreprindere electroenergetică titular de licență pentru operarea pieței energiei electrice, responsabilă de operarea și de asigurarea funcționării piețelor organizate de energie electrică;

operator al pieței energiei electrice desemnat – operator de piață licențiat de Agenție, autorizat să îndeplinească sarcini legate de cuplarea unică a piețelor energiei electrice pentru ziua următoare și a piețelor energiei electrice pe parcursul zilei;

operator al sistemului de distribuție – întreprindere electroenergetică titular de licență pentru distribuția energiei electrice care dispune de rețele electrice de distribuție, îndeplinește funcții de distribuție a energiei electrice și este responsabilă de exploatarea, întreținerea, modernizarea, inclusiv rețehnologizarea, și dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție, precum și de asigurarea capacității rețelelor electrice de distribuție de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice;

operator al sistemului de transport – întreprindere electroenergetică titular de licență pentru transportul energiei electrice care dispune de rețele electrice de transport, îndeplinește funcții de transport al energiei electrice și de dirijare operativ-tehnologică a sistemului electroenergetic și este responsabilă de exploatarea, întreținerea, modernizarea, inclusiv rețehnologizarea, și dezvoltarea rețelelor electrice de transport și a interconexiunilor, precum și de asigurarea capacității rețelelor electrice de transport de a satisface pe termen lung un nivel rezonabil al cererii privind prestarea serviciului de transport al energiei electrice;

operator de sistem – operatorul sistemului de transport și operatorul sistemului de distribuție;

ordine de prioritate economică – ierarhizare a surselor de alimentare cu energie electrică după criteriile economice;

parametri de calitate – totalitate a caracteristicilor energiei electrice stabilite în standardele de calitate aprobate de organismul național de standardizare și indicate ca obligatorii în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice, în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice și în Regulile pieței energiei electrice;

parte a Comunității Energetice – parte semnatară a Tratatului Comunității Energetice, precum și Uniunea Europeană și statele sale membre;

parte responsabilă pentru echilibrare – participant la piața energiei electrice, înregistrat de operatorul sistemului de transport, care este responsabil de a-i notifica acestuia un program echilibrat de producere, de vânzare, de cumpărare și de consum al energiei electrice în intervalul de timp pentru care se calculează dezechilibrele și care își asumă responsabilitatea financiară pentru dezechilibrele rezultate ca abateri de la programul notificat operatorului sistemului de transport și acceptat de acesta;

participant la piața energiei electrice – persoană fizică sau persoană juridică care vinde sau cumpără energie electrică pe piața energiei electrice în conformitate cu prevederile prezentei legi și cu Regulile pieței energiei electrice;

participant la piața angro a energiei electrice – persoană fizică sau juridică, inclusiv operatorul de sistem, care se angajează în tranzacții cu energie electrică, inclusiv prin plasarea de ordine de tranzacționare pe piața angro a energiei electrice;

piață a contractelor bilaterale – piață în care vânzarea și cumpărarea energiei electrice au loc direct între participanții la piața energiei electrice în baza contractelor bilaterale de vânzare-cumpărare a energiei electrice;

piață a energiei electrice – cadru organizat de vânzare-cumpărare a energiei electrice de către participanții la piață și de prestare a serviciilor de sistem în scopul asigurării continue și fiabile a consumatorilor cu energie electrică în cadrul sistemului electroenergetic;

piață a energiei electrice de echilibrare – piață angro organizată, destinată vânzării și cumpărării energiei electrice pentru acoperirea necesităților de echilibrare a sistemului electroenergetic;

piață a energiei electrice pe parcursul zilei – piață angro a energiei electrice, organizată de operatorul pieței energiei electrice, care asigură participanților la piață posibilitatea de a-și acoperi curba reală de sarcină pentru o zi de livrare, prin mecanisme de tranzacționare, prin care vânzarea și cumpărarea energiei electrice se

efectuează în baza tranzacțiilor ce au loc pentru o zi de livrare, după închiderea pieței energiei electrice pentru ziua următoare și înainte, cu o anumită perioadă, de începerea livrărilor;

piață a energiei electrice pentru ziua următoare – piață angro a energiei electrice, organizată de operatorul pieței energiei electrice, care asigură participanților la piață mecanismele de tranzacționare pentru vânzarea și cumpărarea energiei electrice pentru fiecare interval de dispecerizare din ziua de livrare fizică a energiei electrice care urmează imediat după ziua de tranzacționare;

piețe organizate lichide – piață a energiei electrice pe parcursul zilei și piață a energiei electrice pentru ziua următoare, stabilite și funcționale, care întrunesc următoarele criterii:

a) există platforme de tranzacționare operaționale, bazate pe licitații sau pe mecanisme de tranzacționare prin corelare continuă, și unde piața energiei electrice pe parcursul zilei și piața energiei electrice pentru ziua următoare sunt funcționale de cel puțin 12 luni;

b) este posibilă modificarea ofertelor până la o oră înainte de livrare (h-1);

c) produsele disponibile pentru a fi comercializate sunt în concordanță cu intervalul de decontare a dezechilibrului din zona respectivă de licitație;

planificare pe termen lung – planificare pe termen lung a necesarului de investiții în capacitățile de producere, în rețelele electrice de transport și de distribuție în vederea satisfacerii cererii de energie electrică din sistem, a diversificării surselor și a garantării continuității furnizării energiei electrice consumatorilor;

procedură de licitație – procedură prin care puterea instalată în capacități de producere a energiei electrice este majorată prin investiții în noi capacități sau prin extinderea capacităților existente;

producător – întreprindere electroenergetică care dispune de o centrală electrică, o exploatează și produce energie electrică;

producere a energiei electrice – acțiunea de producere a energiei electrice;

producere distribuită – producere a energiei electrice de către o centrală electrică racordată la o rețea electrică de distribuție;

produse energetice angro – următoarele tipuri de contracte și instrumente derivate, indiferent de locul sau modul lor de tranzacționare:

a) contractele de furnizare a energiei electrice, în cazul în care livrarea se efectuează în Republica Moldova sau în țările părți ale Comunității Energetice;

b) contractele de prestare a serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice în Republica Moldova sau în țările părți ale Comunității Energetice;

punct de delimitare – loc în care instalațiile electrice ale consumatorului final se delimitează, în baza dreptului de proprietate, de instalațiile întreprinderii electroenergetice sau loc în care instalațiile electrice ale întreprinderilor electroenergetice se delimitează în baza dreptului de proprietate;

punct de racordare – punct fizic din rețeaua electrică la care se racordează, prin intermediul instalației de racordare, centrala electrică sau instalația de utilizare;

putere a centralei electrice – sumă a puterilor active nominale ale generatoarelor de energie electrică ale unei centrale electrice;

racordare – realizare de către operatorul sistemului de transport sau de către operatorul sistemului de distribuție a instalației de racordare a unui solicitant potențial consumator final și/sau punere sub tensiune a instalației de utilizare sau a centralei electrice în condițiile în care a fost emis actul de corespundere a instalației electrice sau a centralei electrice;

responsabilul grupului de echilibrare – participant la piața energiei electrice, care este responsabil de a-i notifica operatorului sistemului de transport programele echilibrate de producere, de vânzare, de cumpărare și de consum al energiei electrice ale participanților la piața energiei electrice pentru care și-a asumat responsabilitatea echilibrării și responsabilitatea financiară pentru dezechilibrele provocate de un grup de echilibrare;

rețea electrică – rețea electrică de transport și rețea electrică de distribuție;

rețea electrică de distribuție – sistem format din linii electrice de tensiune înaltă, medie și joasă, cu echipament și utilaj de transformare și de comutare, precum și cu instalații auxiliare situate în aval de punctul de racordare la rețeaua electrică de transport sau la centrala electrică și în amonte de punctul de racordare a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali, care servește la distribuția energiei electrice;

rețea electrică de transport – sistem format din linii electrice de tensiune înaltă, cu echipament și utilaj de transformare și de comutare, precum și cu instalații auxiliare, care servește la transportul energiei electrice;

securitate – securitatea furnizării și livrării de energie electrică, precum și securitatea tehnică;

securitate a aprovizionării cu energie electrică – capacitate a sistemului electroenergetic de a furniza consumatorilor finali energie electrică în conformitate cu dispozițiile prezentei legi;

securitate a exploatării rețelei electrice – exploatare continuă a rețelei electrice de transport și, după caz, a rețelei electrice de distribuție în circumstanțe previzibile;

servicii auxiliare – servicii adiționale transportului sau distribuției energiei electrice, acordate utilizatorilor de sistem și terților de către operatorul sistemului de transport sau operatorul sistemului de distribuție, în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul privind racordarea la rețelele electrice și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, în baza tarifelor aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică în conformitate cu metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare;

servicii de sistem – servicii necesare pentru operarea rețelelor electrice de transport și a rețelelor electrice de distribuție;

serviciu universal – serviciu prestat pentru asigurarea dreptului consumatorilor casnici și al societăților comerciale mici de a li se furniza energie electrică în mod garantat, în condiții reglementate stabilite prin prezenta lege, cu respectarea parametrilor de calitate stabiliți, la tarife reglementate, rezonabile, transparente și ușor comparabile;

sistem de distribuție închis – sistem autorizat în conformitate cu condițiile stabilite în prezenta lege, prin care se distribuie energie electrică într-o zonă industrială, comercială sau de servicii comune, limitată din punct de vedere geografic;

sistem electroenergetic – centrale electrice și utilaje necesare dirijării operativ-tehnologice, rețele electrice, precum și instalații electrice ale consumatorilor finali, care, în ansamblu, funcționează într-un sistem unic;

sistem interconectat – ansamblu de rețele electrice de transport și de distribuție legate între ele prin intermediul uneia sau mai multor interconexiuni;

sistem izolat – sistem electroenergetic care nu este interconectat cu alte sisteme sau în care mai puțin de 5% din consumul anual se asigură prin capacitățile interconexiunilor cu alte sisteme;

sistem paușal – metodă de determinare prin calcul a cantității de energie electrică consumată, în funcție de puterea receptoarelor electrice și de numărul orelor de utilizare pe tipuri de receptoare electrice sau în funcție de puterea contractată și de numărul orelor de utilizare a acestei puteri, metodă aplicată în termenele și în condițiile prevăzute de lege;

societate comercială mică – întreprindere care are un număr de angajați de pînă la 50 de persoane și o cifră anuală de afaceri sau un bilanț ce nu depășește echivalentul în lei a 10 milioane de euro;

subvenții încrucișate – utilizarea unui profit obținut în cadrul desfășurării unui tip de activitate sau în legătură cu o anumită categorie de consumatori pentru a acoperi cheltuielile sau pierderile înregistrate în urma desfășurării altui tip de activitate sau în legătură cu alte categorii de consumatori de către aceeași întreprindere electroenergetică;

surse regenerabile de energie – surse de energie regenerabile din categoria celor nefosile, precum ar fi energia eoliană, solară, aerotermală, geotermală, energia hidroelectrică, biomasa, biogazul, gazul de fermentare a deșeurilor (gazul de depozit) și gazul provenit din instalațiile de epurare a apelor uzate;

tarif binom – tarif pentru energie electrică care constă din două componente: una pentru putere electrică și alta pentru energie electrică;

tarif de punere sub tensiune – tarif reglementat, achitat de solicitant operatorului sistemului de transport sau operatorului sistemului de distribuție pentru acoperirea costurilor aferente conectării la rețeaua electrică și punerii sub tensiune a instalației de utilizare sau a centralei electrice, stabilit conform metodologiei aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;

tarif de racordare – tarif reglementat, achitat de solicitant operatorului sistemului de transport sau operatorului sistemului de distribuție pentru acoperirea costurilor aferente realizării instalației de racordare a unui solicitant, potențial consumator final, și pentru punerea sub tensiune a instalației de utilizare, stabilit conform metodologiei aprobate de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;

tentativă de manipulare a pieței – una dintre următoarele acțiuni:

1) efectuarea oricărei tranzacții sau emiterea oricărui ordin de tranzacționare cu produse energetice angro cu intenția:

a) de a oferi indicații false sau de a da semnale înșelătoare cu privire la cererea, oferta sau prețul produselor energetice angro;

b) de a stabili în mod artificial prețul unui sau mai multor produse energetice angro, cu excepția cazului în care persoana care a efectuat tranzacția sau care a emis ordinul de tranzacționare consideră că motivele care au determinat-o să procedeze astfel sunt legitime și că respectiva tranzacție sau respectivul ordin de tranzacționare este conform cu practicile de piață admise pe respectiva piață a energiei electrice;

c) de a utiliza un instrument fictiv sau oricare altă formă de înșelăciune ori abuz de încredere care transmite sau este de natură să transmită informații ce nu corespund realității ori sunt înșelătoare cu privire la cererea, oferta sau prețul produselor energetice angro;

2) difuzarea de informații, prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, inclusiv al internetului, sau prin orice alte mijloace, cu intenția de a oferi mesaje care nu corespund realității ori sunt înșelătoare cu privire la cererea, oferta sau prețul produselor energetice angro;

transport al energiei electrice - transmitere a energiei electrice prin rețelele electrice de transport în vederea livrării acesteia către consumatorii finali sau către operatorii sistemelor de distribuție, fără a se include furnizarea;

tranzit declarat - situație în care apare un „export declarat” de energie electrică și în care pe traseul desemnat al tranzacției respective se află o țară pe al cărei teritoriu nu va avea loc nici livrarea, nici introducerea concomitentă a energiei electrice;

utilizator de sistem - persoană fizică sau persoană juridică care livrează energie electrică în sistemul electroenergetic sau căreia i se livrează energie electrică din sistemul electroenergetic;

zonă de protecție a rețelelor electrice - zonă adiacentă rețelelor electrice, cu condiții deosebite de utilizare, stabilită de-a lungul traseului rețelei electrice și în jurul altor obiecte ale rețelei electrice, în limitele căreia, în conformitate cu Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice, se introduc interdicții privind accesul persoanelor, efectuarea lucrărilor stabilite și regimul construcțiilor în scopul asigurării condițiilor normale de exploatare și al excluderii posibilității de deteriorare a rețelelor electrice.

Articolul 3. Obiective de reglementare

(1) În conformitate cu prezenta lege, energia electrică se produce, se transportă, se distribuie, se furnizează și se consumă în cel mai eficient mod.

(2) Obiectivele de reglementare ale prezentei legi sînt următoarele:

a) asigurarea dezvoltării durabile a economiei naționale;

b) asigurarea funcționării sigure, fiabile și eficiente a sistemului electroenergetic menită să garanteze furnizarea neîntreruptă a energiei electrice și satisfacerea cererilor de energie electrică ale consumatorilor finali, cu respectarea parametrilor de calitate și a indicatorilor de calitate stabiliți, precum și prestarea serviciilor de sistem și auxiliare;

- c) organizarea și asigurarea funcționării pieței energiei electrice în condiții de transparență, de competitivitate și de nediscriminare, integrarea acestora în piața regională și europeană, crearea condițiilor necesare pentru asigurarea concurenței pe piața energiei electrice;
- d) asigurarea accesului reglementat și nediscriminatoriu, pentru toate persoanele fizice și juridice, la piața energiei electrice, la rețelele electrice de transport și de distribuție, precum și la serviciile de sistem;
- d1) asigurarea integrității și transparenței pieței energiei electrice, inclusiv prin stabilirea obligațiilor participanților la piața angro a energiei electrice privind înregistrarea și privind publicarea informațiilor privilegiate în condițiile stabilite în prezenta lege, prin stabilirea interdicțiilor referitoare la manipularea pieței și la tranzacțiile bazate pe informații privilegiate, precum și prin stabilirea atribuțiilor specifice ale Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în legătură cu investigarea potențialelor abuzuri pe piața angro a energiei electrice și a eventualelor tranzacții bazate pe informații privilegiate;
- e) stabilirea atribuțiilor Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, a drepturilor și obligațiilor întreprinderilor electroenergetice, a relațiilor reciproce între întreprinderile electroenergetice, precum și a relațiilor acestora cu Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică;
- f) stabilirea cadrului juridic necesar pentru reglementarea și monitorizarea separării efective a operatorului sistemului de transport și a operatorilor sistemelor de distribuție, precum și asigurarea independenței lor față de întreprinderile electroenergetice care desfășoară activitățile de producere sau de furnizare a energiei electrice;
- g) crearea condițiilor necesare pentru efectuarea de investiții adecvate în sistemul electroenergetic, inclusiv pentru asigurarea de capacități suficiente de producere a energiei electrice, de capacități suficiente în rețelele electrice de transport și de distribuție, în interconexiuni, necesare pentru funcționarea stabilă și fiabilă a sistemului electroenergetic, precum și pentru asigurarea securității aprovizionării cu energie electrică;
- h) promovarea utilizării tehnologiilor moderne, inteligente și ecologice, a producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie și a producerii energiei electrice și termice în regim de cogenerare de înaltă eficiență;
- i) facilitarea schimburilor transfrontaliere de energie electrică în baza unor mecanisme clar definite, transparente și nediscriminatorii privind alocarea capacităților și gestionarea congestiilor în scopul utilizării eficiente a capacităților de interconexiune,

- al promovării diversificării și a competitivității la importurile de energie electrică;
- j) stabilirea condițiilor de îndeplinire a obligațiilor de serviciu public în sectorul electroenergetic și asigurarea protecției consumatorilor finali;
- k) stabilirea unor măsuri menite să garanteze securitatea aprovizionării cu energie electrică a consumatorilor finali;
- l) sporirea eficienței și reducerea impactului negativ al activităților din sectorul electroenergetic asupra mediului, precum și promovarea dezvoltării sectorului în conformitate cu politicile economice, de mediu și sociale ale statului;
- m) asigurarea cooperării regionale și internaționale a operatorului sistemului de transport și a Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică, precum și a cooperării între autoritățile de resort ale statului;
- n) asigurarea, la investigarea potențialelor abuzuri pe piața angro a energiei electrice a Republicii Moldova și a eventualelor tranzacții bazate pe informații privilegiate cu potențial efect transfrontalier, a cooperării Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică cu alte autorități de reglementare, în coordonare cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice.

Capitolul II. COMPETENȚE ADMINISTRATIVE ȘI DE REGLEMENTARE

Articolul 4. Competența Guvernului

(1) Pentru asigurarea funcționării și dezvoltării durabile a sectorului electroenergetic, Guvernul:

- a) elaborează și promovează politica de stat în sectorul electroenergetic, stabilește direcțiile de dezvoltare ale acestuia;
- b) asigură crearea premiselor necesare pentru dezvoltarea și funcționarea durabilă a sectorului electroenergetic;
- c) aprobă strategia energetică și documentele de politici prevăzute la art. 7-2 din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică;
- d) aprobă balanța energetică pe termen mediu, pentru 5 ani, elaborată de organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei;
- e) impune întreprinderilor electroenergetice obligații de serviciu public în conformitate cu prezenta lege;

- f) asigură securitatea energetică a statului, inclusiv pentru aprovizionarea cu energie electrică a consumatorilor finali, prin crearea, la sesizarea Agenției Naționale pentru Reglementare în Energetică în conformitate cu art. 15 alin. (8), a unor întreprinderi care să desfășoare activitatea de transport, de distribuție sau de furnizare a energiei electrice în contextul obligațiilor de serviciu public privind asigurarea serviciului universal, privind furnizarea de ultimă opțiune sau privind realizarea activității de furnizor central de energie electrică;
- g) autorizează instalarea centralelor electrice cu o putere instalată mai mare de 20 MW și majorarea capacităților centralelor electrice de termoficare existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW, în conformitate cu Regulamentul privind construcția/reconstrucția centralelor electrice;
- h) stabilește cantitatea minimă obligatorie a rezervelor de combustibil necesară centralelor electrice pe bază de combustibili fosili;
- i) lansează procedura de licitație în condițiile legii;
- j) desemnează furnizorul central de energie electrică;
- k) desemnează operatorul pieței energiei electrice;
- l) aprobă Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice;
- m) aprobă Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața energiei electrice, Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice și componența Comisiei pentru situații excepționale, de asemenea monitorizează, prin intermediul organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, respectarea prevederilor prezentei legi privind securitatea aprovizionării cu energie electrică;
- n) promovează, în limita mijloacelor financiare disponibile, politica de ajutor social;
- o) - abrogată;
- p) asigură protecția mediului;
- q) promovează interesele sectorului electroenergetic pe plan internațional.
- (2) Guvernul, prin intermediul organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și în cooperare cu Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, asigură monitorizarea securității aprovizionării cu energie electrică, care vizează în special:
- a) acoperirea balanței dintre cerere și ofertă pe piața energiei electrice;

b) nivelul cererii prognozate de energie electrică și sursele de acoperire disponibile;

c) capacitățile suplimentare planificate sau în curs de construcție;

d) calitatea și nivelul de întreținere a rețelelor electrice, securitatea exploatării rețelelor electrice, precum și îndeplinirea măsurilor de acoperire a sarcinii de vîrf și a deficitului în furnizarea energiei electrice în cazul indisponibilității unuia sau a mai multor furnizori.

(3) O dată la doi ani, pînă la data de 31 iulie, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei va întocmi un raport de monitorizare privind securitatea aprovizionării cu energie electrică, îl va publica în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina sa web oficială, de asemenea îl va prezenta Secretariatului Comunității Energetice. Raportul va cuprinde rezultatele monitorizării aspectelor indicate la alin. (2), măsurile luate sau preconizate pentru soluționarea problemelor aferente, precum și capacitatea sistemului electroenergetic de a satisface cererea existentă și prognoza consumului de energie electrică, de asemenea informații cu privire la:

a) securitatea exploatării rețelelor electrice;

b) balanța energetică pe termen mediu, pentru 5 ani;

c) perspectivele securității aprovizionării cu energie electrică pentru o perioadă ulterioară de 5-15 ani;

d) proiectele de investiții privind construcția și punerea în funcțiune a noilor interconexiuni, cel puțin pentru următorii 5 ani, elaborate de operatorul sistemului de transport, de operatorii sistemelor de distribuție, precum și de alte părți;

e) măsurile adoptate, în temeiul prezentei legi, privind îndeplinirea serviciului universal și a furnizării de ultimă opțiune, precum și efectul posibil al acestora asupra concurenței pieței de energie electrică naționale și regionale.

(4) La întocmirea raportului indicat la alin. (3), organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei utilizează informația prezentată de operatorul sistemului de transport, de operatorii sistemelor de distribuție, de Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică, de organele centrale de specialitate ale administrației publice, precum și de alte autorități publice, asigurînd nedivulgarea informațiilor care constituie secret comercial.

(5) Guvernul asigură cooperarea la diferite niveluri în scopul armonizării practicilor administrative în sectorul electroenergetic și al promovării cooperării regionale.

(6) Guvernul exercită și alte funcții stabilite în prezenta lege.

Articolul 5. Competența autorităților administrației publice locale

(1) Autoritățile administrației publice locale acordă, la solicitare, autorizații de construire pentru obiectele sistemului electroenergetic, inclusiv pentru centralele electrice, în conformitate cu Legea nr. 163 din 9 iulie 2010 privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

(2) La eliberarea autorizațiilor de construire pentru casele de locuit, clădiri și alte construcții, autoritățile administrației publice locale sînt obligate să respecte cerințele față de zonele de protecție a rețelelor electrice, stabilite în Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice.

(3) Autoritățile administrației publice locale sînt responsabile de elaborarea proiectelor de construcție a rețelelor electrice de distribuție cu destinație locală în baza avizelor de racordare eliberate de operatorii sistemelor de distribuție și în conformitate cu planurile urbanistice și cu planurile de amenajare a teritoriului, de asemenea prezintă proiectele respective operatorilor sistemelor de distribuție.

(4) Terenurile proprietate publică a statului și a unităților administrativ-teritoriale se transmit în folosință, cu titlu gratuit, operatorilor de sistem pentru efectuarea lucrărilor necesare construcției și/sau exploatării rețelelor electrice.

Articolul 6. Autoritatea de reglementare

(1) Autoritatea învestită cu competențe de reglementare și de monitorizare a activităților din sectorul electroenergetic este Agenția Națională pentru Reglementare în Energetică (în continuare – Agenție).

(2) Agenția este organizată, administrată și finanțată în conformitate cu prevederile Legii cu privire la energetică.

(3) În sectorul electroenergetic, Agenția își desfășoară activitatea în conformitate cu prezenta lege, cu Legea cu privire la energetică și cu Regulamentul de organizare și funcționare a Agenției Naționale pentru Reglementare în energetică, aprobat de Parlament.

(4) Agenția elaborează, prezintă Parlamentului și publică pe pagina sa web oficială raportul privind activitatea desfășurată în anul precedent, în modul și în termenele stabilite în Legea cu privire la energetică.

Articolul 7. Atribuțiile Agenției

(1) În domeniul reglementării activităților din sectorul electroenergetic supuse reglementării prin licențiere și autorizare, Agenția:

- a) eliberează, prelungește, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage licențele eliberate, eliberează copii și duplicate ale acestora în conformitate cu prezenta lege și cu Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător;
- b) desemnează titularul de licență care va desfășura activitatea licențiată în locul titularului a cărui licență pentru transportul energiei electrice și, după caz, pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, pentru distribuția energiei electrice, pentru operarea pieței energiei electrice sau pentru furnizarea energiei electrice în contextul obligațiilor de serviciu public de furnizor al serviciului universal, de furnizor de ultimă opțiune, de furnizor central de energie electrică a fost suspendată, căruia i s-a retras licența sau a cărui licență a expirat;
- c) monitorizează respectarea de către titularii de licențe a obligațiilor stabilite în prezenta lege privind calitatea serviciilor prestate și privind performanța activităților desfășurate, precum și a altor condiții stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate;
- d) certifică operatorul sistemului de transport și monitorizează respectarea continuă de către acesta a cerințelor privind separarea și independența, precum și a altor exigențe prevăzute de lege;
- e) monitorizează respectarea continuă de către operatorul sistemului de distribuție a cerințelor privind separarea și independența, precum și a altor exigențe prevăzute de lege;
- f) aprobă Regulamentul privind accesul la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor și monitorizează respectarea acestuia de către operatorii de sistem;
- f-1) elaborează și aprobă Regulamentul cu privire la modul de eliberare, prelungire, reperfectare, suspendare, reluare a valabilității și retragere a autorizațiilor de către Agenție;
- g) aprobă Normele tehnice ale rețelelor electrice și monitorizează respectarea de către operatorii de sistem a normelor respective, precum și a obligației de întreținere a rețelelor electrice;
- g-1) elaborează și aprobă Normele minime de securitate la exploatarea instalațiilor electrice și monitorizează respectarea acestora;
- g-2) elaborează și aprobă Normele minime de exploatare a instalațiilor electrice ale consumatorilor noncasnici și monitorizează respectarea acestora;

g-3) elaborează și aprobă Normele minime de exploatare a centralelor și rețelelor electrice;

g-4) elaborează și aprobă Normele de amenajare a rețelelor de iluminat public;

h) aprobă Regulamentul privind racordarea la rețelele electrice și prestarea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice (în continuare – Regulamentul privind racordarea), care reglementează termenele și condițiile de racordare, de deconectare și de reconectare la rețelele electrice, inclusiv pentru centralele electrice, pentru a garanta că acestea sînt obiective, transparente și nediscriminatorii, în special prin prisma costurilor și a beneficiilor diverselor tehnologii de producere a energiei electrice și de producere distribuită, de asemenea monitorizează respectarea acestora de către operatorii de sistem;

i) elaborează și aprobă Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, monitorizează respectarea de către operatorii de sistem a indicatorilor de calitate;

j) eliberează, prelungește, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage autorizații pentru linii electrice directe, eliberează duplicate ale acestora în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în regulamentul aprobat de Agenție, de asemenea monitorizează activitatea titularilor autorizațiilor pentru linii electrice directe;

k) eliberează, prelungește, reperfectează, suspendă, reia valabilitatea sau retrage autorizațiile pentru sisteme de distribuție închise, eliberează duplicate ale acestora în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în regulamentul aprobat de Agenție, de asemenea monitorizează activitatea titularilor autorizațiilor pentru sisteme de distribuție închise;

k-1) eliberează, suspendă sau retrage autorizațiile de electrician autorizat și monitorizează activitatea electricienilor autorizați în baza unui regulament aprobat de Agenție;

k-2) eliberează, suspendă sau retrage autorizațiile cu privire la laboratoarele electrotehnice și monitorizează activitatea acestora în baza unui regulament aprobat de Agenție;

k-3) verifică, la solicitare, cunoștințele personalului agenților economici, al întreprinderilor electroenergetice și termice și al agenților economici care prestează servicii de deservire a obiectelor energetice, acordând grupa de securitate electrică și eliberând talonul de autorizare în baza unui regulament aprobat de Agenție;

k-4) verifică, la solicitare, cunoștințele membrilor comisiilor de verificare a cunoștințelor, desemnate prin ordinul administratorului, acordând grupa de securitate electrică și eliberând talonul de autorizare, din cadrul:

- agenților economici, întreprinderilor electroenergetice și termice;
- agenților economici care prestează servicii de deservire a obiectelor energetice;
- instituțiilor și centrelor de instruire din domeniul electroenergetic;

l) elaborează și aprobă clauzele obligatorii pentru contractele de furnizare a energiei electrice consumatorilor finali, stabilește termenele și condițiile de furnizare a energiei electrice consumatorilor finali, inclusiv termenele și condițiile de prestare a serviciului universal și de realizare a furnizării de ultimă opțiune, de asemenea monitorizează respectarea acestora de către furnizori;

m) - abrogată;

n) elaborează și aprobă Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor în sectorul electroenergetic;

o) aprobă, în condițiile art. 34 și 35, planurile de dezvoltare a rețelelor electrice de transport și de distribuție, precum și planurile anuale de investiții ale operatorilor de sistem, monitorizează realizarea acestora și prezintă în raportul său anual informații privind realizarea planurilor anuale de investiții;

p) elaborează și aprobă, în scopul calculării tarifelor, metoda de determinare a consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în rețelele electrice de transport și în rețelele electrice de distribuție;

q) stabilește informațiile de ordin economic și tehnic referitoare la funcționarea sistemului electroenergetic, care urmează a fi date publicității de către titularii de licențe, și modul de publicare a acestora, ținând cont de necesitatea nedivulgării informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată;

r) elaborează și aprobă Regulamentul privind modul de monitorizare a programelor de conformitate;

s) stabilește sistemul de informații în a căror bază titularii de licențe prezintă rapoarte Agenției și monitorizează modul de respectare de către titularii de licențe a obligațiilor privind prezentarea informațiilor necesare participanților la piața energiei electrice, stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție;

t) adoptă decizii, coordonate cu autoritățile de reglementare ale statelor părți contractante ale Comunității Energetice, cu privire la alocarea transfrontalieră a

costurilor de investiții în proiectele de infrastructură energetică, în conformitate cu Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, pe care urmează să le suporte fiecare operator de sistem în proiectele de infrastructură transfrontalieră.

(2) În domeniul de reglementare a prețurilor și a tarifelor, Agenția:

a) elaborează și aprobă metodologiile de calculare, de aprobare și de aplicare a prețurilor reglementate pentru energia electrică și pentru energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane, a prețurilor pentru capacitățile de echilibrare conform prevederilor art. 813, a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice, pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, inclusiv a tarifelor diferențiate în funcție de nivelul de tensiune al rețelelor electrice, a tarifului reglementat pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice, precum și a prețurilor reglementate pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică, pentru energia electrică furnizată de furnizorul de ultimă opțiune și pentru energia electrică furnizată de furnizorul serviciului universal, inclusiv a tarifelor binome și a prețurilor diferențiate în funcție de orele de consum;

b) elaborează și aprobă metodologia de calculare, de aprobare și de aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorul sistemului de transport și de către operatorii sistemelor de distribuție, inclusiv a tarifelor de racordare, a tarifelor de punere sub tensiune și a tarifelor de reconectare;

c) elaborează și aprobă Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate;

d) aprobă prețurile reglementate pentru energia electrică și energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane, tarifele reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice, pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul de tensiune al rețelelor electrice, tariful reglementat pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice, precum și prețurile reglementate pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică, de furnizorul de ultimă opțiune și de furnizorul serviciului universal, inclusiv tarifele binome și prețurile diferențiate în funcție de orele de consum, calculate în conformitate cu metodologiile respective de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate;

e) aprobă tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorul sistemului de transport și de către operatorii sistemelor de distribuție, calculate în conformitate cu metodologia respectivă;

f) asigură ca prețurile și tarifele reglementate și metodologiile de calculare respective să fie aprobate înainte de intrarea acestora în vigoare, în condițiile stabilite în Legea

nr. 173-XIII din 6 iulie 1994 privind modul de publicare și intrare în vigoare a actelor oficiale, precum și ca aceste prețuri și tarife reglementate să fie justificate, rezonabile, transparente și nediscriminatorii, bazate pe performanță, ca acestea să reflecte cheltuielile necesare și justificate, să permită efectuarea de investiții pentru asigurarea funcționării continue a rețelelor electrice și să ofere stimulente pentru a spori eficiența și pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică;

g) monitorizează corectitudinea aplicării de către titularii de licențe a metodologiilor aprobate, a prețurilor și tarifelor reglementate, aprobate în conformitate cu metodologiile respective;

h) stabilește, în condițiile prezentei legi, în vederea evitării discriminărilor, a subvențiilor încrucișate și a denaturării concurenței, cerințe privind separarea contabilității pe tipuri de activități desfășurate de întreprinderile electroenergetice, reglementate prin aprobarea de prețuri sau tarife, și pe categorii de consumatori cărora le este asigurată prestarea serviciului universal și furnizarea de ultimă opțiune, de asemenea monitorizează respectarea acestor cerințe;

i) asigură excluderea subvențiilor încrucișate între activitățile de producere, de transport, de distribuție și de furnizare a energiei electrice, precum și între categoriile de consumatori, și monitorizează respectarea de către întreprinderile electroenergetice a principiului costurilor și al cheltuielilor necesare și justificate. Cheltuielile care nu sînt necesare și justificate nu se iau în calcul la aprobarea prețurilor și tarifelor reglementate;

j) la stabilirea tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice și a tarifelor de racordare, ia în considerare plata achitată de operatorul de sistem către proprietarul rețelelor electrice de transport, convenită pentru dreptul de a utiliza rețeaua electrică de transport, inclusiv componentele acesteia care au fost reabilitate sau înlocuite pe cheltuiala proprietarului rețelelor electrice de transport, cu condiția că astfel de lucrări au fost efectuate în conformitate cu Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor în sectorul electroenergetic;

k) stabilește tarifele reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice și tarifele de racordare în scopul asigurării acoperirii cheltuielilor pentru investițiile aprobate de Agenție și a ratei de rentabilitate stabilite în conformitate cu metodologia aprobată de Agenție;

l) monitorizează respectarea de către proprietarul rețelelor electrice de transport și de către operatorul de sistem independent a obligațiilor ce le revin în temeiul prezentei legi;

m) monitorizează utilizarea veniturilor rezultate din gestionarea congestiilor, colectate de operatorul de sistem independent;

n) stabilește și aprobă alte prețuri reglementate prevăzute de prezenta lege.

(3) În domeniul reglementării pieței energiei electrice și a schimburilor transfrontaliere de energie electrică, Agenția:

a) elaborează și aprobă Regulile pieței energiei electrice care reglementează termenele și condițiile de organizare și de operare a pieței energiei electrice, inclusiv a pieței pentru ziua următoare, a pieței energiei electrice pe parcursul zilei, a pieței organizate a contractelor, a pieței energiei electrice de echilibrare și a pieței serviciilor de sistem, funcțiile și obligațiile operatorului pieței energiei electrice și ale operatorului sistemului de transport în legătură cu gestionarea piețelor menționate, precum și drepturile și obligațiile altor participanți la piața energiei electrice;

b) monitorizează piața energiei electrice și modul în care participanții la piața energiei electrice își îndeplinesc obligațiile stabilite în prezenta lege și Regulile pieței energiei electrice;

c) promovează, monitorizează și asigură transparența și concurența pe piața energiei electrice;

d) monitorizează importul de energie electrică sub aspectul fluxurilor de energie electrică care au avut loc pe parcursul a 3 luni anterioare, stabilește condițiile de export al energiei electrice în cazul în care este necesar să se asigure securitatea aprovizionării cu energie electrică;

e) aplică principiul cumpărării obligatorii a energiei electrice de la centralele electrice eligibile care produc din surse regenerabile de energie și a energiei electrice produse de centralele electrice de termoficare urbane, precum și principiul dispecerizării prioritare a centralelor electrice eligibile care produc din surse regenerabile de energie și a centralelor electrice de termoficare urbane;

f) stabilește, în Regulile pieței energiei electrice, modalitatea de repartizare între participanții la piața energiei electrice a energiei electrice furnizate de furnizorul central de energie electrică;

g) monitorizează nivelul și eficacitatea deschiderii pieței energiei electrice, evaluează nivelul de eficiență, de concurență și de transparență pe piața energiei electrice;

h) monitorizează nivelul de dezvoltare a concurenței pe piața energiei electrice, inclusiv pe piețele angro și cu amănuntul, respectarea libertății contractuale, inclusiv pe termen lung sau de furnizare întreruptibilă, apariția unor practici contractuale

restrictive sau de exclusivitate, a clauzelor care pot împiedica consumatorii noncasnici să încheie contracte cu mai mulți furnizori și sesizează Consiliul Concurenței dacă constată cazuri de denaturare sau de restrângere a concurenței;

i) inițiază investigații pe piața energiei electrice în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege;

j) monitorizează disponibilitatea și calitatea datelor tehnice și comerciale cu privire la interconexiuni, solicitate de utilizatorii de sistem pentru participarea în condiții nediscriminatorii la piața energiei electrice;

k) colaborează cu autoritățile de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și cu autoritățile de reglementare ale altor țări privind aspectele transfrontaliere, privind dezvoltarea pieței regionale de energie electrică și privind crearea de condiții necesare pentru concurența loială.

(4) În domeniul protecției consumatorilor finali, Agenția:

a) promovează protecția drepturilor și a intereselor legale ale consumatorilor finali, în special prin asigurarea prestării de către titularii de licențe a serviciilor de calitate, prin susținerea și asigurarea tratamentului echitabil și nediscriminatoriu în raport cu consumatorii finali, prin prevenirea măsurilor anticoncurențiale, precum și prin asigurarea accesului la datele de consum, în condițiile stabilite în prezenta lege;

b) elaborează și aprobă regulamente, norme, ghiduri, monitorizează respectarea acestora, adoptă hotărâri și emite decizii menite să asigure protecția drepturilor și a intereselor legitime ale consumatorilor finali în conformitate cu prevederile prezentei legi;

c) elaborează și aprobă termenele și condițiile de schimbare de către consumatorii eligibili a furnizorului și monitorizează respectarea acestora de către titularii de licențe;

d) monitorizează respectarea de către titularii de licențe a drepturilor consumatorilor finali stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice, Regulamentul privind racordarea, Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului;

e) examinează și soluționează problemele expuse în reclamațiile consumatorilor finali în conformitate cu prezenta lege și cu respectarea prevederilor Codului administrativ;

f) colaborează cu organizațiile care promovează interesele consumatorilor;

g) prezintă, la solicitare, organizațiilor care promovează interesele consumatorilor, precum și consumatorilor finali, informația necesară referitoare la activitatea titularilor de licențe, cu excepția informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată;

h) examinează și soluționează, în procedură extrajudiciară, neînțelegerile survenite între consumatorii finali și furnizori, operatori de sistem, inclusiv în legătură cu racordarea la rețelele electrice, precum și neînțelegerile referitoare la încheierea contractelor de furnizare a energiei electrice;

i) emite decizii privind interzicerea deconectării de la rețelele electrice a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali sau privind reconectarea acestora pe parcursul examinării reclamațiilor consumatorilor finali.

(5) În vederea îndeplinirii atribuțiilor sale și pentru executarea prezentei legi, Agenția colaborează cu ministerele și cu alte autorități administrative centrale, cu alte autorități publice, cu autoritățile administrației publice locale, cu societatea civilă și consultă, după caz, participanții la piața energiei electrice. Prevederile prezentului alineat nu pot fi aplicate în sensul diminuării sau denaturării principiului independenței Agenției.

(6) Pentru a realiza obiectivele stabilite în prezenta lege, Agenția colaborează cu Consiliul Concurenței, cu organul central de specialitate al administrației publice în domeniul finanțelor și cu autoritatea de reglementare a pieței financiare prin stabilirea, de comun acord, a platformei necesare pentru un schimb de informații reciproc și continuu, precum și pentru inițierea și desfășurarea controalelor comune în legătură cu problemele ce țin de reglementarea sectorului electroenergetic. Principiul enunțat în prezentul alineat nu împiedică autoritățile care participă la controale comune cu Agenția să își exercite drepturile și funcțiile stabilite în legile care reglementează activitatea autorităților respective.

Articolul 8. Alte atribuții și drepturi ale Agenției

(1) Pentru îndeplinirea eficientă a atribuțiilor sale, Agenția:

a) controlează dacă titularii de licență respectă condițiile stabilite pentru desfășurarea activităților licențiate și prevederile prezentei legi, inclusiv cele privind drepturile consumatorilor finali și calitatea serviciilor prestate;

b) controlează dacă participanții la piața energiei electrice aplică în mod corect prețurile și tarifele reglementate la energia electrică;

c) are acces la contabilitatea participanților la piața energiei electrice, solicită și are acces la informația și la documentele aferente activităților practicate conform licenței, la informația și documentele contabile, la informația și la documentele care conțin

informații ce constituie secret de stat, secret comercial sau alte informații oficiale cu accesibilitate limitată, inclusiv de la organele centrale de specialitate ale administrației publice, Serviciul Fiscal de Stat, organele vamale și de la alte autorități publice, în legătură cu activitatea participanților la piața energiei electrice;

d) obține, în condițiile legii, de la participanții la piața energiei electrice copii, extrase din documentele menționate la lit. c), precum și informații suplimentare necesare;

e) pune în aplicare principiul eficienței maxime la cheltuieli minime la producerea, transportul, distribuția, furnizarea energiei electrice în contextul obligațiilor de serviciu public de furnizor al serviciului universal, de furnizor de ultimă opțiune, de furnizor central de energie electrică, precum și la operarea pieței energiei electrice;

f) impune întreprinderilor electroenergetice obligații de serviciu public în conformitate cu prezenta lege;

g) elaborează și aprobă, în conformitate cu legea, metodologii, regulamente, alte acte normative de reglementare, care stabilesc drepturile și obligațiile producătorilor, operatorului sistemului de transport, operatorilor sistemelor de distribuție, operatorului pieței energiei electrice, ale furnizorilor și consumatorilor;

h) adoptă hotărâri și emite decizii în limitele competențelor prevăzute de lege;

i) inițiază și desfășoară consultări publice și de cooperare în scopul colectării informațiilor și a propunerilor necesare pentru evaluarea soluțiilor și pentru adoptarea de hotărâri și decizii justificate, precum și în scopul armonizării practicilor de reglementare conform planurilor naționale de armonizare;

j) în contextul investigațiilor pe piața energiei electrice, efectuează controale la participanții pieței energiei electrice, ia decizii și pune în aplicare măsuri necesare pentru organizarea și funcționarea corespunzătoare a pieței energiei electrice și pentru promovarea concurenței loiale și eficiente;

k) inițiază investigații în contextul sesizărilor parvenite, inclusiv pentru soluționarea neînțelegerilor dintre participanții la piața energiei electrice;

l) înaintează prescripții în cazul constatării încălcării de către participanții la piața energiei electrice a prevederilor prezentei legi, ale Legii cu privire la energetică și ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, adoptă hotărâri și emite decizii privind lichidarea încălcărilor depistate;

m) sesizează Guvernul, în cazurile prevăzute la art. 15 alin. (8), în vederea realizării de către acesta a funcțiilor prevăzute la art. 4 alin. (1) lit. f);

n) constată și examinează contravenții în sectorul electroenergetic, în modul și în cazurile prevăzute de prezenta lege și de Codul contravențional;

o) aplică sancțiuni financiare asupra întreprinderilor electroenergetice în modul și în condițiile stabilite la art. 94 și 95;

p) participă la forurile și la evenimentele internaționale în domeniu;

q) colaborează cu autoritățile de reglementare din țările părți ale Comunității Energetice, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și cu Secretariatul Comunității Energetice.

(2) Agenția efectuează la necesitate controale la participanții la piața energiei electrice și stabilește durata de timp necesară pentru efectuarea acestora, care, în funcție de complexitatea controlului, nu poate depăși 90 de zile calendaristice. Termenul de întocmire a actului de control și de prezentare a acestuia participantului la piața energiei electrice supus controlului nu poate depăși 30 de zile lucrătoare de la data încheierii controlului.

(3) Agenția exercită și alte atribuții și drepturi stabilite în prezenta lege și în Legea cu privire la energetică.

Articolul 9. Transparența activității Agenției. Hotărârile și deciziile Agenției

(1) Transparența activității Agenției o asigură Consiliul de administrație, care, în acest scop, face publice ședințele sale și anunță părțile interesate despre organizarea ședințelor în modul și în termenele stabilite în Legea cu privire la energetică.

(2) În cazul în care Consiliului de administrație i se propun spre examinare proiectele actelor normative de reglementare în sectorul energiei electrice, cererile privind costurile de bază, prețurile și tarifele reglementate ori alte hotărâri care pot avea impact asupra pieței energiei electrice și asupra obligațiilor de serviciu public, Agenția este obligată să publice pe pagina sa web oficială proiectul hotărârii și/sau proiectul actului ce se supune aprobării prin hotărâre și informațiile relevante în modul și în termenele stabilite în Legea nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.

(3) Cererile titularilor de licențe privind costurile de bază, prețurile și tarifele reglementate, precum și materialele ce justifică nivelul acestora se publică pe pagina web oficială a Agenției în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la înregistrarea cererilor respective. Agenția oferă publicului 15 zile lucrătoare de la publicarea cererilor menționate și a materialelor aferente pentru prezentarea recomandărilor cu privire la acestea. În termenele stabilite în Legea cu privire la transparența în procesul decizional, Agenția publică pe pagina sa web oficială rezultatele examinării cererilor

titularilor de licență și propunerile sale privind nivelul costurilor de bază, al prețurilor și tarifelor reglementate.

(4) Consiliul de administrație al Agenției examinează cererile privind costurile de bază în termen de cel mult 120 de zile calendaristice, iar cererile privind prețurile reglementate și cele privind tarifele reglementate – în termen de cel mult 90 de zile calendaristice de la data înregistrării solicitării corespunzătoare din partea unei întreprinderi electroenergetice și după prezentarea tuturor documentelor și a informației necesare, solicitate de Agenție, în conformitate cu Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licență privind prețurile și tarifele reglementate.

(5) Cu excepția situațiilor ce țin de examinarea și de soluționarea neînțelegerilor dintre participanții pieței energiei electrice, pentru asigurarea executării legilor, Consiliul de administrație adoptă, în numele Agenției, hotărâri. În hotărârile Agenției privind aprobarea costurilor de bază, a prețurilor reglementate, a tarifelor reglementate, a altor componente ale tarifelor, a planurilor de dezvoltare, a planurilor de investiții, a investițiilor realizate de titularii de licențe, precum și în hotărârile privind aprobarea consumurilor tehnologice și a pierderilor normative în rețelele electrice se indică temeiul legal al aprobării acestora. Prin derogare de la art. 118 alin. (3) din Codul administrativ nr. 116/2018, în cazul neadmiterii în scopuri tarifare a unor cheltuieli, investiții, consumuri tehnologice și pierderi de energie electrică, altor componente nejustificate, motivarea Agenției este prezentată titularului de licență în scrisoarea de însoțire a hotărârii respective.

(5-1) În cazul situațiilor excepționale în sectorul electroenergetic, constatate în modul stabilit de lege, sau pe subiecte ce țin de crize de energie electrică, de securitatea aprovizionării cu energie electrică, de interesul economic general sau de interesul legitim al consumatorilor finali sau al participanților la piața energiei electrice, inclusiv în cazul modificării semnificative a prețurilor de achiziționare a energiei electrice de către furnizorii serviciului universal și furnizorii de ultimă opțiune, proiectele de hotărâri și proiectele de decizii pot fi supuse elaborării și adoptării/emiterii în regim de urgență, fără respectarea prevederilor prezentului articol și a cerințelor privind transparența în procesul decizional, prevăzute de Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și de Codul administrativ. Argumentarea necesității de a adopta hotărârea/de a emite decizia în regim de urgență se aduce la cunoștința publicului în termen de cel mult 10 zile lucrătoare de la data adoptării/emiterii, prin publicare pe pagina web oficială a Agenției, prin afișarea la sediul acesteia într-un spațiu accesibil publicului și/sau prin difuzare în mass-media.

(5-2) Hotărârile și deciziile Agenției care vizează sectorul electroenergetic, inclusiv hotărârile adoptate în conformitate cu art. 85, 95-1 și 95-2 din prezenta lege, se supun

controlului judecătoresc în modul stabilit de Codul administrativ. Hotărârile și deciziile Agenției sunt executorii de la data adoptării/emiterii sau, după caz, de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova ori de la data indicată în textul actului adoptat/emis și produc efecte juridice obligatorii până la o eventuală hotărâre judecătorească irevocabilă contrară.

(6) Pentru organizarea executării actelor normative în sectorul electroenergetic, precum și pentru soluționarea neînțelegerilor dintre participanții la piața energiei electrice, un director al Consiliului de administrație emite, în numele Agenției, decizii care vizează raporturile juridice dintre un utilizator de sistem, un consumator final, un utilizator al sistemului de distribuție închis și un titular de licență sau de autorizație ori raporturile juridice dintre doi titulari de licențe sau de autorizații.

Articolul 10. Activitățile desfășurate în sectorul electroenergetic

(1) În sectorul electroenergetic se desfășoară și se reglementează următoarele activități:

- a) producerea energiei electrice;
- b) operarea pieței energiei electrice;
- c) transportul energiei electrice;
- d) conducerea centralizată a sistemului electroenergetic;
- e) distribuția energiei electrice;
- f) furnizarea energiei electrice.

(2) Întreprinderile care desfășoară activitățile indicate la alin. (1) sînt organizate și reglementate în conformitate cu legea și își desfășoară activitatea în conformitate cu regulile stabilite în prezenta lege, în Legea cu privire la energetică și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3) Guvernul și Agenția asigură, în limitele competențelor stabilite prin lege, ca întreprinderile electroenergetice să își desfășoare activitatea în condiții nediscriminatorii, în baza principiilor caracteristice unei piețe electroenergetice competitive, sigure și durabile.

(4) Întreprinderile electroenergetice funcționează într-un sistem unic. Producătorii, operatorul pieței energiei electrice, operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție și furnizorii colaborează în conformitate cu principiul dirijării operativ-tehnologice unice a sistemului electroenergetic.

(5) Dirijarea operativ-tehnologică unică, echilibrarea sistemului electroenergetic și asigurarea livrării energiei electrice prin rețelele electrice de transport constituie principalele funcții ale operatorului sistemului de transport.

(6) Raporturile juridice dintre participanții la piața energiei electrice se stabilesc în bază de contract, conform condițiilor stipulate în licențele de activitate, în prezenta lege, în Legea cu privire la energetică și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Capitolul III. ORGANIZAREA ȘI LICENȚIEREA ACTIVITĂȚILOR DESFĂȘURATE ÎN SECTORUL ELECTROENERGETIC

Articolul 11. Obligații de serviciu public

(1) În interesul economic general, în legătură cu securitatea, inclusiv securitatea aprovizionării cu energie electrică, continuitatea, calitatea și prețurile furnizărilor, precum și în legătură cu protecția mediului, întreprinderile electroenergetice pot fi impuse să îndeplinească obligații de serviciu public. Obligațiile de serviciu public sînt impuse de Guvern sau de Agenție, conform competențelor stabilite prin prezenta lege, în mod nediscriminatoriu, în calitate de măsură limitată în timp și pot fi revizuite cu regularitate, din oficiu, în scopul determinării necesității menținerii obligațiilor respective.

(2) În conformitate cu prevederile prezentei legi, obligațiile de serviciu public pot fi impuse în special întreprinderilor electroenergetice care desfășoară următoarele activități reglementate:

- a) producerea energiei electrice;
- b) transportul energiei electrice;
- c) distribuția energiei electrice;
- d) furnizarea energiei electrice.

(3) Întreprinderilor electroenergetice care desfășoară activitățile menționate la alin. (2) li se pot impune obligațiile de serviciu public care țin de:

- a) securitatea aprovizionării cu energie electrică;
- b) parametrii de calitate și indicatorii de calitate stabiliți în conformitate cu prezenta lege;
- c) aplicarea prețurilor și a tarifelor reglementate în conformitate cu prezenta lege;

d) protecția mediului și creșterea eficienței energetice, precum și promovarea utilizării tehnologiilor inteligente și ecologice;

e) protecția sănătății, a vieții și a proprietății;

f) măsurile de protecție a consumatorilor finali.

(4) Obligațiile de serviciu public urmează a fi îndeplinite în mod transparent, nediscriminatoriu și ușor de verificat și trebuie să garanteze accesul egal și pe bază de reciprocitate al întreprinderilor electroenergetice din țările părți ale Comunității Energetice la consumatorii finali din Republica Moldova. Orice forme de retribuire financiară sau de alt gen, precum și drepturile exclusive care pot fi acordate pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public se impun și se realizează în mod transparent și nediscriminatoriu.

(5) O dată la doi ani, organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei, în baza informației prezentate de Agenție, este obligat să elaboreze și să prezinte Guvernului și Secretariatului Comunității Energetice rapoarte referitoare la îndeplinirea de către întreprinderile electroenergetice a obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prezenta lege, care vor cuprinde, inclusiv, informații cu privire la măsurile adoptate în temeiul prezentei legi referitoare la condițiile de prestare a serviciului universal, de asigurare a furnizării de ultimă opțiune și a altor obligații de serviciu public, referitoare la protecția consumatorilor și protecția mediului, precum și informații cu privire la impactul posibil al acestor măsuri asupra concurenței pe piața națională a energiei electrice sau pe piața regională a energiei electrice.

Articolul 12. Principii generale de licențiere a activităților electroenergetice

(1) Activitățile specificate la art. 10 alin. (1) sînt activități reglementate și se desfășoară doar în baza licențelor eliberate de Agenție în conformitate cu legea.

(2) Agenția eliberează următoarele tipuri de licențe:

a) licență pentru producerea energiei electrice;

b) licență pentru operarea pieței energiei electrice;

c) licență pentru transportul energiei electrice;

d) licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic;

e) licență pentru distribuția energiei electrice;

f) licență pentru furnizarea energiei electrice.

(3) Activitatea de producere a energiei electrice se desfășoară de către producător în baza licenței pentru producerea energiei electrice. Licența pentru activitatea de producere a energiei electrice se eliberează doar producătorului care dispune de o centrală electrică cu o putere instalată de 5 MW și mai mult, dacă această putere este folosită pentru consum public. În cazul în care puterea centralei electrice este utilizată doar pentru consum intern, licența se eliberează numai dacă această putere este de cel puțin 20 MW.

(4) Activitatea de transport al energiei electrice se desfășoară de către operatorul sistemului de transport în baza licenței pentru transportul energiei electrice.

(5) Dirijarea operativ-tehnologică unică și echilibrarea sistemului electroenergetic se efectuează de către un singur operator al sistemului de transport în baza licenței pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic.

(6) Activitatea de distribuție a energiei electrice se desfășoară de către operatorul sistemului de distribuție în baza licenței pentru distribuția energiei electrice.

(7) Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune și furnizorul central de energie electrică își desfășoară activitatea de furnizare a energiei electrice în baza licenței pentru furnizarea energiei electrice, în condiții specifice și la prețuri reglementate aprobate de Agenție.

(8) Activitatea de operare a pieței energiei electrice se desfășoară de către operatorul pieței energiei electrice în baza licenței pentru operarea pieței energiei electrice.

(9) Licențele pentru producerea energiei electrice, transportul energiei electrice, conducerea centralizată a sistemului electroenergetic și pentru distribuția energiei electrice se eliberează pe un termen de 25 de ani. Licența pentru furnizarea energiei electrice și licența pentru operarea pieței energiei electrice se eliberează pe un termen de 10 ani. La expirarea termenului de valabilitate, la solicitarea titularului de licență, Agenția prelungește licențele eliberate în condițiile stabilite în prezenta lege și în Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

(10) La licență se anexează, în mod obligatoriu, condițiile de desfășurare a activității licențiate, care sînt în conformitate cu legea și care fac parte integrantă a licenței.

Articolul 13. Sfera de acțiune a licențelor și externalizarea serviciilor sau lucrărilor de către titularii de licențe

(1) Licența pentru transportul energiei electrice și licența pentru distribuția energiei electrice, eliberate operatorului sistemului de transport și operatorului sistemului de distribuție, acordă operatorului sistemului de transport și operatorului sistemului de

distribuție dreptul de a desfășura tipul respectiv de activitate în limitele teritoriului specificat în licență.

(2) Licența pentru producerea energiei electrice acordă titularului dreptul de a desfășura tipul respectiv de activitate la centrala electrică indicată în licență. Licența pentru furnizarea energiei electrice este valabilă pe întreg teritoriul Republicii Moldova, în condițiile specificate în licență. Numărul licențelor eliberate pentru activitățile respective nu este limitat, iar intrarea pe piața energiei electrice de noi producători și de noi furnizori nu poate fi restricționată.

(3) Pentru operarea pieței energiei electrice se eliberează o singură licență care este valabilă pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

(4) Furnizorii sînt obligați să îndeplinească obligația de serviciu public de a asigura serviciul universal și/sau furnizarea de ultimă opțiune în limitele teritoriului specificat de Agenție, în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege.

(5) Se interzice titularului de licență să transmită altor persoane fizice sau juridice drepturile și obligațiile aferente activității pentru a cărei desfășurare i s-a acordat licență. Prin derogare de la principiul enunțat, titularul de licență este în drept să externalizeze un serviciu sau o lucrare pe care trebuie să le îndeplinească cu condiția obținerii acordului prealabil al Agenției și după demonstrarea faptului că externalizarea serviciului, a lucrării respective va conduce la reducerea costurilor și la eficientizarea activității aferente serviciului, lucrării externalizate, fără a fi afectate calitatea serviciului, a lucrării respective, separarea și independența operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție în raport cu întreprinderile electroenergetice integrate sau întreprinderile înrudite. Lista serviciilor și a lucrărilor ce pot fi externalizate de către titularii de licență se aprobă prin hotărîrea Consiliului de administrație.

(6) Externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări nu are ca efect transmiterea responsabilității titularului de licență pentru respectarea obligațiilor ce-i revin conform prezentei legi, actelor normative și licenței deținute și nu lipsește Agenția de dreptul de a aplica titularului de licență respectiv sancțiunile stabilite în prezenta lege în cazul în care constată încălcarea obligațiilor acestuia.

(7) Dacă Agenția constată că externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări de către titularul de licență nu a avut ca efect reducerea costurilor și că nu a fost eficientizată activitatea aferentă serviciului sau lucrării externalizate, cheltuielile suplimentare suportate de titularul de licență în legătură cu externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări nu se iau în considerare de Agenție la aprobarea prețurilor sau tarifelor reglementate.

(8) Dacă, urmare a externalizării unui serviciu sau a unei lucrări de către titularul de licență, Agenția constată faptul înrăutățirii calității serviciului sau a lucrării respective, titularul de licență este obligat să întreprindă toate măsurile necesare pentru remedierea situației create în termenele stabilite de Agenție. În cazul în care titularul de licență nu întreprinde astfel de măsuri în termenele stabilite, Agenția este în drept să-i solicite acestuia să desfacă, în termen de cel mult 3 luni, contractul cu prestatorul serviciului sau al lucrării externalizate și să preia prestarea serviciului respectiv sau efectuarea lucrării respective. Cheltuielile suplimentare suportate de titularul de licență urmare a desfacerii contractului conform prezentului alineat nu se iau în considerare de Agenție la aprobarea prețurilor sau tarifelor reglementate.

(9) La constatarea de către Agenție a faptului că au fost încălcate principiile privind separarea și independența operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție în raport cu întreprinderile electroenergetice integrate sau întreprinderile înrudite, titularul de licență este obligat să întreprindă toate măsurile necesare pentru remedierea situației create în termenele stabilite de Agenție. În cazul în care titularul de licență nu întreprinde astfel de măsuri, acesta urmează să desfacă, în termen de cel mult 3 luni de la solicitarea Agenției, contractul cu prestatorul serviciului sau al lucrării externalizate și să preia prestarea serviciului respectiv sau efectuarea lucrării respective. Cheltuielile suplimentare suportate de titularul de licență urmare a desfacerii contractului conform prezentului alineat nu se iau în considerare de Agenție la aprobarea prețurilor sau tarifelor reglementate.

(10) Se interzice externalizarea unui serviciu sau a unei lucrări de către un titular de licență cu scopul de a se eschiva de la controlul Agenției. La solicitarea Agenției, titularul de licență este obligat să prezinte informația și documentele aferente serviciului sau lucrării externalizate, inclusiv documentele ce țin de activitatea prestatorului serviciului sau al lucrării externalizate. În cazul în care titularul de licență refuză prezentarea informației sau a documentelor aferente serviciului sau lucrării externalizate ori prezintă cu întârziere informația sau documentele solicitate, ori în cazul prezentării incomplete de către titularul de licență a informației solicitate, Agenția este în drept să inițieze procesul contravențional pentru sancționarea acestuia conform Codului contravențional sau să aplice titularului de licență respectiv sancțiunea stabilită conform art. 95 din prezenta lege.

Articolul 14. Condițiile și procedura de obținere a licențelor

(1) Licențele pentru activitățile prevăzute la art. 12 alin. (2) lit. a) și f) se acordă persoanelor fizice sau persoanelor juridice, înregistrate în modul stabilit în Republica Moldova în calitate de întreprindere, iar licențele pentru activitățile prevăzute la art. 12 alin. (2) lit. b), c), d) și e) se acordă în exclusivitate persoanelor juridice.

(2) Pentru a obține licență pentru transportul, distribuția și producerea energiei electrice, persoanele prevăzute la alin. (1) trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) să fie înregistrate în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situația financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;

c) să fie dotate tehnic pentru desfășurarea activității, să dispună de centrală electrică, de rețele electrice de transport sau de distribuție, după caz, și să prezinte documente care confirmă dotarea tehnică și faptul că centrala electrică sau rețelele electrice sînt conforme cu cerințele tehnice stabilite prin lege;

d) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență, și să prezinte documente confirmative în acest sens.

(3) Pentru a obține licență pentru furnizarea energiei electrice, persoanele stabilite la alin. (1) trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) să fie înregistrate în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situația financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;

c) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență, și să prezinte documente confirmative în acest sens.

(4) Pentru a obține licență pentru operarea pieței energiei electrice, persoana stabilită la alin. (1) trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) să fie înregistrată în Republica Moldova și să prezinte document confirmativ în acest sens;

b) să prezinte situația financiară pentru anul precedent, în cazul persoanei juridice care activează, sau extras din contul bancar, în cazul inițierii afacerii;

c) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență, și să prezinte documente confirmative în acest sens;

d) să fie desemnată în calitate de operator al pieței energiei electrice și să prezinte copia hotărîrii Guvernului în acest sens.

(5) Pentru a obține licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, operatorul sistemului de transport trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

a) să dispună de centre de dispecerizare și să prezinte materiale confirmative în acest sens;

b) să dispună de personal calificat, necesar activității pentru care solicită licență, și să prezinte documente confirmative în acest sens.

(6) Administratorul întreprinderii care solicită licență pentru activitățile specificate la alin. (2)-(5) trebuie să corespundă următoarelor criterii:

a) să aibă studii superioare;

b) să nu aibă antecedente penale nestinse legate de activitățile desfășurate în domeniul electroenergetic sau antecedente penale pentru comiterea infracțiunilor din intenție prevăzute de Codul penal.

(7) Agenția este în drept să refuze eliberarea licenței pentru transportul energiei electrice operatorului sistemului de transport dacă acesta nu este certificat în conformitate cu art. 27 și 29.

(8) Eliberarea, prelungirea, reperfectarea, suspendarea și reluarea valabilității licențelor, retragerea licențelor pentru activitățile prevăzute la art. 12 alin. (2), precum și eliberarea duplicatelor acestora, se efectuează în condițiile prezentei legi și conform procedurilor stabilite în Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

(9) Termenul de examinare a declarației privind eliberarea licențelor pentru desfășurarea activităților în sectorul energiei electrice și a declarației privind prelungirea termenului lor de valabilitate este de cel mult 15 zile calendaristice de la data depunerii la Agenție a declarației, precum și a documentației stabilite în prezenta lege.

Articolul 15. Obligațiile și drepturile titularului de licență

(1) Titularul de licență este obligat:

a) să îndeplinească condițiile stipulate în licență, precum și să întrunească, pe toată perioada de desfășurare a activității licențiate, condițiile stabilite pentru eliberarea licenței;

b) să nu admită discriminarea participanților la piața energiei electrice;

c) să nu întrerupă prestarea de servicii și furnizarea de energie electrică, cu excepția cazurilor de neplată, a motivelor tehnice și de securitate stipulate în contracte și în prezenta lege;

d) să țină contabilitatea în modul și în condițiile prevăzute de actele normative și să efectueze, în conformitate cu prezenta lege, separarea contabilității, separarea funcțională (organizațională și decizională) și separarea legală pe gen de activitate desfășurat;

e) să publice informații cu privire la sursele de energie electrică utilizate pentru acoperirea cererii în anul precedent, la cantitățile de combustibil utilizat de centralele electrice în producerea energiei electrice, la cantitățile de bioxid de carbon emise de centralele electrice;

f) să prezinte Agenției, în termenele și în condițiile stabilite de aceasta în conformitate cu prezenta lege, rapoarte, inclusiv raportul cu privire la activitatea desfășurată pe piața energiei electrice, precum și altă informație solicitată de Agenție, necesară ei în exercitarea atribuțiilor conform legii;

g) să efectueze trimestrial, în termen de cel mult 10 zile calendaristice de la începutul trimestrului următor, plățile regulatorii stabilite în conformitate cu Legea cu privire la energetică.

(11) Titularul de licență pentru transportul energiei electrice și titularul de licență pentru distribuția energiei electrice sunt obligați să pună la dispoziția Agenției, în termenele și în condițiile stabilite de aceasta, în format electronic, bazele de date ale consumatorilor finali ale căror instalații de utilizare sunt racordate la rețeaua electrică de transport sau, după caz, la rețeaua electrică de distribuție.

(12) Agenția prezintă informația din bazele de date menționate la alin. (11), la necesitate, doar furnizorului serviciului universal și furnizorului de ultimă opțiune, desemnați în conformitate cu prevederile prezentei legi.

(2) La desfășurarea activității licențiate, titularul de licență trebuie să îndeplinească obligațiile referitoare la securitate, calitate, eficiență și continuitatea aprovizionării cu energie electrică și să respecte normele de securitate și de sănătate a muncii și de protecție a mediului, precum și prevederile contractelor încheiate cu consumatorii;

(3) Titularul de licență nu poate fi obligat să continue prestarea de servicii sau furnizarea energiei electrice persoanei fizice sau persoanei juridice care nu își onorează obligațiile de plată prevăzute în contract sau care nu respectă condițiile aprobate de prestare a acestor servicii, cu excepțiile stabilite la art. 7 alin. (4) lit. i) și la art. 91 alin. (4).

(4) Titularul de licență poate dezvălui informațiile și datele pe care le-a obținut de la consumatorul final sau de la terți și informațiile referitoare la consumul și la achitarea facturilor emise, în condițiile legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

(5) Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție sînt obligați să publice pe pagina electronică informația necesară pentru asigurarea accesului eficient și nediscriminatoriu la rețelele electrice, precum și altă informație în condițiile prezentei legi.

(6) Titularul de licență are drept de acces la echipamentele de măsurare de pe teritoriul consumatorului final pentru realizarea evidenței cantității de energie electrică consumată și pentru verificarea funcționalității și a integrității echipamentului de măsurare, în conformitate cu Regulamentul privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale.

(7) Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție, furnizorul central de energie electrică, operatorul pieței energiei electrice și furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public privind asigurarea serviciului universal și/sau privind furnizarea de ultimă opțiune sînt obligați să se conducă, în activitatea licențiată, de principiul eficienței maxime la cheltuieli minime și să prezinte Agenției calculele argumentate ale cheltuielilor suportate.

(8) Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție, furnizorul central de energie electrică, operatorul pieței energiei electrice și furnizorii care îndeplinesc obligațiile de serviciu public privind asigurarea serviciului universal și/sau privind furnizarea de ultimă opțiune sînt obligați să anunțe Agenția cu cel puțin 3 luni înainte despre intenția lor de a solicita suspendarea ori retragerea licenței sau cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea valabilității licenței în cazul în care nu intenționează să o prelungească. Dacă titularii de licență menționați anunță despre intenția de a solicita suspendarea sau retragerea licenței într-un termen mai mic de 3 luni, Agenția va da curs cererii lor la expirarea termenului de 3 luni de la înregistrarea unei astfel de cereri. Întreprinderea a cărei licență a expirat și care nu a respectat prevederile privind anunțarea Agenției este obligată să presteze activitatea pentru care i s-a acordat licență pe perioada de timp stabilită prin hotărîrea Agenției, dar care nu poate depăși 3 luni. În cazul în care Agenția nu poate desemna alt titular de licență, din motivul inexistenței acestuia, care să desfășoare activitatea licențiată în locul titularului a cărui licență a fost suspendată, căruia i s-a retras licența sau a cărui licență a expirat, aceasta sesizează Guvernul pentru a întreprinde măsurile necesare în vederea creării unei întreprinderi noi.

(9) Furnizorii care nu sînt specificați la alin. (8) sînt obligați să anunțe consumatorii cărora le furnizează energie electrică și Agenția cu cel puțin 3 luni înainte despre intenția de a solicita suspendarea sau retragerea licenței ori cu cel puțin 3 luni înainte

de expirarea licenței despre intenția de a nu prelungi licența.

(10) Pe durata situațiilor excepționale pe piața energiei electrice, titularii de licență care desfășoară activități în sectorul electroenergetic au următoarele obligații:

- a) în cazul producătorilor, să mobilizeze întreaga capacitate de producere, la solicitarea operatorului sistemului de transport;
- b) în cazul operatorului sistemului de transport, să preia cantitățile suplimentare de energie electrică puse la dispoziție de producători și să asigure serviciile de transport al energiei electrice în condițiile prevăzute în Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice;
- c) în cazul operatorilor sistemelor de distribuție, să întreprindă măsurile de limitare și/sau de sistare a furnizării energiei electrice, conform Planului de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice.

Articolul 16. Reperfectarea, suspendarea și reluarea valabilității licenței

(1) Reperfectarea licenței se efectuează în conformitate cu prevederile Legii nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător.

(2) Suspendarea licenței poate fi efectuată direct de Agenție, la cererea titularului de licență, prin adoptarea unei hotărâri în termen de 3 zile lucrătoare. În celelalte cazuri, licența poate fi suspendată prin hotărârea Agenției, adoptată în baza unei hotărâri judecătorești emise în temeiul legii.

(3) În cazul în care se constată că titularul de licență nu și-a îndeplinit obligațiile, inclusiv cele prescrise de Agenție, ceea ce a condus la întreruperea furnizării energiei electrice către consumatori pe o perioadă mai mare decât cea stabilită pentru înlăturarea cauzelor motivate, fiind pusă în pericol securitatea națională, viața și sănătatea oamenilor, sau în cazul în care acțiunile ori inacțiunile titularului de licență conduc la încălcarea ordinii publice și impun remedierea imediată a consecințelor survenite, licența poate fi suspendată de către Agenție, cu adresarea ei ulterioară în instanța de judecată. Adresarea în instanță trebuie să se facă în termen de 3 zile lucrătoare de la adoptarea de către Agenție a hotărârii privind suspendarea licenței. În cazul nerespectării acestui termen, hotărârea privind suspendarea licenței devine nulă de drept. Hotărârea Agenției privind suspendarea licenței se aplică pînă la emiterea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile. Concomitent, Agenția este în drept să aplice titularului de licență respectiv sancțiunea financiară stabilită la art. 95 alin. (1) lit. c).

(4) Drept temeiuri pentru suspendarea licenței servesc:

- a) cererea titularului de licență privind suspendarea licenței;
- b) nerespectarea de către titularul de licență a termenului de depunere a cererii de eliberare a duplicatului licenței pierdute sau deteriorate;
- c) nerespectarea de către titularul de licență a prescripției privind lichidarea, în termenul stabilit de Agenție, a încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate;
- d) incapacitatea provizorie a titularului de licență de a desfășura genul de activitate licențiat conform prevederilor legii;
- e) neefectuarea plății regulatorii în termenele stabilite de prezenta lege;
- f) situația prevăzută la art. 28 alin. (6).

(5) În situațiile menționate la alin. (4) lit. b)–f), hotărîrea privind suspendarea licenței se adoptă de Agenție în termen de 3 zile lucrătoare de la data intrării în vigoare a hotărîrii judecătorești și este adusă la cunoștință titularului de licență în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării. În hotărîrea Agenției privind suspendarea licenței se indică termenul concret de suspendare, care nu poate depăși 3 luni.

(6) Pentru perioada suspendării licenței pentru transportul energiei electrice, pentru distribuția energiei electrice sau pentru operarea pieței energiei electrice, precum și pentru perioada suspendării licenței furnizorului serviciului universal, furnizorului de ultimă opțiune și furnizorului central de energie electrică, Agenția desemnează un nou titular de licență în cadrul obligațiilor de serviciu public pentru desfășurarea unuia dintre genurile de activitate menționate în locul titularului căruia i-a fost suspendată licența. Întreprinderea electroenergetică a cărei licență a fost suspendată nu va împiedica în niciun mod activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i toate informațiile și documentele necesare pentru desfășurarea activității.

(7) Titularul de licență este obligat să informeze în scris Agenția despre înlăturarea circumstanțelor care au condus la suspendarea licenței.

(8) Termenul de valabilitate a licenței nu se prelungește pe durata de suspendare a acesteia.

(9) Reluarea valabilității licenței se efectuează în conformitate Legea nr. 160/2011 privind reglementarea prin autorizare a activității de întreprinzător. În cazul în care licența a fost suspendată în temeiul prevăzut la alin. (4) lit. a) din prezentul articol, iar titularul de licență nu a depus cerere privind reluarea valabilității licenței, Agenția adoptă hotărîrea privind reluarea valabilității licenței cel târziu în ziua în care expiră termenul de suspendare a acesteia.

Articolul 17. Retragera licenței

(1) Licența poate fi retrasă prin hotărâre judecătorească, emisă în conformitate cu legea, la cererea Agenției, cu excepția retragerii licenței conform temeiurilor prevăzute la alin. (2) lit. a) și b), care se efectuează direct de către Agenție.

(2) Drept temeiuri pentru retragerea licenței servesc:

a) cererea titularului de licență privind retragerea;

b) decizia cu privire la anularea înregistrării de stat a titularului de licență;

c) depistarea unor date neautentice în documentele prezentate Agenției în legătură cu eliberarea, prelungirea sau reperfectarea licenței;

d) constatarea faptului că titularul de licență nu întrunește condițiile stabilite pentru eliberarea și prelungirea licenței;

e) stabilirea faptului de transmitere a licenței sau a copiei de pe aceasta către o altă persoană în scopul desfășurării genului de activitate indicat în licență;

f) neînlăturarea în termen a circumstanțelor care au condus la suspendarea licenței;

g) neexecutarea repetată a prescripțiilor privind lichidarea încălcării condițiilor de desfășurare a activității licențiate, emise de Agenție;

h) incapacitatea titularului de licență de a desfășura activitatea pentru care a fost eliberată licența.

(3) Agenția adoptă hotărârea privind retragerea licenței în termen de 5 zile lucrătoare de la înregistrarea cererii titularului de licență, de la data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești sau de la data primirii deciziei cu privire la anularea înregistrării de stat a titularului de licență și a confirmării faptului respectiv de către organul înregistrării de stat. Hotărârea privind retragerea licenței se aduce la cunoștință titularului de licență, cu indicarea temeiurilor retragerii, în termen de 3 zile lucrătoare de la data adoptării.

(4) În cazul retragerii licenței, taxa pentru licență nu se restituie.

(5) În cazul retragerii licenței pentru transportul energiei electrice, pentru distribuția energiei electrice sau pentru operarea pieței energiei electrice, precum și în cazul retragerii licenței furnizorului serviciului universal, furnizorului de ultimă opțiune și furnizorului central de energie electrică, Agenția desemnează un nou titular de licență, în cadrul obligațiilor de serviciu public, pentru desfășurarea unuia dintre genurile de activitate menționate în locul titularului căruia i-a fost retrasă licența. Întreprinderea electroenergetică a cărei licență a fost retrasă nu va împiedica în niciun mod

activitatea titularului de licență desemnat, oferindu-i toate informațiile și documentele necesare pentru desfășurarea activității.

(6) Titularul de licență căruia i-a fost retrasă licența este obligat, în termen de 10 zile lucrătoare de la data adoptării hotărârii privind retragerea licenței, să depună la Agenție licența retrasă.

(7) Titularul de licență căruia anterior i s-a retras licența poate să depună declarația privind eliberarea unei noi licențe pentru activitatea în sectorul electroenergetic doar după expirarea termenului de 6 luni de la data retragerii licenței anterioare.

Articolul 18. Reorganizarea întreprinderilor electroenergetice

(1) Reorganizarea operatorului sistemului de transport, a operatorului sistemului de distribuție, inclusiv fuziunea acestuia cu alte societăți comerciale, se efectuează doar cu acordul Agenției. În acest caz, Agenția este obligată, în termen de o lună, să adopte hotărârea privind acordul sau dezacordul față de reorganizarea întreprinderii electroenergetice respective. În cazul adoptării hotărârii privind acordul față de reorganizarea întreprinderii electroenergetice, Agenția este în drept să modifice condițiile stipulate în licență. Din motive întemeiate, perioada de examinare a solicitării întreprinderii electroenergetice poate fi prelungită pînă la cel mult două luni. Agenția poate solicita, după caz, opinia Consiliului Concurenței. Dacă Agenția nu adoptă în termenul stabilit hotărârea privind acordul sau dezacordul față de reorganizarea întreprinderii electroenergetice, acordul se consideră oferit.

(2) Operatorul sistemului de transport și operatorul sistemului de distribuție nu au dreptul să procure acțiuni ale altor titulari de licență, direct sau indirect, individual ori în comun cu persoanele sale afiliate, fără acordul Agenției. În acest caz, Agenția este obligată ca, în termen de o lună, să adopte hotărârea privind acordul sau dezacordul față de cumpărarea de acțiuni de către întreprinderea electroenergetică respectivă. Din motive întemeiate, perioada de examinare a solicitării întreprinderii poate fi prelungită pînă la cel mult două luni. Agenția poate solicita, după caz, opinia Consiliului Concurenței. Dacă Agenția nu adoptă în termenul stabilit hotărârea privind acordul sau dezacordul față de cumpărarea de acțiuni de către întreprinderea electroenergetică, acordul se consideră oferit.

(3) În cazurile prevăzute de Legea concurenței nr. 183 din 11 iulie 2012, reorganizarea întreprinderilor electroenergetice se efectuează numai după notificarea Consiliului Concurenței și după autorizarea lor de către acesta.

Capitolul IV. PRODUCEREA ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 19. Principiile generale de producere a energiei electrice

(1) Construcția, exploatarea, întreținerea, majorarea capacității centralelor electrice și racordarea acestora la rețelele electrice de transport sau la rețelele electrice de distribuție se efectuează în conformitate cu prezentul capitol, art. 47 și 48 din prezenta lege, cu Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție și cu Regulamentul privind racordarea.

(2) Autorizarea instalării unei centrale electrice noi cu o putere instalată mai mare de 20 MW, precum și autorizarea majorării capacității unei centrale electrice existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW se efectuează prin hotărâre de Guvern. După adoptarea hotărârii de Guvern în cauză, beneficiarul este obligat să obțină autorizația de construire de la autoritățile administrației publice locale, în conformitate cu Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție.

(3) Obținerea autorizației de construire de la autoritățile administrației publice locale este obligatorie pentru construcția tuturor centralelor electrice.

(4) Pentru desfășurarea activității de producere a energiei electrice, producătorul este obligat să obțină de la Agenție licență pentru producerea energiei electrice, în conformitate cu art. 12-14.

(5) Producătorul participă la piața energiei electrice dacă respectă cerințele tehnice de racordare la rețeaua electrică, iar calitatea energiei electrice livrate în rețelele electrice corespunde parametrilor de calitate stabiliți.

(6) Producătorul este în drept să vîndă energie electrică pe piața energiei electrice cu respectarea condițiilor stabilite în prezenta lege. Producătorul este în drept să vîndă energie electrică pe piața cu amănuntul a energiei electrice cu condiția obținerii și a licenței pentru furnizarea energiei electrice.

(7) Producătorul trebuie să fie independent, din punct de vedere legal, de orice întreprindere care desfășoară activitatea de transport al energiei electrice sau de distribuție a energiei electrice. El nu poate deține licență pentru transportul energiei electrice sau pentru distribuția energiei electrice.

(8) Producătorul respectă Regulamentul cu privire la dirijarea prin dispecerat a sistemului electroenergetic, elaborat de operatorul sistemului de transport care deține licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic și aprobat de Agenție.

Articolul 20. Procedura de autorizare pentru noile capacități de producere a energiei electrice

(1) Autorizarea instalării sau a majorării capacității unei centrale electrice în cazurile stabilite la art. 19 alin. (2) și eliberarea autorizației de construire a centralei electrice

noi se efectuează în conformitate cu prezenta lege, Legea privind autorizarea executării lucrărilor de construcție, în baza unor criterii obiective, transparente și nediscriminatorii, care vizează, în special, următoarele:

- a) siguranța și securitatea centralei electrice, inclusiv impactul acesteia asupra siguranței și securității generale a sistemului electroenergetic;
- b) protecția sănătății și a siguranței publice;
- c) protecția mediului și reducerea emisiilor;
- d) utilizarea terenurilor și alegerea amplasamentelor;
- e) utilizarea bunurilor domeniului public;
- f) eficiența energetică;
- g) natura surselor primare;
- h) caracteristicile specifice producătorului, cum ar fi capacitățile tehnice, economice și financiare ale acestuia;
- i) conformitatea cu măsurile privind obligațiile de serviciu public, după caz;
- j) crearea de capacități de producere pentru realizarea obiectivelor cu privire la creșterea ponderii energiei din surse regenerabile de energie.

(2) La autorizarea de către Guvern a instalării și majorării capacității centralelor electrice în cazurile stabilite la alin. (1) trebuie să se țină cont de planurile de dezvoltare regională, de urbanism și dezvoltare a teritoriului și de standardele tehnice.

(3) Autorizarea instalării centralelor electrice noi cu o putere instalată mai mare de 20 MW sau a majorării capacității centralelor electrice existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW poate fi refuzată solicitantului doar din motive obiective, nediscriminatorii și argumentate. Motivele refuzului vor fi comunicate în mod obligatoriu solicitantului.

(4) Solicitantul, în cazul refuzului de a i se autoriza instalarea centralelor electrice noi cu o putere instalată mai mare de 20 MW sau majorarea capacității centralei electrice existente în cazul în care capacitatea adițională este mai mare de 20 MW, poate contesta refuzul în conformitate cu prevederile Codului administrativ.

Articolul 21. Procedura de licitație

(1) În cazul în care centralele electrice existente sau cele care urmează a fi construite și măsurile de reglementare existente pentru desfășurarea activităților din sectorul

electroenergetic, precum și măsurile întreprinse de management al eficienței energetice și/sau al cererii nu sînt suficiente pentru a se asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică, pentru a promova interesele de protecție a mediului și/sau pentru a promova noile tehnologii de producere a energiei electrice, Guvernul este în drept să inițieze procedura de licitație pentru construcția de noi capacități sau pentru creșterea capacităților existente de producere a energiei electrice.

(2) Procedura de licitație se va baza pe criterii obiective, transparente și nediscriminatorii, iar etapele desfășurării vor fi prevăzute într-un regulament aprobat de Guvern.

(3) Procedura de licitație se organizează de către Guvern sau, la decizia lui, de către organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei.

(4) Detaliile privind fiecare licitație pentru construcția centralelor electrice sau pentru măsurile de management al eficienței energetice și/sau al cererii se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova cu cel puțin 6 luni înainte de data-limită de prezentare a ofertei.

(5) Caietul de sarcini se pune la dispoziția oricărei întreprinderi interesate astfel încît aceasta să dispună de timp suficient pentru a-și depune oferta. În vederea asigurării principiului transparenței și nediscriminării, caietul de sarcini trebuie să conțină descrierea detaliată a prevederilor contractului și a procedurii care trebuie urmată de către toți participanții la licitație, lista completă a criteriilor în baza cărora va fi efectuată selecția ofertanților și vor fi atribuite contractul, inclusiv stimulentele, și/sau măsurile de sprijin care urmează să fie oferite prin ofertă.

(51) Măsurile temporare de stimulare a investițiilor pe piața energiei electrice de echilibrare pot conține obligații de serviciu public la prețuri reglementate pentru capacitățile de echilibrare.

(6) În cazul în care licitația este inițiată pentru capacitățile de producere necesare, trebuie luate în considerare și ofertele de furnizare a energiei electrice cu garanții pe termen lung, provenite de la producătorii existenți, cu condiția ca acestea să permită acoperirea necesităților suplimentare de energie electrică.

(7) Informațiile detaliate cu privire la fiecare procedură de licitație, stabilite de Guvern, se anunță și se publică pe pagina web oficială a Guvernului, precum și pe pagina web oficială a Comunității Energetice. Informația cu privire la condițiile pentru participare la licitație trebuie să fie făcută publică astfel încît toate întreprinderile înregistrate în țările părți ale Comunității Energetice să dispună de suficient timp pentru a depune ofertele.

(8) Organizarea, monitorizarea și controlul procedurii de licitație țin de competența Guvernului, care este obligat să întreprindă toate măsurile necesare pentru a asigura nedivulgarea informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată din oferte.

Articolul 22. Promovarea producerii energiei electrice

(1) În scopul asigurării realizării politicii energetice a statului și al sporirii eficienței energetice, producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie și producerea energiei electrice și termice în regim de cogenerare de înaltă eficiență se realizează de către centralele electrice în conformitate cu prezenta lege și cu alte acte normative în domeniu.

(2) Promovarea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie include, în special, scheme de sprijin, stabilite în mod transparent și nediscriminatoriu.

(3) Promovarea producerii energiei electrice se realizează luând în considerare criteriile de fezabilitate economică, costul minim pentru consumatorii finali și efectul general asupra balanței energiei electrice și exploatării sistemului electroenergetic.

Articolul 23. Obligațiile producătorului

(1) Producătorul este obligat:

a) să își desfășoare activitatea în conformitate cu prezenta lege, cu respectarea condițiilor licenței, a Normelor tehnice ale rețelelor electrice, a Regulilor pieței energiei electrice;

b) să instaleze și să utilizeze echipamente de măsurare care permit măsurarea orară a cantităților de energie electrică consumate sau livrate în rețelele electrice, cu respectarea prevederilor art. 55 din prezenta lege și ale Regulamentului privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale;

c) să exploateze și să întrețină centrala electrică astfel încât să asigure funcționarea sigură și continuă a acesteia;

d) să respecte cerințele privind protecția mediului și să promoveze eficiența energetică;

e) să respecte Regulile pieței energiei electrice și să nu denatureze concurența pe piața energiei electrice;

f) să echipeze, să exploateze, să întrețină și să modernizeze centrala electrică, precum și instalațiile conexe utilizate pentru livrarea energiei electrice în rețelele electrice, de asemenea să majoreze capacitatea centralei electrice, în condițiile stabilite în prezentul capitol și în documentele normativ-tehnice;

- g) să pună la dispoziția operatorului sistemului de transport sau a operatorului sistemului de distribuție datele necesare pentru exploatarea rețelelor electrice și pentru gestionarea sistemului electroenergetic;
- h) să acorde acces personalului operatorului sistemului de transport și personalului operatorului sistemului de distribuție la echipamentele și la instalațiile sale care sînt utilizate pentru măsurarea energiei electrice și pentru livrarea energiei electrice în rețelele electrice;
- i) să se conformeze indicațiilor operatorului sistemului de transport sau, după caz, ale operatorului sistemului de distribuție în legătură cu dirijarea operativ-tehnologică a sistemului electroenergetic;
- j) să prezinte Agenției rapoarte cu privire la activitatea desfășurată, precum și orice alte informații solicitate în conformitate cu prezenta lege și potrivit condițiilor licenței;
- k) să scoată din exploatare grupurile energetice dispecerizabile numai cu acordul prealabil al operatorului sistemului de transport.

(2) Producătorii care exploatează centralele electrice pe bază de combustibili fosili sînt obligați să mențină rezerve de combustibil la nivel suficient pentru a asigura securitatea aprovizionării cu energie electrică în condițiile stabilite de Guvern.

(3) Producătorul proprietar de centrală electrică publică cu o putere instalată mai mică de 5 MW sau proprietar de centrală electrică destinată uzului intern cu o putere mai mică de 20 MW este obligat doar să comunice Agenției data punerii în funcțiune a centralei electrice.

(4) Producătorul care exploatează centrala electrică cu puterea instalată de 250 MW și mai mult este obligat să păstreze, timp de 5 ani, pentru a prezenta, la cerere, Agenției sau Consiliului Concurenței informația orară necesară pentru a verifica corectitudinea deciziilor privind exploatarea și dispecerizarea, precum și comportamentul producătorului pe piața energiei electrice, inclusiv în legătură cu alocarea capacităților. De asemenea, producătorul este obligat să păstreze informația orară cu privire la capacitatea de producere disponibilă și rezervele alocate, precum și cu privire la activarea acestor rezerve.

(5) Producătorul îndeplinește și alte obligații stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Articolul 24. Drepturile producătorului

(1) Producătorul are următoarele drepturi:

- a) să producă energie electrică, cu respectarea parametrilor de calitate, a prevederilor menite să asigure protecția mediului și a cerințelor de securitate prevăzute de lege;
- b) să aibă acces la rețelele electrice, în mod nediscriminatoriu, în condițiile prezentei legi;
- c) să vîndă energie electrică și servicii de sistem pe piața angro a energiei electrice;
- d) să vîndă energie electrică pe piața cu amănuntul a energiei electrice;
- e) să vîndă energie termică produsă în regim de cogenerare;
- f) să acceseze schemele de sprijin, instituite la nivel național.

(2) Producătorul are și alte drepturi stabilite în prezenta lege și în actele normative în domeniu, inclusiv în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Capitolul V. TRANSPORTUL ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 25. Operatorul sistemului de transport

(1) Transportul energiei electrice se efectuează de operatorul sistemului de transport în baza licenței pentru transportul energiei electrice, eliberată de Agenție în condițiile legii.

(2) Operatorul sistemului de transport este organizat în calitate de întreprindere electroenergetică specializată și independentă, cu statut de persoană juridică, certificată conform art. 27.

(3) Operatorul sistemului de transport își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile prezentei legi, potrivit condițiilor prevăzute în licența pentru transportul energiei electrice și cu respectarea actelor normative de reglementare aprobate de Agenție.

(4) La executarea funcțiilor și a obligațiilor sale, operatorul sistemului de transport este independent de orice întreprindere care desfășoară activitatea de producere, de distribuție sau de furnizare a energiei electrice și nu poate deține licența pentru producerea, distribuția sau furnizarea energiei electrice, cu excepția situației prevăzute la art. 40 alin. (9).

(5) Independența operatorului sistemului de transport se asigură prin aplicarea unuia dintre următoarele modele:

- a) modelul separării operatorului sistemului de transport, în condițiile stabilite la art. 26;

b) modelul operatorului de sistem independent, în condițiile stabilite la art. 26-1.

Articolul 26. Separarea operatorului sistemului de transport

(1) Întreprinderea electroenergetică care deține cu titlu de proprietate și exploatează rețelele electrice de transport își desfășoară activitatea în calitate de operator al sistemului de transport cu respectarea condițiilor licenței pentru transportul energiei electrice.

(2) Operatorul sistemului de transport trebuie să fie independent de întreprinderile electroenergetice care desfășoară alte activități ce nu au legătură cu transportul energiei electrice. Pentru a asigura independența operatorului sistemului de transport, aceeași persoană sau aceleași persoane nu sînt în drept:

a) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra operatorului sistemului de transport sau în legătură cu o rețea electrică de transport;

b) să exercite, direct sau indirect, controlul asupra operatorului sistemului de transport sau în legătură cu o rețea electrică de transport și să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare;

c) să numească membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic, în cazul operatorului sistemului de transport sau în cazul rețelei electrice de transport, și, de asemenea, să exercite, direct sau indirect, controlul sau să exercite vreun drept asupra unei întreprinderi care desfășoară una dintre activitățile de producere sau de furnizare;

d) să fie membru/membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic, atît în cazul unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare, cît și în cazul operatorului sistemului de transport sau al unei rețele electrice de transport.

(3) Drepturile menționate la alin. (2) lit. a) – c) cuprind, în special:

a) competența de a exercita drepturi de vot;

b) competența de a numi membri în consiliul de supraveghere, în consiliul de administrație sau în alte organe care reprezintă întreprinderea din punct de vedere juridic;

c) deținerea unei cote majoritare.

(4) Obligația prevăzută la alin. (1) se consideră îndeplinită în cazul în care două sau mai multe întreprinderi ce dețin rețele electrice de transport au creat o asociație în participațiune care exercită în două sau mai multe țări părți ale Comunității Energetice rolul de operator al sistemului de transport în raport cu rețelele electrice de transport în cauză. Nicio altă întreprindere nu poate lua parte la asociația în participațiune decât dacă a fost desemnată ca operator de sistem independent sau ca operator de transport independent în urma îndeplinirii cerințelor corespunzătoare privind separarea și dacă a fost certificată în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege.

(5) În cazul în care persoana sau persoanele menționate la alin. (2) reprezintă un organ central de specialitate al administrației publice, două organe centrale de specialitate ale administrației publice separate care exercită controlul asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei rețele electrice de transport, pe de o parte, și asupra unei întreprinderi care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare, pe de altă parte, nu se consideră a fi aceeași persoană sau aceleași persoane.

(6) Întreprinderile electroenergetice care au luat deja măsuri aferente separării contabile, funcționale sau legale, ce asigură o independență mai mare a operatorului sistemului de transport în cadrul întreprinderilor electroenergetice integrate, nu pot anula aceste măsuri.

(7) Se interzice operatorului sistemului de transport care face parte dintr-o întreprindere electroenergetică integrată pe verticală să transmită informația ce constituie secret comercial, deținută de operatorul sistemului de transport și/sau de personalul său, întreprinderii care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare.

(8) În sensul prezentului articol, noțiunea de „întreprindere care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare” include noțiunea de „întreprindere care desfășoară una din activitățile de producere sau de furnizare” în sensul Legii nr. 108 din 27 mai 2016 cu privire la gazele naturale, iar termenii „operatorul sistemului de transport” și „rețea de transport” vizează și noțiunea de „operator al sistemului de transport” și de „rețea de transport” cu semnificația prevăzută în legea menționată.

(9) Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor stabilite prin prezenta lege în vederea asigurării separării și a independenței acestuia.

Articolul 26-1. Operatorul de sistem independent

(1) În cazul în care operatorul sistemului de transport nu deține rețele electrice de transport în proprietate, acesta poate solicita desemnarea sa în calitate de operator de sistem independent în conformitate cu art. 25 alin. (5) lit. b).

(2) Desemnarea unui operator de sistem independent se poate face numai în cazul în care:

a) operatorul candidat a demonstrat că îndeplinește cerințele prevăzute la art. 26 alin. (2) lit. b)–d);

b) operatorul candidat a demonstrat că dispune de resursele financiare, tehnice, fizice și umane necesare pentru îndeplinirea funcțiilor sale în conformitate cu art. 30;

c) operatorul candidat și-a asumat angajamentul de a respecta un plan de dezvoltare a rețelei electrice de transport pentru 10 ani, a cărui realizare este monitorizată de Agenție;

d) proprietarul rețelelor electrice de transport și-a demonstrat capacitatea de a respecta obligațiile care îi revin în temeiul alin. (5);

e) operatorul candidat și-a demonstrat capacitatea de a respecta obligațiile care îi revin privind cooperarea dintre operatorii de transport și de sistem la nivel european și regional, prevăzute în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3) Întreprinderile care au fost certificate de Agenție ca îndeplinind cerințele de la alin. (2) din prezentul articol sunt desemnate ca operatori de sistem independenți prin aplicarea procedurii de certificare prevăzute la art. 27.

(4) Fiecare operator de sistem independent este responsabil de acordarea și gestionarea accesului terților la rețelele electrice de transport, inclusiv de colectarea tarifelor de racordare, a veniturilor rezultate din gestionarea congestiilor, precum și de exploatarea, întreținerea și dezvoltarea sistemului de transport, de garantarea capacității pe termen lung a acestuia de a satisface cererile rezonabile prin planificarea investițiilor. În ceea ce privește dezvoltarea sistemului de transport, operatorul de sistem independent este responsabil de planificarea (inclusiv de procedura de autorizare), construirea și darea în exploatare a noii infrastructuri. În acest scop, operatorul de sistem independent acționează ca un operator al sistemului de transport în conformitate cu prezenta lege. Proprietarul rețelelor electrice de transport nu este responsabil de acordarea și gestionarea accesului terților la rețelele electrice de transport și nici de planificarea investițiilor.

(5) În cazul desemnării unui operator de sistem independent, proprietarul rețelelor electrice de transport:

- a) asigură pe deplin cooperarea și sprijinul necesare operatorului de sistem independent în vederea îndeplinirii atribuțiilor acestuia, furnizându-i, în special, toate informațiile relevante;
- b) finanțează investițiile decise de către operatorul de sistem independent și aprobate de către Agenție sau își dă acordul ca acestea să fie finanțate de către orice parte interesată, inclusiv de către operatorul de sistem independent. Măsurile relevante cu privire la finanțare fac obiectul aprobării de către Agenție. Înainte de a aproba astfel de măsuri, Agenția consultă atât proprietarul activelor, cât și celelalte părți interesate;
- c) deține răspunderea privind bunurile/activele rețelei electrice de transport, cu excepția răspunderii pentru bunurile transmise operatorului de sistem independent;
- d) oferă garanții pentru facilitarea finanțării eventualelor extinderi ale rețelei electrice de transport, cu excepția investițiilor pentru care și-a dat acordul să fie finanțate de către orice parte interesată, inclusiv de către operatorul de sistem independent, în temeiul lit. b).

(6) Agenția monitorizează în mod eficient respectarea de către proprietarul rețelelor electrice de transport a obligațiilor sale în temeiul alin. (5).

(7) În corespundere cu cerințele prevăzute la art. 41 din prezenta lege și în Regulamentul privind modul de monitorizare a programelor de conformitate, aprobat de Agenție, operatorul de sistem independent elaborează și implementează un program de conformitate care să conțină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament și de practici discriminatorii, precum și asigură monitorizarea respectării acestui program.

(8) Prin derogare de la prevederile art. 9 alin. (2) lit. i) din Legea nr. 29/2018 privind delimitarea proprietății publice, actul normativ/contractul de dare în folosință a activelor către operatorul ce urmează a fi certificat ca operator de sistem independent prevede bunurile din domeniul public al statului aflate în evidența contabilă a operatorului sistemului de transport la data transmiterii/semnării contractului, lista bunurilor respective urmând a fi actualizată după finalizarea inventarierii și a delimitării acestora.

Articolul 27. Desemnarea și certificarea operatorului sistemului de transport

(1) Înainte de a fi desemnată în calitate de operator al sistemului de transport, prin eliberarea licenței pentru transportul energiei electrice, întreprinderea electroenergetică urmează să fie certificată în conformitate cu procedura prevăzută în prezentul articol.

(2) După îndeplinirea tuturor cerințelor privind separarea și independența operatorului sistemului de transport, stabilite la art. 26 și art.26-1, întreprinderea electroenergetică este obligată să notifice, în scris, Agenția în legătură cu acest fapt, să solicite certificarea și să prezinte toate documentele, datele și informațiile corespunzătoare.

(3) În termen de cel mult 4 luni de la data depunerii de către operatorul sistemului de transport a notificării conform alin. (2) și cu condiția prezentării tuturor documentelor, a datelor și a informațiilor care atestă respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerințelor privind separarea și independența, Agenția adoptă o hotărâre privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(4) În cazul în care, în termenul stabilit la alin. (3), Agenția nu adoptă hotărârea privind certificarea provizorie sau nu comunică, în scris, operatorului sistemului de transport despre refuzul privind certificarea, aceasta se consideră acordată în baza principiului aprobării tacite. După expirarea termenului stabilit, la solicitarea operatorului sistemului de transport, Agenția este obligată, în termen de 5 zile lucrătoare, să adopte o hotărâre cu privire la constatarea aprobării tacite privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(5) Agenția notifică, în termen de cel mult 5 zile lucrătoare, Secretariatul Comunității Energetice despre hotărârea privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport, aprobată în mod explicit sau tacit, și prezintă acestuia documente și informații pertinente în acest sens. În termen de 4 luni de la primirea notificării, Secretariatul Comunității Energetice prezintă Agenției avizul său cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor de certificare. În cazul în care, în termenul stabilit, Secretariatul Comunității Energetice nu emite un aviz, se consideră că acesta nu a avut niciun fel de obiecții împotriva hotărârii Agenției privind certificarea provizorie a operatorului sistemului de transport.

(6) În termen de cel mult două luni de la primirea avizului Secretariatului Comunității Energetice cu privire la îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a condițiilor privind certificarea, Agenția adoptă hotărârea cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport, luând în considerare avizul Secretariatului Comunității Energetice.

(7) Hotărârea Agenției cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport și avizul Secretariatului Comunității Energetice se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, pe pagina web oficială a Agenției și pe cea a Comunității Energetice. În cazul în care hotărârea Agenției cu privire la certificarea operatorului sistemului de transport diferă de avizul Secretariatului Comunității Energetice, Agenția indică în hotărâre și publică împreună cu aceasta motivele care au stat la baza deciziei sale divergente, de asemenea informează în modul corespunzător Secretariatul Comunității Energetice.

(8) În cadrul procedurii de certificare, Agenția și Secretariatul Comunității Energetice sînt în drept să solicite operatorului sistemului de transport, producătorilor și furnizorilor să prezinte orice informații necesare privind certificarea operatorului sistemului de transport. Agenția și Secretariatul Comunității Energetice sînt obligate să nu divulge informațiile care constituie secret comercial.

(9) Operatorul sistemului de transport se consideră certificat numai după publicarea în Monitorul Oficial al Republicii Moldova a hotărîrii cu privire la certificare, adoptată de Agenție la finalizarea procedurii specificate în prezentul articol.

(10) După finalizarea procedurii de certificare, la solicitarea operatorului sistemului de transport sau din oficiu, Agenția urmează să decidă cu privire la eliberarea unei noi licențe pentru transportul energiei electrice sau cu privire la reperfectarea licenței eliberate operatorului sistemului de transport pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

Articolul 28. Monitorizarea principiilor separării operatorului sistemului de transport

(1) Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de transport a cerințelor privind separarea și independența acestuia, stipulate în prezenta lege. În acest scop, Agenția este în drept să inițieze repetat procedura de certificare pentru evaluarea respectării cerințelor privind separarea și independența operatorului sistemului de transport în următoarele cazuri:

a) urmare a notificării parvenite de la operatorul sistemului de transport în conformitate cu alin. (2);

b) din oficiu, atunci cînd a luat cunoștință de faptul că o modificare planificată a drepturilor sau a influenței asupra operatorului sistemului de transport poate conduce la încălcarea condițiilor privind realizarea separării și independența operatorului sistemului de transport ori atunci cînd are motive să creadă că s-ar fi produs o asemenea încălcare;

c) la cererea motivată a Secretariatului Comunității Energetice.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să notifice Agenția cu privire la orice tranzacție planificată care poate necesita o reevaluare a respectării de către acesta a condițiilor privind separarea și independența operatorului sistemului de transport.

(3) Agenția adoptă hotărîrea privind certificarea repetată a operatorului sistemului de transport în termen de cel mult 4 luni de la data apariției cazurilor indicate la alin. (1).

(4) În sensul prezentului articol, Agenția efectuează repetat certificarea operatorului sistemului de transport în conformitate cu art. 27.

(5) În cazul în care Agenția constată că cerințele privind separarea și/sau independența operatorului sistemului de transport au fost încălcate, operatorul sistemului de transport este obligat să înlăture aceste încălcări în termenele stabilite în hotărârea Agenției. Operatorul sistemului de transport prezintă Agenției toate documentele, datele și informațiile care atestă înlăturarea încălcărilor.

(6) În cazul în care operatorul sistemului de transport nu înlătură, în termenele stabilite, încălcările constatate, Agenția este în drept să inițieze procedura de suspendare a licenței pentru transportul energiei electrice, în conformitate cu prezenta lege, și să aplice sancțiunea financiară stabilită la art. 95 alin. (3) lit. c).

Articolul 29. Certificarea în raport cu țările terțe

(1) În cazul în care Agenția înregistrează o solicitare de certificare din partea operatorului sistemului de transport care este sub controlul unei persoane sau al unor persoane din una sau din mai multe țări terțe, Agenția este obligată să notifice Secretariatul Comunității Energetice în legătură cu acest fapt.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția despre survenirea oricăror circumstanțe în baza cărora o persoană sau unele persoane din una sau din mai multe țări terțe ar putea obține controlul asupra operatorului sistemului de transport sau asupra unei rețele electrice de transport. În acest caz, Agenția notifică fără întârziere Secretariatul Comunității Energetice cu privire la survenirea circumstanțelor menționate în prezentul alineat.

(3) Certificarea în raport cu țările terțe se efectuează cu respectarea procedurii stabilite la art. 27, ținându-se cont de cerințele specifice menționate în prezentul articol.

(4) Agenția este în drept să refuze certificarea operatorului sistemului de transport care este controlat de o persoană sau de persoane din una sau din mai multe țări terțe în cazul în care nu se demonstrează că:

a) operatorul sistemului de transport îndeplinește cerințele privind separarea și independența, stabilite prin prezenta lege;

b) acordarea certificării nu pune în pericol securitatea aprovizionării cu energie electrică a Republicii Moldova și a Comunității Energetice. La examinarea acestui aspect, Agenția ține cont de:

- drepturile și obligațiile Comunității Energetice față de țara terță respectivă, conform principiilor dreptului internațional, inclusiv de drepturile și de obligațiile care rezultă din oricare acord încheiat cu una sau cu mai multe țări terțe la care Comunitatea Energetică este parte și în care sînt abordate aspecte legate de securitatea aprovizionării cu energie electrică;

- drepturile și obligațiile Republicii Moldova în raport cu țara terță în cauză în conformitate cu acordurile încheiate cu țara respectivă, în măsura în care acestea nu contravin Tratatului Comunității Energetice;

- drepturile și obligațiile care rezultă din Acordul de Asociere dintre Republica Moldova și Uniunea Europeană sau din acordurile comerciale încheiate între Republica Moldova și Uniunea Europeană;

- alte circumstanțe specifice cazului dat și țării terțe implicate.

(5) Organul central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și/sau alte autorități ale administrației publice centrale sînt obligate să ofere Agenției, la cerere, un aviz cu privire la aspectele menționate la alin. (4).

(6) Agenția, luînd în considerare avizul Secretariatului Comunității Energetice, este în drept să refuze certificarea dacă acordarea certificării pune în pericol securitatea aprovizionării cu energie electrică a Republicii Moldova sau a oricărei alte țări părți a Comunității Energetice ori dacă acordarea certificării pune în pericol interesele de securitate publică ale Republicii Moldova.

Articolul 30. Funcțiile și obligațiile operatorului sistemului de transport

(1) Operatorul sistemului de transport trebuie să îndeplinească următoarele funcții și obligații:

a) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor electrice de transport pentru a acoperi cererile rezonabile de transport al energiei electrice, elaborînd și executînd planuri de dezvoltare a rețelelor electrice de transport, ținînd cont de prognoza producerii și a consumului de energie electrică;

b) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele electrice de transport în condiții de securitate, de fiabilitate și de eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului. La exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor electrice de transport, operatorul sistemului de transport aplică, în mod obligatoriu, metode moderne de management al eficienței energetice și/sau al cererii, cu respectarea standardelor minime privind întreținerea și dezvoltarea rețelelor electrice de transport, inclusiv a interconexiunilor;

- c) să contribuie la securitatea aprovizionării cu energie electrică prin rețelele electrice de transport întreținute în mod corespunzător și la fiabilitatea sistemului electroenergetic și să prezinte organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei informațiile aferente în conformitate cu prezenta lege;
- d) să gestioneze fluxurile de energie electrică în rețelele electrice de transport, ținând cont de schimburile cu alte sisteme cu care sînt interconectate. În acest scop, operatorul sistemului de transport asigură funcționarea sigură, fiabilă și eficientă a rețelelor electrice de transport, precum și disponibilitatea tuturor serviciilor de sistem, inclusiv a celor oferite la cerere, în măsura în care această disponibilitate nu depinde de un alt sistem de transport cu care este interconectată rețeaua sa;
- e) să îndeplinească funcția de gestionare a congestiilor în rețelele electrice de transport, inclusiv în interconexiuni, în conformitate cu Regulamentul privind accesul la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor, precum și să asigure utilizarea eficientă a capacităților rețelelor electrice de transport, inclusiv a interconexiunilor;
- f) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau categoriile de utilizatori de sistem, evitînd, în special, discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;
- g) să prezinte altui operator de sistem de transport sau operatorilor sistemelor de distribuție informații suficiente pentru a asigura securitatea și eficiența exploatării, precum și dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea rețelelor electrice interconectate;
- h) să prezinte, într-un mod inteligibil, cuantificabil și accesibil, toate informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la rețelele electrice de transport și pentru utilizarea acestor rețele, precum și informațiile privind serviciile pe care le prestează și condițiile relevante aplicate, inclusiv cele privind capacitatea contractată și capacitatea disponibilă, fără a se limita la informații de ordin tehnic, cu excepția informațiilor determinate de Agenție ca fiind informații oficiale cu accesibilitate limitată;
- i) să răspundă la orice solicitare de serviciu în termenele și în condițiile stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind accesul la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor, în Regulamentul privind racordarea, în Normele tehnice ale rețelelor electrice, în Regulamentul privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale, în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice;
- j) să efectueze racordarea, deconectarea și reconectarea la rețelele electrice de transport în termenele și în condițiile stabilite la art. 47, 48, 56 și 66 din prezenta lege

și în Regulamentul privind racordarea;

k) să plaseze zilnic pe pagina sa electronică informații cu caracter operativ și tehnic privind funcționarea sistemului electroenergetic. Lista informațiilor ce urmează să fie publicate se aprobă de Agenție;

l) să întreprindă alte măsuri necesare pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice, precum și pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, în condiții reglementate, echitabile și nediscriminatorii pentru toți utilizatorii de sistem, în conformitate cu condițiile prevăzute în licență, cu prevederile prezentei legi, ale Regulamentului privind racordarea, ale Normelor tehnice ale rețelelor electrice, ale Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, ale Regulilor pieței energiei electrice și ale altor acte normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, eficiență, calitate și transparență;

m) să prezinte Agenției, cel puțin o dată la 3 luni sau la solicitare, un raport cu privire la cantitatea energiei electrice livrate în contextul schimburilor transfrontaliere de energie electrică pe parcursul lunilor anterioare;

n) să efectueze lucrări de defrișare sau tăieri de modelare a vegetației pentru crearea și menținerea distanței de apropiere față de rețelele electrice, conform actelor normative prevăzute de lege.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să organizeze, în conformitate cu licența pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, dirijarea operativ-tehnologică unică a sistemului electroenergetic și gestionarea fluxurilor de energie electrică provenite din sistemele electroenergetice ale țărilor vecine sau dirijate către acestea, în mod echitabil, transparent și nediscriminatoriu, în conformitate cu clauzele contractelor încheiate de participanții la piața energiei electrice, în conformitate cu cererile depuse de părțile care au încheiat contracte în acest sens. Regulile privind dirijarea operativ-tehnologică unică a sistemului electroenergetic se stabilesc în prezenta lege, în Normele tehnice ale rețelelor electrice, în Regulile pieței energiei electrice și în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3) Dispecerizarea centralelor electrice și utilizarea capacității interconexiunilor se efectuează pe criterii obiective, publicate și aplicate în mod nediscriminatoriu, care asigură funcționarea corespunzătoare a pieței energiei electrice, ținându-se cont de ordinea de prioritate economică a energiei electrice provenită de la centralele electrice, de contractele notificate de participanții la piața energiei electrice sau de transferurile prin interconexiuni și de constrângerile de ordin tehnic ale rețelei electrice de transport, acordându-se prioritate energiei electrice produse de centralele electrice de termoficare urbane și energiei electrice de la centralele electrice eligibile care

produc din surse regenerabile de energie.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să construiască capacitate transfrontalieră suficientă pentru a conecta sistemul electroenergetic de transport din Republica Moldova cu sistemele electroenergetice de transport din alte țări părți ale Comunității Energetice și/sau pentru a-l integra în piața regională, răspunzând tuturor solicitărilor justificate din punct de vedere tehnic și economic privind capacitatea și luând în considerare necesitatea asigurării securității aprovizionării cu energie electrică.

(5) În conformitate cu licența pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, operatorul sistemului de transport este responsabil pentru echilibrarea sistemului electroenergetic, cu respectarea principiului eficienței maxime la costuri minime. Regulile utilizate de operatorul sistemului de transport în acest scop se stabilesc în actele normative de reglementare aprobate de Agenție, în conformitate cu art. 84, și trebuie să fie obiective, transparente și nediscriminatorii, inclusiv regulile privind metoda de calcul și modul de aplicare a plăților pentru prestarea serviciului de echilibrare utilizatorilor de sistem în cazul provocării dezechilibrelor în rețeaua electrică de transport.

(6) Operatorul sistemului de transport este obligat să achiziționeze energia electrică necesară pentru a acoperi consumul tehnologic și pierderile de energie electrică din rețelele electrice de transport în mod transparent și nediscriminatoriu, cu utilizarea mecanismelor de piață, care ar rezulta în cheltuieli minime pentru energia electrică cumpărată în acest scop. Costurile aferente cumpărării energiei electrice în conformitate cu prezentul alineat se iau în considerare de Agenție la aprobarea tarifului pentru serviciul de transport al energiei electrice.

(7) Operatorul sistemului de transport este în drept să colecteze venituri rezultate din gestionarea congestiilor, precum și plăți efectuate în temeiul mecanismului de compensare între operatorii sistemelor de transport, în conformitate cu prezenta lege, acordând și gestionând accesul terților și oferind explicații motivate dacă refuză accesul.

(8) Operatorul sistemului de transport este obligat să presteze serviciul de transport al energiei electrice în conformitate cu un contract pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice, încheiat în conformitate cu prezenta lege, în condițiile stabilite în alte acte normative de reglementare aprobate de Agenție.

(9) Cu excepția cazurilor stabilite la art. 4, 8 și 15, operatorul sistemului de transport este obligat să se abțină de la divulgarea informației oficiale cu accesibilitate limitată, obținută la desfășurarea activității licențiate, precum și să se abțină de la oferirea în mod discriminatoriu a informației despre propria activitate, care poate fi avantajoasă,

din punct de vedere comercial, utilizatorilor de sistem.

(10) Este interzis operatorului sistemului de transport să facă abuz de informația obținută de la terți în legătură cu acordarea accesului la rețelele electrice de transport în situația în care cumpărarea sau vânzarea energiei electrice se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

(11) Operatorul sistemului de transport îndeplinește și alte funcții și obligații în condițiile stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor asigurării stabilității, fiabilității, securității și a eficienței funcționării sistemului electroenergetic. La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor sale, operatorul sistemului de transport ține cont de necesitatea facilitării integrării pieței energiei electrice într-o piață regională a energiei electrice, în conformitate cu strategia energetică și cu planul național integrat privind energia și clima, precum și de necesitatea liberalizării acesteia.

Articolul 31. Funcțiile specifice ale operatorului sistemului de transport în legătură cu securitatea aprovizionării cu energie electrică

(1) Operatorul sistemului de transport decide privind construcția și investițiile în interconexiuni în strânsă cooperare cu operatorii sistemelor de transport din statele cu care este interconectat sistemul electroenergetic al Republicii Moldova. La luarea deciziilor cu privire la construcția de noi interconexiuni trebuie să se țină cont de necesitatea menținerii unui echilibru rezonabil între costurile pentru construcția noilor interconexiuni și avantajele pentru consumatorii finali. Operatorul sistemului de transport este obligat să ofere informații cu privire la proiectele sale de investiții în interconexiuni, cu privire la proiectele de investiții în interconexiuni ale altor părți pe care le cunoaște și/sau cu privire la investițiile legate de construcția rețelelor electrice de transport interne care ar afecta substanțial capacitatea de interconexiune.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să respecte documentele normativ-tehnice menite să garanteze securitatea rețelelor electrice de transport, aprobate de Guvern. Acestea trebuie să fie transparente, nediscriminatorii și obiective și trebuie făcute publice.

(3) Pentru asigurarea nivelului stabilit de securitate la exploatarea rețelei electrice de transport, operatorul sistemului de transport menține un nivel suficient de capacitate de rezervă în rețeaua electrică de transport și cooperează cu operatorii sistemelor de transport din statele cu care este interconectat sistemul electroenergetic al Republicii Moldova.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să respecte indicatorii de calitate stabiliți în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a

energiei electrice.

(5) În scopul asigurării schimburilor transfrontaliere de energie electrică și al securității exploatarei rețelelor electrice de transport se interzice operatorului sistemului de transport să facă discriminare între contractele transfrontaliere și contractele naționale.

(6) În cazul apariției de situații excepționale, operatorul sistemului de transport este obligat să întreprindă acțiunile prevăzute prin prezenta lege, precum și în Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice.

Articolul 32. Prezentarea datelor și a informațiilor de către operatorul sistemului de transport

(1) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la serviciile prestate, la condițiile relevante aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la rețelele electrice de transport.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a rețelelor electrice de transport, operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică informații cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate și cu privire la metoda de calcul și structura tarifelor.

(3) În ceea ce privește serviciile prestate, operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la capacitatea totală de transport, marja de siguranță și calculele aferente, în funcție de particularitățile rețelelor electrice de transport.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la valoarea estimativă a capacităților disponibile și cu privire la capacitatea deja alocată. Informația respectivă se publică, la intervale de timp prestabilite, în conformitate cu Regulamentul privind accesul la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor.

(5) Pentru a garanta securitatea și fiabilitatea funcționării rețelelor electrice de transport în contextul gestionării congestiilor, operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii sistemelor de transport din statele vecine, inclusiv prin aplicarea unui mecanism de schimb continuu de informații. Operatorul sistemului de transport face schimb de informații cu privire la indicațiile echipamentelor de măsurare și de alte informații necesare pentru reglarea frecvenței, tensiunii și a schimbului de energie electrică cu operatorii sistemelor de transport care exploatează sistemele electroenergetice interconectate.

(6) Operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică informații cu privire la cererea prognozată și cea reală de energie electrică, cu privire la disponibilitatea și utilizarea centralelor electrice, cu privire la capacitatea și utilizarea capacității rețelelor electrice de transport, precum și cu privire la energia de echilibrare și rezerve. În vederea reflectării informației cu privire la centralele electrice mici pot fi utilizate date agregate.

(7) Operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze și să prezinte, pînă la 31 martie, organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Agenției un raport anual, care să cuprindă informații cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent, cu privire la echilibrul între ofertă și cerere pe piața energiei electrice, prognoza cererii și a capacităților de producție (centrale electrice) planificate sau aflate în construcție, calitatea serviciului de transport al energiei electrice și nivelul de întreținere a rețelei electrice de transport, măsurile de acoperire a sarcinii de vîrf, punerea în aplicare a Normelor tehnice ale rețelelor electrice și a Codului rețelelor electrice, la nivelul consumului tehnologic și al pierderilor de energie electrică în rețelele electrice de transport, precum și cu privire la securitatea aprovizionării cu energie electrică, inclusiv acțiunile care trebuie întreprinse în caz de reducere a cantităților furnizate de unul sau de mai mulți furnizori. Raportul se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport.

Articolul 33. Prezentarea datelor și informațiilor operatorului sistemului de transport

(1) La cererea operatorului sistemului de transport, producătorii, operatorii sistemelor de distribuție, operatorul pieței energiei electrice, furnizorii și consumatorii finali racordați la rețelele electrice de transport prezintă operatorului sistemului de transport date și informații necesare pentru:

a) dezvoltarea și exploatarea rețelelor electrice de transport, precum și pentru înregistrarea și analiza evenimentelor operative;

b) examinarea caracteristicilor consumului de energie electrică, producerii de energie electrică, alte informații necesare pentru reglarea frecvenței, tensiunii și pentru gestionarea schimbului de energie electrică;

c) acordarea accesului la rețelele electrice de transport și utilizarea rețelelor electrice de transport;

d) prognozarea cererii de energie electrică, precum și a abaterilor de la planurile de dezvoltare a producției și de la planurile anuale de investiții;

e) planificarea exploatării rețelelor electrice de transport pe termen scurt, inclusiv planul orar pentru producerea energiei electrice din surse regenerabile de energie;

f) prestarea serviciilor de sistem;

g) operarea piețelor centralizate, organizate și gestionate de către operatorul sistemului de transport;

h) monitorizarea calității serviciului de transport al energiei electrice;

i) monitorizarea securității aprovizionării cu energie electrică.

(2) Participanții la piața energiei electrice prezintă operatorului sistemului de transport și alte date și informații necesare pentru îndeplinirea de către operatorul sistemului de transport a funcțiilor și a obligațiilor stabilite prin prezenta lege și în alte acte normative în domeniu, inclusiv a funcțiilor de colectare și de agregare a informațiilor respective.

(3) Participanții la piața energiei electrice sînt obligați să prezinte operatorului sistemului de transport informațiile menționate în prezentul articol în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în Normele tehnice ale rețelelor electrice.

Articolul 34. Dezvoltarea rețelelor electrice de transport și planurile de investiții

(1) Operatorul sistemului de transport efectuează dezvoltarea rețelelor electrice de transport în legătură cu creșterea cererii de energie electrică astfel încît să fie asigurate fiabilitatea și continuitatea în aprovizionarea consumatorilor cu energie electrică, cu respectarea prevederilor prezentei legi. Cheltuielile de dezvoltare a rețelelor electrice de transport sînt suportate de către operatorul sistemului de transport. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de transport al energiei electrice, cu Regulamentul privind planificarea, aprobarea și efectuarea investițiilor în sectorul electroenergetic (în continuare – Regulamentul privind investițiile), aprobate de Agenție.

(2) În contextul obligației stabilite la art. 30 alin. (1) lit. a), operatorul sistemului de transport este obligat, ținînd cont de strategia energetică și de planul național integrat privind energia și clima de oferta și de cererea actuale și prognozate, să elaboreze și, după consultarea prealabilă cu participanții interesați, să prezinte Agenției spre aprobare un plan de dezvoltare a rețelelor electrice de transport pentru 10 ani (în acest articol, în continuare – plan de dezvoltare). Planul de dezvoltare trebuie să conțină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea sistemului

electroenergetic și securitatea aprovizionării cu energie electrică și să indice participanților la piața energiei electrice principalele rețele electrice de transport care se preconizează a fi reconstruite sau reabilitate în următorii 10 ani, să conțină informații cu privire la investițiile deja stabilite, să identifice noi investiții care trebuie să fie efectuate în următorii 3 ani și să prevadă un interval de timp pentru toate proiectele de investiții. Planul de dezvoltare trebuie să conțină, fără a se limita la acestea:

a) descrierea infrastructurii existente, a stării ei actuale și a gradului de uzură, lista intervențiilor efectuate în ultimul an, precum și rezultatele obținute în urma studiilor efectuate privind dezvoltarea rețelelor electrice și privind instalarea echipamentelor de măsurare inteligente;

b) descrierea rețelelor electrice de transport și a obiectivelor aferente care necesită a fi construite, modernizate în următorii 10 ani. În legătură cu executarea prevederii respective, operatorul sistemului de transport trebuie să descrie scenariile de integrare a centralelor electrice care produc energie electrică din surse regenerabile de energie din perspectiva analizei cost-beneficiu, în conformitate cu obiectivele naționale stabilite în actele normative în domeniul energiei regenerabile;

c) calendarul pentru proiectele de investiții planificate a fi efectuate în următorii 10 ani;

d) estimarea capacităților necesare, prognoza evoluției producerii, inclusiv a producerii din surse regenerabile de energie, măsuri de eficiență energetică, prognoza consumului și estimări privind importurile;

e) descrierea mijloacelor și a investițiilor necesare pentru a satisface cererea prognozată de energie electrică;

f) descrierea investițiilor care au fost aprobate și care urmează să fie aprobate și efectuate în următorii 3 ani, precum și calendarul pentru realizarea acestor proiecte;

g) obiectivele planificate a fi obținute în urma implementării planului de dezvoltare, în special în ceea ce privește durata întreruperilor și tensiunea în rețelele electrice de transport.

(3) La elaborarea planului de dezvoltare, operatorul sistemului de transport trebuie să formuleze ipoteze rezonabile privind evoluția producerii, a furnizării, a consumului de energie electrică și a schimburilor transfrontaliere, luând în considerare planurile de investiții pentru rețelele adiacente. În acest scop, operatorul sistemului de transport colaborează cu operatorii sistemelor de distribuție, precum și cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine.

(4) Operatorul sistemului de transport este obligat să prezinte Agenției, pentru examinare și aprobare, planul de dezvoltare. La examinarea planului de dezvoltare, Agenția, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de transport să consulte autoritățile publice, întreprinderile electroenergetice și anumiți utilizatori de sistem, existenți sau potențiali, în legătură cu planul de dezvoltare și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Agenția solicită operatorului sistemului de transport să își modifice planul de dezvoltare, inclusiv dacă acesta nu corespunde necesităților de investiții identificate în procesul de consultare.

(5) După examinarea și evaluarea planului de dezvoltare, inclusiv prin prisma abordării necesităților de investiții identificate în procesul de consultare publică, Agenția aprobă planul de dezvoltare respectiv.

(6) Planul de dezvoltare se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport și pe pagina web oficială a Agenției. Agenția monitorizează și evaluează punerea în aplicare a planului de dezvoltare aprobat. O dată la doi ani, în funcție de necesitate sau la solicitarea Agenției, operatorul sistemului de transport examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare și, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenției planul de dezvoltare modificat.

(7) În situațiile în care operatorul sistemului de transport, din motive neimputabile lui, nu realizează o investiție care, în conformitate cu planul de dezvoltare respectiv, trebuia realizată în următorii 3 ani și care este încă relevantă conform ultimelor modificări ale planului de dezvoltare, Agenția are obligația de a lua cel puțin una dintre următoarele măsuri pentru a garanta realizarea investiției în cauză:

- a) să solicite operatorului sistemului de transport să realizeze investiția în cauză;
- b) să organizeze licitație pentru realizarea investiției în cauză, deschisă tuturor investitorilor interesați.

(8) În cazul în care Agenția a recurs la dreptul său stabilit la alin. (7) lit. b), aceasta poate obliga operatorul sistemului de transport să accepte una sau mai multe dintre următoarele măsuri:

- a) finanțarea de către o parte terță;
- b) construirea de către o parte terță;
- c) construirea rețelei electrice de transport de către operatorul însuși;
- d) exploatarea noii rețele electrice de transport de către operatorul însuși.

(9) Operatorul sistemului de transport este obligat să pună la dispoziția investitorilor toate informațiile necesare pentru realizarea investiției, să racordeze noua rețea electrică de transport la rețelele electrice de transport existente și să depună toate eforturile necesare pentru a facilita realizarea investiției. Contractele cu privire la realizarea investiției, inclusiv cu privire la finanțare, se supun spre aprobare Agenției.

(10) În cazul în care Agenția a recurs la drepturile sale prevăzute la alin. (7) și (8), costurile respectivelor investiții se includ în tarif.

(11) În baza planului de dezvoltare aprobat, ținând cont de cererile parvenite din partea utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali, precum și de informația actualizată privind starea și gradul de uzură al rețelelor electrice de transport, operatorul sistemului de transport este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției spre aprobare, anual, în termen de până la 30 septembrie, planul de investiții pentru anul următor. Planurile anuale de investiții se elaborează de operatorul sistemului de transport în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul privind investițiile.

(12) Agenția examinează și aprobă, în termen de până la 30 noiembrie, planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de transport, cu posibilitatea extinderii termenului de examinare cu cel mult o lună. La examinarea planului anual de investiții, Agenția, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de transport să consulte autoritățile publice, întreprinderile electroenergetice și anumiți utilizatori de sistem existenți sau potențiali în legătură cu planul anual de investiții și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Dacă planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de transport nu corespunde cerințelor stabilite în Regulamentul privind investițiile, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de transport să efectueze modificările de rigoare.

(13) Operatorul sistemului de transport publică pe pagina sa electronică planul anual de investiții aprobat, detaliat pe proiecte ce urmează a fi realizate de operator.

(14) Anual, până la 31 martie, operatorul sistemului de transport prezintă Agenției un raport privind realizarea planului de dezvoltare și a planului de investiții pentru anul precedent, cu respectarea cerințelor stabilite în Regulamentul privind investițiile. Agenția nu aprobă, în scopul recuperării prin tarif, investițiile efectuate de operatorul sistemului de transport care nu corespund planurilor anuale de investiții aprobate de Agenție.

Capitolul VI. SCHIMBURI TRANSFRONTALIERE DE ENERGIE ELECTRICĂ ȘI GESTIONAREA CONGESTIILOR

Articolul 35. Schimburile transfrontaliere de energie electrică și alocarea capacității

(1) În conformitate cu acordurile internaționale la care Republica Moldova este parte, operatorul sistemului de transport gestionează transportul transfrontalier de energie electrică prin intermediul rețelelor electrice de transport, avînd în vedere capacitățile tehnice ale rețelelor electrice utilizate pentru fluxurile transfrontaliere de energie electrică, precum și ale celorlalte rețele electrice de transport.

(2) Condițiile de acces la interconexiuni și rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere, metodele de determinare și condițiile de alocare a capacităților de transport, precum și cele privind gestionarea congestiilor se stabilesc în Regulamentul privind accesul la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor, elaborat de operatorul sistemului de transport care deține licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, în colaborare cu ceilalți operatori de sistem, și aprobat de Agenție.

(3) Operatorul sistemului de transport este obligat să calculeze, în conformitate cu principiile stabilite în Regulamentul privind accesul la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor, capacitatea totală, capacitatea netă, capacitatea disponibilă, capacitatea deja alocată și marja de siguranță a rețelelor electrice și să le coordoneze cu operatorii sistemelor de transport din statele vecine. Metodele de determinare a capacității totale de transport și a marjei de siguranță se elaborează de operatorul de sistem și se supun spre aprobare, în prealabil, Agenției. Operatorul sistemului de transport este obligat să publice, săptămînal și lunar, pe pagina sa electronică informații cu privire la calculul capacității totale de transport și al marjei de siguranță în funcție de particularitățile rețelelor electrice de transport.

(4) Operatorul sistemului de transport oferă participanților la piața energiei electrice capacitatea maximă a interconexiunilor și a rețelelor electrice de transport utilizate pentru schimburile transfrontaliere de energie electrică, asigurînd respectarea standardelor privind securitatea exploatării sistemului electroenergetic al Republicii Moldova și a sistemelor vecine.

(5) Participanții la piața energiei electrice sînt obligați să informeze operatorul sistemului de transport, în modul și în termenele stabilite în Regulamentul privind accesul la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor, dacă intenționează să utilizeze capacitățile de transport alocate. Orice capacități de transport alocate care nu sînt utilizate se realocă de către operatorul sistemului de transport pe piața energiei electrice în mod deschis, transparent și nediscriminatoriu.

(6) Operatorul sistemului de transport este în drept să limiteze tranzacțiile de energie electrică numai în situațiile de urgență în care acesta trebuie să acționeze rapid și în care nu este posibilă livrarea din altă sursă sau schimburile în contrapartidă. Orice

procedură de acest tip se aplică în mod nediscriminatoriu. Cu excepția cazurilor de forță majoră, participanții la piața energiei electrice cărora le-a fost alocată capacitatea de transport primesc compensații pentru orice limitare.

(7) În scopul asigurării schimburilor transfrontaliere de energie electrică și al securității exploatarei rețelei se interzice operatorului sistemului de transport să facă discriminare între contractele transfrontaliere și contractele naționale.

(8) În cazul schimburilor transfrontaliere de energie electrică, operatorul sistemului de transport prestează serviciul de transport al energiei electrice la tarifele aprobate de Agenție în conformitate cu prevederile prezentei legi. Valorile fluxurilor transfrontaliere de energie electrică se stabilesc în baza indicațiilor înregistrate de echipamentele de măsurare instalate la interconexiuni.

(9) Se interzice aplicarea de către operatorul sistemului de transport a unei taxe speciale de rețea la tranzacțiile individuale pentru tranzitul declarat de energie electrică.

(10) Informațiile privind gestionarea fluxurilor transfrontaliere se prezintă Agenției de către operatorul sistemului de transport și se publică pe pagina electronică a acestuia în modul și în condițiile prevăzute în prezenta lege și în Regulamentul privind accesul la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor.

Articolul 36. Mecanismul de compensare între operatorii sistemelor de transport

(1) Operatorii sistemelor de transport primesc compensații pentru costurile suportate ca rezultat al găzduirii fluxurilor transfrontaliere de energie electrică în rețelele electrice de transport pe care le exploatează.

(2) Compensațiile prevăzute la alin. (1) se achită de către operatorii sistemelor de transport care gestionează sistemul de transport al statului de unde provin fluxurile transfrontaliere și de către operatorii sistemelor de transport care gestionează sistemul de transport al statului unde aceste fluxuri se termină.

(3) Achitarea compensațiilor se face periodic, pentru o anumită perioadă în trecut. Ajustările ex-post ale compensațiilor se fac, la necesitate, pentru a reflecta costurile efectiv suportate.

(4) Cantitatea fluxurilor transfrontaliere găzduite și cantitatea fluxurilor transfrontaliere desemnate ca provenind din și/sau terminându-se în sistemele naționale de transport se stabilesc în baza fluxurilor fizice efective de energie electrică măsurate într-o anumită perioadă de timp.

(5) Costurile suportate ca rezultat al găzduirii fluxurilor transfrontaliere se stabilesc luând în considerare pierderile, investițiile în infrastructuri noi și un procent corespunzător din costul infrastructurii existente, în măsura în care această infrastructură este utilizată pentru transportul fluxurilor transfrontaliere, în special ținând cont de necesitatea de a garanta securitatea aprovizionării cu energie electrică.

(6) La stabilirea costurilor suportate în conformitate cu alin. (5), operatorii sistemelor de transport utilizează metodologii de calcul standard recunoscute. Beneficiile pe care le are rețeaua electrică de transport ca rezultat al găzduirii fluxurilor transfrontaliere se iau în considerare pentru a reduce compensațiile primite.

Articolul 37. Gestionarea congestiilor

(1) Problemele legate de congestii în rețelele electrice de transport trebuie să fie rezolvate prin soluții nediscriminatorii, bazate pe mecanisme de piață, care să ofere semnale economice eficiente participanților la piața energiei electrice. Problemele legate de congestii în rețelele electrice se soluționează prin modalități care nu au legătură cu tranzacțiile de energie electrică, adică modalități care nu implică o selectare între contractele participanților individuali la piața energiei electrice.

(2) Operatorul sistemului de transport, în măsura posibilităților tehnice, compensează solicitările de capacitate ale oricărui flux de energie electrică în direcții opuse pe linia de interconexiune congestionată pentru a utiliza această linie la capacitatea maximă.

(3) Ținând cont de necesitatea asigurării securității în exploatarea sistemului electroenergetic, operatorul sistemului de transport acordă prioritate tranzacțiilor care înlătură congestiile.

(4) În legătură cu alocarea capacității interconexiunilor, în cazul survenirii congestiilor, operatorul sistemului de transport organizează licitații privind alocarea capacității interconexiunilor și percepe plăți pentru capacitatea alocată în conformitate cu prevederile Regulamentului privind accesul la rețelele electrice de transport pentru schimburile transfrontaliere și gestionarea congestiilor.

(5) Veniturile obținute în legătură cu alocarea capacității interconexiunilor se utilizează de operatorul sistemului de transport în următoarele scopuri:

a) garantarea disponibilității reale a capacităților alocate;

b) menținerea sau majorarea capacităților de interconexiune prin investiții în rețeaua electrică de transport, în special în interconexiuni noi.

(6) Dacă veniturile obținute de operatorul sistemului de transport nu pot fi utilizate în mod eficient în scopurile prevăzute la alin. (5), Agenția va lua în considerare aceste

venituri neutilizate în calculul tarifului pentru serviciul de transport al energiei electrice sau aceste venituri vor fi plasate într-un cont intern separat al operatorului sistemului de transport pînă atunci cînd vor putea fi utilizate în scopurile prevăzute la alin. (5).

(7) În cazul în care capacitatea solicitată a rețelei electrice de transport de către toți participanții la piața energiei electrice este mai mică decît capacitatea totală disponibilă a interconexiunii și nu există congestii, operatorul sistemului de transport oferă capacitate tuturor participanților la piața energiei electrice, fără a impune taxe suplimentare pentru gestionarea congestiilor.

(8) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția cu privire la utilizarea de facto a rețelelor electrice de transport și cu privire la destinația veniturilor încasate în legătură cu utilizarea rețelelor electrice de transport pentru tranzacțiile transfrontaliere, inclusiv în cazul gestionării congestiilor.

(9) Operatorul sistemului de transport întocmește și prezintă un raport cu privire la îndeplinirea funcțiilor stabilite în prezentul capitol, precum și orice altă informație solicitată de Agenție, inclusiv pentru a fi prezentată, la necesitate, Secretariatului Comunității Energetice. Acest raport cu privire la fluxurile transfrontaliere, alocarea capacităților și gestionarea congestiilor în anul precedent se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de transport.

Articolul 38. Derogările pentru interconexiuni noi

(1) Pentru capacitatea integrală sau parțială a interconexiunilor noi de curent continuu sau a extensiilor acestora poate fi acordată, la solicitare, pentru o perioadă limitată de timp, o derogare de la art. 7 alin. (2), de la art. 26 și de la art. 37 alin. (5) și (6), precum și de la prevederile care reglementează accesul terților la rețelele electrice de transport, dacă sînt îndeplinite următoarele condiții:

a) investiția contribuie la dezvoltarea concurenței în contextul furnizării energiei electrice;

b) avînd în vedere gradul de risc, investiția poate fi realizată numai dacă se acordă o derogare;

c) interconexiunea este în proprietatea unei persoane fizice sau juridice care este separată, cel puțin în privința formei sale juridice, de operatorul sistemului de transport cu care va fi construită interconexiunea;

d) tarifele urmează a fi achitate de utilizatorii interconexiunii respective;

e) nicio parte a capitalului sau a costurilor de exploatare a interconexiunii nu a fost recuperată prin intermediul vreunei componente a tarifelor aplicate pentru utilizarea

rețelelor electrice de transport sau de distribuție legate prin interconexiunea respectivă;

f) derogarea nu trebuie să fie în detrimentul concurenței sau în detrimentul funcționării eficiente a pieței energiei electrice din Republica Moldova, în una sau mai multe regiuni, sau în detrimentul funcționării eficiente a rețelei electrice reglementate la care este racordată interconexiunea respectivă.

(2) Prevederile alin. (1) se aplică și în cazul majorărilor semnificative de capacitate a interconexiunilor existente, precum și în cazuri excepționale, pentru interconexiunile de curent alternativ, cu condiția ca costurile și riscurile investiționale în cauză să fie suficient de mari comparativ cu costurile și riscurile suportate în mod normal la conectarea a două sisteme de transport vecine prin interconexiunea de curent alternativ.

(3) Derogarea prevăzută la alin. (1) și (2) se acordă, pentru fiecare caz în parte, prin hotărâre a Agenției și urmare a deciziei autorității de reglementare a țării vecine în cauză. Hotărârea privind acordarea derogării poate acoperi capacitatea integrală sau parțială a interconexiunii noi sau pe cea a interconexiunii existente, majorată semnificativ.

(4) La primirea cererii privind acordarea derogării, Agenția notifică fără întârziere Secretariatul Comunității Energetice și Comitetul de reglementare al Comunității Energetice cu privire la solicitarea primită și transmite o copie a acesteia. Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, în termen de două luni, prezintă, în cazul în care consideră necesar, un aviz consultativ Agenției.

(5) La adoptarea hotărârii privind acordarea unei derogări, Agenția trebuie să examineze, pentru fiecare caz în parte, necesitatea impunerii unor condiții cu privire la durata derogării și accesul nediscriminatoriu la interconexiune. La stabilirea acestor condiții, Agenția urmează să țină cont, în special, de capacitatea suplimentară ce va fi construită sau modificată, de durata proiectului și de specificul sistemului electroenergetic.

(6) Înainte de acordarea unei derogări, Agenția trebuie să decidă referitor la regulile și mecanismele ce urmează a fi utilizate pentru gestionarea și alocarea capacităților. Una din regulile privind gestionarea congestiilor urmează să instituie obligația de a oferi capacitatea neutilizată pe piața energiei electrice, precum și dreptul utilizatorilor interconexiunii respective de a comercializa capacitățile contractate pe piața secundară. La evaluarea criteriilor prevăzute la alin. (1) lit. a), b) și f), Agenția trebuie să țină cont de rezultatele procedurii de alocare a capacităților.

(7) Agenția este în drept să consulte, în caz de necesitate, organele centrale de specialitate ale administrației publice în legătură cu adoptarea hotărîrii cu privire la acordarea derogării. Avizele primite de Agenție se publică pe pagina web oficială a Agenției.

(8) Agenția adoptă hotărîrea cu privire la acordarea derogării în cazul în care, în termen de 6 luni de la primirea solicitării, a ajuns la un acord comun cu autoritatea de reglementare a țării vecine. Hotărîrea cu privire la acordarea derogării urmează să fie motivată, inclusiv în privința condițiilor stabilite în conformitate cu alin. (6). Hotărîrea respectivă se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și se plasează pe pagina web oficială a Agenției.

(9) Agenția informează Comitetul de reglementare al Comunității Energetice despre adoptarea hotărîrii privind acordarea derogării sau privind respingerea cererii referitoare la acordarea derogării și expediază Secretariatului Comunității Energetice copia hotărîrii sale cu privire la acordarea derogării, copia cererii privind acordarea derogării, precum și alte informații pertinente cu privire la:

a) motivele detaliate în baza cărora a fost acordată sau refuzată derogarea, inclusiv datele financiare care demonstrează necesitatea derogării;

b) analiza efectuată cu privire la efectul derogării asupra concurenței și asupra bunei funcționări a pieței energiei electrice;

c) motivele care justifică durata și cota din capacitatea totală a interconexiunii respective pentru care se acordă derogarea;

d) rezultatul consultărilor cu autoritățile de reglementare implicate.

(10) În termen de două luni de la data primirii notificării în conformitate cu alin. (9), Secretariatul Comunității Energetice poate lua o decizie prin care să solicite Agenției să modifice sau să retragă hotărîrea cu privire la acordarea derogării. Acest termen poate fi prelungit cu două luni prin acordul comun al Secretariatului Comunității Energetice și al Agenției sau în cazul în care Secretariatul Comunității Energetice solicită informații suplimentare.

(11) În cazul în care Secretariatul Comunității Energetice a solicitat informații suplimentare, iar Agenția nu prezintă în termenul stabilit informația solicitată, notificarea Agenției se consideră retrasă, excepție fiind cazurile în care:

a) înainte de expirarea termenului stabilit, perioada de examinare a fost prelungită prin acordul comun al Secretariatului Comunității Energetice și al Agenției;

b) printr-o declarație temeinic motivată, Agenția a informat Secretariatul Comunității Energetice că aceasta consideră notificarea ca fiind completă.

(12) În funcție de decizia și de recomandările Secretariatului Comunității Energetice, Agenția este obligată să revoce sau să modifice hotărârea cu privire la acordarea derogării și să notifice despre acest fapt Secretariatul Comunității Energetice în termen de o lună de la adoptarea hotărârii respective.

(13) Secretariatul Comunității Energiei este obligat să se abțină de la divulgarea informației oficiale cu accesibilitate limitată.

(14) Hotărârea Agenției și decizia Secretariatului Comunității Energetice cu privire la acordarea derogării expira după doi ani de la data adoptării, în cazul în care construcția interconexiunii încă nu a început către acea dată, sau după 5 ani din data adoptării, în cazul în care interconexiunea nu a devenit operațională către acea dată, cu excepția cazului în care Agenția, Secretariatul Comunității Energetice decide că orice întârziere se datorează unor impedimente majore, independente de voința persoanei căreia i-a fost acordată derogarea.

(15) Comitetul de reglementare al Comunității Energetice este în drept să aprobe hotărârea privind acordarea derogării în unul din următoarele cazuri:

a) dacă Agenția și autoritățile de reglementare respective nu au ajuns la un acord comun în termen de 6 luni de la primirea solicitării de către cea din urmă autoritate de reglementare căreia i-a fost cerută acordarea derogării;

b) la solicitarea comună a Agenției și a autorităților de reglementare implicate.

(16) Înainte de adoptarea hotărârii în conformitate cu alin. (15), Comitetul de reglementare al Comunității Energetice este obligat să consulte autoritățile de reglementare respective și solicitantul.

(17) Investitorul care a obținut derogarea în conformitate cu prezentul articol își desfășoară activitatea în baza licenței pentru transportul energiei electrice, eliberată de Agenție în condițiile prezentei legi.

Articolul 39. Operatorul sistemului de distribuție

(1) Întreprinderea electroenergetică care deține cu titlu de proprietate sau cu drept de folosință și exploatează rețelele electrice de distribuție își desfășoară activitatea în calitate de operator al sistemului de distribuție în baza licenței pentru distribuția energiei electrice, eliberată de Agenție în condițiile legii.

(2) Operatorul sistemului de distribuție este organizat în calitate de întreprindere electroenergetică specializată și independentă, cu statut de persoană juridică.

(3) Operatorul sistemului de distribuție își desfășoară activitatea în conformitate cu prevederile prezentei legi, potrivit condițiilor prevăzute în licența pentru distribuția energiei electrice și cu respectarea actelor normative de reglementare aprobate de Agenție.

(4) La îndeplinirea funcțiilor și a obligațiilor sale, operatorul sistemului de distribuție este independent de orice întreprindere care desfășoară activitate de producere, de transport sau de furnizare a energiei electrice și nu poate deține licență pentru producerea, transportul sau furnizarea energiei electrice, cu excepția situației prevăzute la art. 40 alin. (9).

Capitolul VII. DISTRIBUȚIA ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 40. Separarea operatorului sistemului de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție care face parte dintr-o întreprindere electroenergetică integrată trebuie să fie independent, cel puțin din punct de vedere funcțional, decizional și al formei juridice de organizare, față de alte activități care nu au legătură cu activitatea de distribuție a energiei electrice.

(2) Principiul independenței operatorului sistemului de distribuție stabilit la alin. (1) nu impune obligația de a separa proprietatea activelor operatorului sistemului de distribuție de întreprinderea electroenergetică integrată pe verticală.

(3) Pentru a asigura independența operatorului sistemului de distribuție urmează să fie respectate următoarele condiții minime:

a) persoanele cu funcții de conducere ale operatorului sistemului de distribuție să nu facă parte din structurile întreprinderii electroenergetice integrate care este responsabilă, direct sau indirect, de îndeplinirea zilnică a activităților de producere, de transport sau de furnizare a energiei electrice;

b) să fie întreprinse măsurile corespunzătoare pentru a se asigura faptul că interesele profesionale ale persoanelor cu funcții de conducere ale operatorului sistemului de distribuție sînt luate în considerare astfel încît aceste persoane să aibă posibilitatea de a acționa independent;

c) operatorul sistemului de distribuție să dispună de suficiente drepturi pentru a lua decizii, independent de întreprinderea electroenergetică integrată, cu privire la exploatarea, întreținerea și dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție. Pentru a îndeplini aceste funcții, operatorul sistemului de distribuție trebuie să dispună de resurse necesare, inclusiv de resurse umane, tehnice, fizice și financiare.

(4) Independența operatorului sistemului de distribuție nu împiedică întreprinderea dominantă să aprobe planul financiar anual sau orice alt document echivalent, precum și să stabilească plafonul maxim de îndatorare a operatorului sistemului de distribuție întreprindere dependentă.

(5) Se interzice întreprinderii dominante să dea instrucțiuni operatorului sistemului de distribuție întreprindere dependentă cu privire la activitatea sa zilnică, cu privire la deciziile aferente modernizării și dezvoltării rețelelor electrice de distribuție, care nu depășesc limitele stabilite în planul financiar aprobat sau în orice alt document echivalent.

(6) Se interzice operatorului sistemului de distribuție să obțină avantaje din faptul că face parte dintr-o întreprindere electroenergetică integrată pe verticală pentru a denatura concurența pe piața energiei electrice. În special, la desfășurarea activităților sale de comunicare și de publicitate, operatorul sistemului de distribuție care face parte dintr-o întreprindere electroenergetică integrată pe verticală nu este în drept să creeze confuzie cu privire la identitatea separată a furnizorului din cadrul întreprinderii electroenergetice integrate pe verticală.

(7) Întreprinderile electroenergetice care au luat deja măsuri aferente separării contabile, funcționale sau juridice, ce asigură o independență mai mare a operatorului sistemului de distribuție în cadrul întreprinderii electroenergetice integrate, nu pot anula aceste măsuri sau măsurile întreprinse pentru separarea operatorului sistemului de distribuție.

(8) Agenția monitorizează respectarea de către operatorul sistemului de distribuție a condițiilor privind separarea și independența acestuia.

(9) Condițiile privind separarea operatorului sistemului de distribuție, stabilite în prezentul articol, nu împiedică funcționarea unui operator combinat de transport și de distribuție, cu condiția ca operatorul respectiv să respecte cerințele privind separarea și independența operatorului sistemului de transport.

Articolul 41. Programul de conformitate și agentul de conformitate

(1) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze un program de conformitate care să conțină măsurile întreprinse pentru a garanta excluderea de comportament și de practici discriminatorii, precum și pentru a asigura monitorizarea corespunzătoare a respectării acestui program. Programul de conformitate trebuie să conțină, de asemenea, informații cu privire la obligațiile specifice impuse angajaților operatorului sistemului de distribuție pentru realizarea obiectivelor respective. Monitorizarea respectării de către operatorul sistemului de distribuție a programului de conformitate se asigură de către un agent de conformitate, care nu suplinește funcțiile

Agenției privind monitorizarea, stabilite în prezenta lege.

(2) Persoana fizică sau juridică ce urmează să exercite funcțiile agentului de conformitate se propune spre aprobare Agenției de către operatorul sistemului de distribuție. Concomitent, operatorul sistemului de distribuție prezintă Agenției proiectul contractului ce urmează a fi încheiat de acesta cu agentul de conformitate și care trebuie să conțină inclusiv prevederile referitoare la începerea, durata și încetarea contractului, la condițiile de salarizare, la drepturile și obligațiile de bază, la alte drepturi și obligații.

(3) Agentul de conformitate trebuie să fie independent în toate acțiunile sale în raport cu operatorul sistemului de distribuție. Pentru a asigura independența agentului de conformitate trebuie îndeplinite următoarele condiții:

a) agentul de conformitate nu poate deține nicio funcție sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea electroenergetică integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de distribuție;

b) cu cel puțin 3 ani pînă la data desemnării, agentul de conformitate nu poate deține nicio funcție sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea electroenergetică integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de distribuție;

c) timp de 4 ani după încetarea mandatului deținut în cadrul operatorului sistemului de distribuție, agentul de conformitate nu poate deține nicio funcție sau nu poate avea nicio responsabilitate profesională, nu poate avea niciun interes sau nu poate fi în relație de afaceri, de ordin direct sau indirect, cu întreprinderea electroenergetică integrată pe verticală, cu vreo întreprindere a acesteia, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de distribuție;

d) agentul de conformitate nu poate avea niciun interes și nu poate primi, în mod direct sau indirect, beneficii financiare de la întreprinderea electroenergetică integrată pe verticală, de la o întreprindere a acesteia, de la acționarii majoritari sau de la fondatorii acesteia, cu excepția operatorului sistemului de distribuție.

(4) Agenția examinează propunerea parvenită în conformitate cu alin. (2) în termen de o lună de la data primirii. Agenția este în drept să respingă persoana propusă în calitate de agent de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. La examinarea proiectului contractului ce urmează a fi

încheiat între operatorul sistemului de distribuție și agentul de conformitate, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să modifice condițiile contractului respectiv dacă acestea afectează independența agentului de conformitate.

(5) După ce a încheiat contractul corespunzător cu agentul de conformitate, operatorul sistemului de distribuție este în drept să modifice condițiile contractuale sau să desfacă acest contract numai dacă a obținut, în prealabil, acordul Agenției în acest sens. La solicitarea Agenției, operatorul sistemului de distribuție este obligat să desfacă contractul cu agentul de conformitate din motive de lipsă de independență sau de capacitate profesională. Agenția examinează solicitarea operatorului sistemului de distribuție în legătură cu modificarea sau desfacerea contractului cu agentul de conformitate în termen de cel mult o lună.

(6) Pe durata mandatului său, agentul de conformitate nu poate deține o altă funcție, nu poate avea o altă responsabilitate profesională sau un interes, direct sau indirect, în raport cu nicio parte a întreprinderii electroenergetice integrate pe verticală, cu acționarii majoritari sau cu fondatorii acesteia.

(7) Agentul de conformitate are următoarele funcții:

a) monitorizează implementarea programului de conformitate;

b) anual, pînă la 31 martie, elaborează un raport care să conțină măsurile întreprinse de operatorul sistemului de distribuție în legătură cu îndeplinirea programului de conformitate și prezintă raportul respectiv Agenției. Raportul privind măsurile întreprinse de operatorul sistemului de distribuție în legătură cu îndeplinirea programului de conformitate se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție;

c) raportează organelor de conducere ale operatorului sistemului de distribuție referitor la respectarea programului de conformitate și la punerea în aplicare a acestuia, formulează recomandări în acest sens;

d) notifică Agenția cu privire la orice încălcare gravă a punerii în aplicare a programului de conformitate, în termen de 7 zile calendaristice din ziua în care a aflat despre încălcarea respectivă;

e) raportează Agenției cu privire la orice relații comerciale sau financiare dintre operatorul sistemului de distribuție și întreprinderea electroenergetică integrată pe verticală.

(8) Operatorul sistemului de distribuție trebuie să creeze agentului de conformitate toate condițiile necesare pentru desfășurarea activității și pentru asigurarea

independenței acestuia, precum și să îi asigure accesul la toate informațiile relevante pentru îndeplinirea funcțiilor acestuia, deținute de operatorul sistemului de distribuție în cauză și de orice întreprindere înrudită.

Articolul 42. Funcțiile și obligațiile operatorului sistemului de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție trebuie să îndeplinească următoarele funcții și obligații:

- a) să asigure capacitatea pe termen lung a rețelelor electrice de distribuție pentru a acoperi cererile rezonabile de distribuție a energiei electrice, elaborând și executând planuri de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție, ținând cont, în special, de prognoza consumului de energie electrică;
- b) să exploateze, să întrețină, să modernizeze și să dezvolte rețelele electrice de distribuție în condiții de securitate, fiabilitate și eficiență, cu respectarea prevederilor menite să asigure protecția mediului. La exploatarea, întreținerea, modernizarea și dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție, operatorul sistemului de distribuție aplică, în mod obligatoriu, metode moderne de management al eficienței energetice și/sau al cererii;
- c) să gestioneze fluxurile de energie electrică din rețelele electrice de distribuție;
- d) la dispecerizare, să acorde prioritate energiei electrice de la centralele electrice eligibile care produc din surse regenerabile de energie și energiei electrice produse de centralele electrice de termoficare urbane;
- e) să nu facă discriminare între utilizatorii de sistem sau între categoriile de utilizatori de sistem, evitând, în special, discriminarea în favoarea întreprinderilor înrudite;
- f) să prezinte operatorului sistemului de transport, operatorilor sistemelor de distribuție care exploatează rețelele electrice interconectate cu rețeaua sa informații suficiente pentru a asigura securitatea și eficiența exploatării rețelelor electrice, dezvoltarea coordonată și interoperabilitatea rețelelor electrice interconectate;
- g) să prezinte, într-un mod inteligibil, cuantificabil și accesibil, toate informațiile necesare utilizatorilor de sistem pentru accesul eficient la rețelele electrice de distribuție și pentru utilizarea acestor rețele, precum și informațiile privind serviciile pe care le prestează și condițiile relevante aplicate;
- h) să răspundă la orice solicitare de serviciu în termenele și în condițiile stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție, în Regulamentul privind racordarea, în Normele tehnice ale rețelelor electrice, în Regulamentul privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale, în

Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice;

i) să efectueze racordarea, deconectarea și reconectarea la rețelele electrice de distribuție în termenele și în condițiile stabilite la art. 47, 48, 56 și 66 din prezenta lege și în Regulamentul privind racordarea;

j) să întreprindă alte măsuri necesare pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice, precum și pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public, în condiții reglementate, echitabile și nediscriminatorii pentru toți utilizatorii de sistem, în conformitate cu condițiile prevăzute în licență, cu prevederile prezentei legi, ale Regulamentului privind racordarea și ale Normelor tehnice ale rețelelor electrice, ale Regulamentului cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, ale Regulilor pieței energiei electrice și ale altor acte normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor de accesibilitate, disponibilitate, fiabilitate, continuitate, eficiență, calitate și transparență;

k) să respecte, în activitatea licențiată, documentele normativ-tehnice care reglementează modul de amenajare a rețelelor electrice, alte documente normativ-tehnice, standardele tehnice și documentele normativ-tehnice în domeniul protecției mediului, stabilite prin lege, în vederea reducerii impactului rețelelor electrice de distribuție asupra mediului;

l) să efectueze lucrări de defrișare sau tăieri de modelare a vegetației pentru crearea și menținerea distanței de apropiere față de rețelele electrice de distribuție în zonele de protecție a rețelelor electrice.

(2) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să presteze serviciul de distribuție a energiei electrice în baza unui contract pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice, încheiat în conformitate cu prezenta lege, în condițiile stabilite în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(3) Operatorul sistemului de distribuție cumpără energia electrică necesară pentru a acoperi consumul tehnologic și pierderile de energie electrică din rețelele electrice de distribuție și menține rezerva de capacitate din rețelele sale în conformitate cu procedurile transparente și nediscriminatorii stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

(4) Cu excepția cazurilor stabilite la art. 4, 8 și 15, operatorul sistemului de distribuție este obligat să se abțină de la divulgarea informației oficiale cu accesibilitate limitată obținute la desfășurarea activității licențiate, precum și de la oferirea, în mod discriminatoriu, a informației despre propria activitate, care poate fi avantajoasă, din punct de vedere comercial, pentru utilizatorii de sistem.

(5) Este interzis operatorului sistemului de distribuție să facă abuz de informația obținută de la terți în legătură cu acordarea accesului la rețelele electrice de distribuție în situația în care cumpărarea sau vânzarea energiei electrice se efectuează prin intermediul întreprinderilor înrudite.

(6) Operatorul sistemului de distribuție îndeplinește și alte funcții și obligații, în condițiile stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție, cu respectarea principiilor asigurării stabilității, fiabilității, securității și a eficienței funcționării sistemului electroenergetic.

Articolul 43. Prezentarea datelor și a informațiilor de către operatorul sistemului de distribuție

(1) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să publice pe pagina sa electronică informații cu privire la serviciile prestate, la condițiile relevante aplicate, precum și informația de ordin tehnic necesară pentru asigurarea unui acces eficient al utilizatorilor de sistem la rețelele electrice de distribuție.

(2) Pentru a asigura tarife transparente, obiective și nediscriminatorii și pentru a facilita utilizarea eficientă a rețelelor electrice de distribuție, operatorul sistemului de distribuție publică pe pagina sa electronică informații cu privire la modul de formare a tarifelor pentru serviciile prestate și cu privire la metoda de calcul și structura tarifelor.

(3) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze și să prezinte, pînă la 30 aprilie, organului central de specialitate al administrației publice în domeniul energiei și Agenției un raport anual, care să cuprindă informații cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent, calitatea serviciului de distribuție a energiei electrice, nivelul de întreținere a rețelei electrice de distribuție, măsurile de acoperire a sarcinii de vîrf, consumul tehnologic și pierderile de energie electrică în rețelele electrice de distribuție. Raportul se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție.

Articolul 44. Prezentarea datelor și informațiilor operatorului sistemului de distribuție

La cererea operatorului sistemului de distribuție, producătorii, furnizorii și consumatorii finali racordați la rețelele electrice de distribuție prezintă operatorului sistemului de distribuție date și informații necesare pentru:

a) dezvoltarea și exploatarea rețelelor electrice de distribuție, precum și pentru înregistrarea și analiza evenimentelor operative;

b) examinarea caracteristicilor consumului de energie electrică, producerii de energie electrică, alte informații necesare pentru îndeplinirea de către operatorul sistemului de

distribuție a funcțiilor sale;

c) acordarea accesului la rețelele electrice de distribuție și utilizarea rețelelor electrice de distribuție, precum și pentru elaborarea planului de investiții și planului de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție;

d) monitorizarea calității serviciului de distribuție a energiei electrice;

e) monitorizarea securității aprovizionării cu energie electrică.

Articolul 45. Dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție și planurile de investiții

(1) Operatorul sistemului de distribuție efectuează dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție în legătură cu creșterea cererii de energie electrică astfel încât să fie asigurate fiabilitatea și continuitatea în aprovizionarea consumatorilor cu energie electrică, cu respectarea prevederilor prezentei legi și ale Regulamentului privind dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție. Cheltuielile de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție le suportă operatorul sistemului de distribuție. Aceste cheltuieli se iau în considerare la stabilirea tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice în cazul în care s-au efectuat în conformitate cu condițiile stipulate în licență, cu metodologia de calculare a tarifelor pentru serviciul de distribuție a energiei electrice și cu Regulamentul privind investițiile.

(2) La dezvoltarea rețelelor electrice de distribuție, operatorul sistemului de distribuție trebuie să țină cont de interesele de mediu și de eficiența energetică, să aplice metode moderne de management al eficienței energetice și/sau al cererii, precum și să ia în considerare necesitatea promovării producerii distribuite care poate înlocui unele măsuri de modernizare sau de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție.

(3) Operatorul sistemului de distribuție este obligat, ținând cont de strategia energetică și de planul național integrat privind energia și clima de oferta și de cererea energiei electrice actuale și prognozate, să elaboreze și, după consultarea prealabilă cu participanții interesați, să prezinte Agenției spre aprobare un plan de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție pentru 3 ani (în acest articol, în continuare – plan de dezvoltare). La elaborarea planului de dezvoltare a rețelelor electrice de distribuție, operatorul sistemului de distribuție trebuie să țină cont inclusiv de planurile urbanistice care conțin informații privind sarcinile electrice. Planul de dezvoltare trebuie să conțină măsuri eficiente pentru a garanta fiabilitatea rețelelor electrice de distribuție ale operatorului sistemului de distribuție respectiv, precum și, fără a se limita la acestea:

a) descrierea infrastructurii existente și a stării actuale a acesteia;

b) descrierea rețelelor electrice de distribuție, care necesită a fi construite, modernizate în următorii ani, pentru fiecare nivel de tensiune, cu reflectarea volumului total de investiții și a numărului de rețele. În legătură cu executarea prevederii respective, operatorul sistemului de distribuție trebuie să descrie scenariile de integrare a centralelor electrice care produc energie electrică din surse regenerabile de energie din perspectiva analizei cost-beneficiu, în conformitate cu obiectivele naționale stabilite în actele normative în domeniul energiei regenerabile;

c) măsurile de eficiență energetică și prognoza consumului;

d) descrierea mijloacelor și investițiilor necesare pentru a satisface cererea prognozată de energie electrică;

e) descrierea investițiilor care au fost aprobate și care urmează să fie aprobate și efectuate în următorii 3 ani;

f) obiectivele planificate a fi obținute în urma implementării planului de dezvoltare.

(4) La elaborarea planului de dezvoltare, operatorul sistemului de distribuție trebuie să formuleze ipoteze rezonabile privind distribuția energiei electrice, luând în considerare planurile de investiții pentru rețelele adiacente. În acest scop, operatorul sistemului de distribuție colaborează cu operatorul sistemului de transport și cu alți operatori ai sistemelor de distribuție.

(5) Operatorul sistemului de distribuție este obligat să prezinte Agenției, pentru examinare și aprobare, planul de dezvoltare. La examinarea planului de dezvoltare, Agenția, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de distribuție să consulte autoritățile publice, întreprinderile electroenergetice și unii utilizatori de sistem, existenți sau potențiali, în legătură cu planul de dezvoltare și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Agenția solicită operatorului sistemului de distribuție să modifice planul de dezvoltare, inclusiv dacă acesta nu corespunde necesităților de investiții identificate în procesul de consultare.

(6) După examinarea și evaluarea planului de dezvoltare, inclusiv prin prisma abordării necesităților de investiții identificate în procesul de consultare publică, Agenția aprobă planul de dezvoltare respectiv.

(7) Planul de dezvoltare se publică pe pagina electronică a operatorului sistemului de distribuție și pe pagina web oficială a Agenției. Agenția monitorizează și evaluează punerea în aplicare a planului de dezvoltare aprobat. În funcție de necesitate sau la solicitarea Agenției, operatorul sistemului de distribuție examinează oportunitatea modificării planului de dezvoltare și, după respectarea procedurii descrise în prezentul articol, prezintă spre aprobare Agenției planul de dezvoltare modificat.

(8) În baza planului de dezvoltare aprobat, ținând cont de cererile parvenite din partea utilizatorilor de sistem existenți sau potențiali, precum și de informația actualizată privind starea și gradul de uzură al rețelelor electrice de distribuție, operatorul sistemului de distribuție este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției spre aprobare, anual, în termen de pînă la 31 octombrie, planul de investiții pentru anul următor. Planul anual de investiții se elaborează de operatorul sistemului de distribuție în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul privind investițiile.

(9) Agenția examinează și aprobă, în termen de pînă la 31 decembrie, planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de distribuție, cu posibilitatea extinderii termenului de examinare cu cel mult o lună. La examinarea planului anual de investiții, Agenția, în caz de necesitate, solicită operatorului sistemului de distribuție să consulte autoritățile publice, întreprinderile electroenergetice și anumiți utilizatori de sistem, existenți sau potențiali, în legătură cu planul anual de investiții și să prezinte Agenției informații cu privire la rezultatele consultărilor. Dacă planul anual de investiții prezentat de operatorul sistemului de distribuție nu corespunde cerințelor stabilite în Regulamentul privind investițiile, Agenția este în drept să solicite operatorului sistemului de distribuție să facă modificările de rigoare.

(10) Operatorul sistemului de distribuție publică pe pagina sa electronică planul anual de investiții aprobat, detaliat pe proiecte ce urmează a fi realizate de operator. Anual sau la solicitarea operatorului sistemului de transport, operatorul sistemului de distribuție prezintă planul de dezvoltare și planul de investiții pentru a contribui la elaborarea de către operatorul sistemului de transport a planului de dezvoltare a rețelelor electrice de transport pentru 10 ani.

(11) Anual, pînă la 30 aprilie, operatorul sistemului de distribuție prezintă Agenției un raport privind realizarea planului de dezvoltare și a planului de investiții pentru anul precedent, care se examinează și se aprobă de Agenție în conformitate cu cerințele stabilite în Regulamentul privind investițiile. Agenția nu aprobă, în scopul recuperării prin tarif, investițiile efectuate de operatorul sistemului de distribuție care nu corespund planurilor anuale de investiții aprobate de Agenție.

Capitolul VIII. ACCESUL LA REȚELELE ELECTRICE ȘI PRESTAREA SERVICIILOR DE TRANSPORT ȘI DE DISTRIBUȚIE A ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 46. Accesul la rețelele electrice de transport și de distribuție

(1) Operatorul de sistem este obligat să acorde acces la rețelele electrice de transport și de distribuție tuturor utilizatorilor de sistem, existenți sau potențiali, în mod transparent, obiectiv și fără discriminare, ținând cont de prioritatea dispecerizării centralelor electrice eligibile care produc din surse regenerabile de energie și a

centralelor electrice de termoficare urbane.

(2) Accesul la rețelele electrice de transport și de distribuție se acordă în baza tarifelor stabilite în conformitate cu metodologiile de calculare a tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice și pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, aprobate de Agenție, publicate în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și aplicate față de toți utilizatorii de sistem în mod obiectiv și nediscriminatoriu.

(3) Operatorul de sistem poate refuza accesul la rețelele electrice de transport sau de distribuție în temeiul lipsei de capacitate, motivată de faptul că nu există rețea electrică sau că rețeaua electrică existentă nu dispune de capacitatea tehnică necesară pentru a fi satisfăcute cerințele solicitantului. Refuzul privind accesul la rețea trebuie formulat în scris de către operatorul de sistem, cu prezentarea motivelor justificate din punct de vedere tehnic și economic și cu prezentarea informațiilor pertinente despre măsurile necesare pentru înlăturarea motivelor de refuz, inclusiv despre măsurile necesare pentru dezvoltarea rețelelor electrice de transport și de distribuție și despre termenele concrete de realizare a dezvoltării acestora.

(4) Operatorul sistemului de transport nu este în drept să refuze accesul la rețelele electrice de transport centralelor electrice pe motiv că acest fapt ar putea cauza în viitor posibile limitări de capacitate, precum congestiile din zonele îndepărtate ale rețelelor electrice de transport.

(5) Operatorul sistemului de transport este obligat să informeze Agenția despre orice caz în care unui participant la piață sau unui solicitant i se refuză accesul la rețelele electrice de transport, precum și despre congestii, propunând modalități de soluționare a acestora.

(6) Solicitanții cărora li s-a refuzat accesul la rețelele electrice de transport sau de distribuție sînt în drept să adreseze Agenției o reclamație în acest sens, în conformitate cu prezenta lege. La examinarea reclamației, Agenția verifică dacă operatorii de sistem și-au executat obligațiile stabilite în prezenta lege, inclusiv cu privire la prezentarea de informații pertinente despre măsurile necesare pentru dezvoltarea rețelelor electrice și despre termenele concrete de realizare a dezvoltării acestora.

(7) Operatorul de sistem limitează accesul la rețelele electrice de transport sau de distribuție numai în cazurile stabilite în prezentul articol.

(8) Pentru a gestiona accesul la rețelele electrice de transport și de distribuție, operatorul de sistem are obligația să țină un registru electronic în care urmează să indice, pentru fiecare punct de acces, identificat printr-un număr specific, toate datele necesare gestionării accesului la rețea, inclusiv datele cu privire la identitatea

persoanei cu care este încheiat contractul pentru prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, cu privire la furnizorul existent, adresa locului de consum, puterea contractată, punctul de racordare, punctul de delimitare, tensiunea nominală în punctul de delimitare, valoarea rezistenței buclei faza-neutru la tensiunea pînă la 1000 V, caracteristicile aparatelor de protecție pentru corelarea protecției în punctele de delimitare, caracteristicile echipamentului de măsurare, precum și mențiunea cu privire la faptul dacă respectivul loc de consum este conectat sau deconectat.

(9) Datele din registrul electronic pot fi accesate de către consumatorii finali respectivi sau de către furnizorii de energie electrică în baza acceptului în scris al consumatorului final sau în baza contractului de furnizare a energiei electrice, încheiat între consumatorul final și furnizorul de energie electrică care solicită acces la informația din registrul electronic.

(10) Operatorul de sistem este obligat să publice pe pagina sa electronică informațiile necesare pentru asigurarea accesului eficient la rețelele electrice de transport și de distribuție și pentru utilizarea acestor rețele.

Articolul 47. Eliberarea avizului de racordare la rețelele electrice

(1) Orice persoană fizică sau juridică are dreptul să solicite racordarea instalației de utilizare, a centralei electrice ce îi aparține la rețeaua electrică a operatorului de sistem care își desfășoară activitatea în limitele teritoriului autorizat prin licență.

(2) Operatorul sistemului de transport este obligat să elibereze solicitantului potențial consumator final avizul de racordare în termen de cel mult 15 zile calendaristice de la înregistrarea solicitării și prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea, iar operatorul sistemului de distribuție eliberează avizul de racordare în termen de cel mult 10 zile calendaristice de la înregistrarea solicitării și prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea. În cazul solicitării privind racordarea unei centrale electrice, avizul de racordare se eliberează de operatorul de sistem în termen de cel mult 30 de zile calendaristice de la înregistrarea solicitării și prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea, cu excepția cazului în care se solicită racordarea de către solicitant, consumator casnic sau potențial consumator casnic, în limitele puterii contractate de consum, a centralei electrice, destinată acoperirii consumului propriu de energie electrică, care utilizează surse regenerabile de energie.

(2-1) În cazul în care se solicită racordarea de către solicitant, consumator casnic sau potențial consumator casnic, în limitele puterii contractate de consum, a centralei electrice, destinată acoperirii consumului propriu de energie electrică, care utilizează surse regenerabile de energie, operatorul sistemului de distribuție este obligat să

elibereze solicitantului respectiv avizul de racordare în termen de 10 zile de la înregistrarea solicitării și prezentarea documentelor stabilite în Regulamentul privind racordarea. Dacă solicitantul potențial consumator casnic solicită racordarea concomitentă a instalației de utilizare și a centralei electrice care utilizează surse regenerabile de energie, operatorul sistemului de distribuție eliberează un singur aviz de racordare. Dacă este necesară redimensionarea instalațiilor electrice ale solicitantului consumator casnic, operatorul sistemului de distribuție este obligat să indice în anexa la avizul de racordare informația grafică și datele tehnice complete pentru estimarea costurilor necesare, în vederea redimensionării instalațiilor respective.

(3) Avizul de racordare se eliberează gratuit. Operatorul de sistem este obligat să colaboreze cu solicitantul la alegerea și realizarea celei mai avantajoase soluții de racordare. La eliberarea avizului de racordare, operatorul de sistem este obligat să comunice solicitantului costul estimat pentru executarea instalației de racordare. Se interzice includerea în avizele de racordare a cerințelor care nu sunt stabilite în mod expres în documentele normativ-tehnice sau a cerințelor de calitate superioare celor minime stabilite în documentele normativ-tehnice.

(4) Prin avizul de racordare eliberat, solicitantul poate fi obligat să suporte doar cheltuielile de construcție a unei instalații de racordare care să corespundă puterii electrice solicitate. Nerespectarea acestei cerințe are drept consecință rambursarea de către operatorul de sistem a diferenței de cheltuieli dintre cheltuielile efectiv suportate de solicitant și cele ce urmau a fi suportate conform legii.

(5) Operatorul de sistem este în drept să refuze eliberarea avizului de racordare doar în cazurile și cu respectarea condițiilor prevăzute la art. 46 alin. (3). Se interzice operatorului de sistem să condiționeze racordarea de transmitere de către solicitant, cu titlu gratuit, a liniilor sau a stațiilor electrice pe care le deține cu titlu de proprietate.

(6) Operatorul sistemului de transport nu este în drept să refuze racordarea unei centrale electrice pe motiv că acest fapt ar putea cauza în viitor posibile limitări de capacitate a rețelei electrice de transport, precum congestia în una din zonele îndepărtate ale rețelelor electrice de transport.

(7) Se interzice operatorului sistemului de transport să refuze un nou punct de racordare pe motiv că ar suporta costuri suplimentare în legătură cu majorarea capacității rețelei electrice de transport prin înlocuirea elementelor rețelei respective, aflate în imediata apropiere a punctului de racordare.

(8) Operatorul sistemului de distribuție este în drept să elibereze avize de racordare și în cazul în care capacitatea instalației de racordare a unui consumator final existent sau producător existent permite racordarea instalațiilor de utilizare sau centralelor

electrice ale altor potențiali consumatori finali sau potențiali producători. Emiterea avizului de racordare în astfel de situații se efectuează după semnarea unui acord tripartit dintre operatorul sistemului de distribuție, consumatorul final existent/producătorul existent și potențialul consumator final/potențialul producător, prin care semnatarii stabilesc drepturile și obligațiile asumate. În acordul respectiv se prevede, în mod obligatoriu, că operatorul sistemului de distribuție prestează serviciul de distribuție a energiei electrice la aceiași parametri de calitate ca și unui utilizator de sistem a cărui instalație de utilizare sau centrală este racordată direct la rețeaua electrică de distribuție, pe parcursul perioadei în care există instalația de racordare respectivă a consumatorului final existent sau a producătorului existent. Cerințele respective se includ în avizul de racordare. Proiectul instalațiilor electrice se coordonează de operatorul sistemului de distribuție și de furnizorul de energie electrică, iar furnizorul include aceleași condiții în contractul de furnizare a energiei electrice sau de cumpărare ca și în cazul unui consumator final sau producător ale cărui instalații electrice sunt direct racordate la rețeaua electrică de distribuție.

Articolul 48. Proiectarea și executarea instalațiilor de racordare

(1) Proiectarea și executarea instalației de racordare, precum și punerea sub tensiune a instalației de utilizare a unui solicitant potențial consumator final se efectuează de operatorul de sistem după achitarea de către solicitant a costului de proiectare și a tarifului de racordare aprobat de Agenție în condițiile legii. Consumatorul final potențial este în drept să angajeze un proiectant și un electrician autorizat pentru proiectare și, respectiv, pentru executarea instalației de racordare. Aceste prevederi se indică în mod obligatoriu în avizul de racordare eliberat solicitantului de operatorul de sistem.

(2) În cazul în care pentru realizarea racordării este necesară întretăierea liniei electrice cu instalarea ulterioară de elemente de rețea, executarea instalațiilor de racordare se efectuează de operatorul de sistem, iar cheltuielile aferente se suportă de solicitant.

(3) Termenul de executare a instalației de racordare și de punere sub tensiune a instalației de utilizare la rețeaua electrică, după achitarea tarifului de racordare, nu va depăși:

a) 10 zile lucrătoare, pentru racordarea instalației de utilizare la rețeaua electrică de distribuție de tensiune joasă, cu condiția că nu sînt necesare lucrări de terasament;

b) 40 de zile calendaristice, pentru celelalte cazuri de racordare a instalației de utilizare la rețeaua electrică de distribuție de tensiune joasă;

c) 60 de zile calendaristice, pentru racordarea instalației de utilizare la rețeaua electrică de distribuție de tensiune medie și la rețelele electrice de tensiune înaltă.

(4) Prin derogare de la prevederile alin. (3), în cazul racordării specifice a instalațiilor de utilizare la stațiile electrice de 35 kV sau 110 kV, precum și la instalațiile de 6 kV sau 10 kV, operatorul de sistem și solicitantul sînt în drept să negocieze și să stabilească alte termene de racordare.

(5) În cazul în care instalația de racordare este executată de electricieni autorizați, termenul de punere sub tensiune a instalației de utilizare a solicitantului nu va depăși 2 zile lucrătoare de la data aditerii în exploatare a instalației de racordare și achitării tarifului de punere sub tensiune.

(5-1) Prevederile alin. (1)-(5) se aplică și în cazul în care se solicită proiectarea și executarea instalației de racordare a centralei electrice care utilizează surse regenerabile de energie și care aparține solicitantului, destinată acoperirii consumului acestuia. În cazul în care potențialul consumator casnic solicită racordarea concomitentă a instalației de utilizare și a centralei electrice, destinată acoperirii consumului propriu de energie electrică, care utilizează surse regenerabile de energie, se realizează doar o singură instalație de racordare.

(6) Instalațiile de racordare executate de operatorul de sistem devin proprietatea operatorului de sistem, care este responsabil de exploatarea, întreținerea și modernizarea acestora. Instalațiile de racordare executate de electricienii autorizați aparțin consumatorilor finali care sînt în drept să le transmită, cu titlu gratuit, în proprietatea operatorului de sistem în condițiile stabilite la alin. (9).

(7) În cazul racordării locului de consum cu o putere contractată de cel mult 150 kW la rețeaua electrică de distribuție de tensiune joasă și medie, precum și în cazul racordării centralei electrice care utilizează surse regenerabile de energie, destinată acoperirii consumului propriu de energie electrică, cu puterea instalată ce nu depășește puterea contractată de consum și care aparține unui consumator casnic, admiterea în exploatare a instalației electrice se confirmă prin declarația electricianului autorizat, cu excepția grădinițelor, școlilor, spitalelor, azilurilor de bătrîni, a orfelinatelor și a rețelilor de iluminat public, cazuri în care admiterea în exploatare se face de către organul supravegherii energetice de stat.

(8) În cazul racordării unei centrale electrice la rețeaua electrică, admiterea în exploatare a centralei electrice și a instalației de racordare se confirmă prin actul de corespundere, eliberat de organul supravegherii energetice de stat, cu excepția racordării centralei electrice care utilizează surse regenerabile de energie, destinată acoperirii consumului propriu de energie electrică, cu puterea instalată ce nu depășește puterea contractată de consum și care aparține unui consumator casnic,

caz în care admiterea în exploatare a centralei electrice de capacitate mică care produce din surse regenerabile este confirmată prin declarația electricianului autorizat.

(8-1) În cazurile admiterii în exploatare a instalațiilor și centralelor electrice de către organul supravegherii energetice de stat, actul de corespundere se emite în baza Regulamentului de admitere în exploatare a instalațiilor electrice aprobat de Agenție.

(9) Persoanele fizice și persoanele juridice, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, care au în proprietate instalații electrice, linii electrice și posturi de transformare sînt în drept să le transmită, cu titlu gratuit, în proprietatea operatorului de sistem. Operatorul sistemului de distribuție este obligat să primească instalațiile electrice transmise cu titlu gratuit cu condiția efectuării de către proprietarul instalațiilor electrice, liniilor electrice și posturilor de transformare a lucrărilor necesare pentru a asigura corespunderea acestora cu cerințele de securitate. Corespunderea rețelelor electrice ce urmează a fi transmise în proprietatea operatorului de sistem se atestă în baza actului de corespundere, eliberat proprietarului instalațiilor electrice, liniilor electrice sau posturilor de transformare de către organul supravegherii energetice de stat. Activele dobîndite cu titlu gratuit nu se iau în considerare la calcularea bazei de active reglementate a operatorului de sistem, iar venitul obținut în urma primirii, cu titlu gratuit, a liniilor și stațiilor electrice menționate se consideră venit neimpozabil.

(10) Procedura și condițiile de racordare la rețelele electrice de transport și de distribuție a instalațiilor de utilizare ale utilizatorilor de sistem, inclusiv a centralelor electrice, se stabilesc în Regulamentul privind racordarea, elaborat de operatorul sistemului de transport care deține licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic în colaborare cu ceilalți operatori de sistem. La elaborarea Regulamentului privind racordarea, operatorul sistemului de transport respectiv urmează să aplice prevederile art. 52. Regulamentul privind racordarea se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale operatorilor de sistem.

Articolul 49. Linii electrice directe

(1) Dacă un producător și un consumator final intenționează să încheie un contract de furnizare a energiei electrice și nu au acces la rețelele electrice, aceștia sînt în drept să construiască linii electrice directe.

(2) Construcția liniilor electrice directe poate fi efectuată cu condiția obținerii, în prealabil, a autorizației pentru linia electrică directă, eliberată de Agenție, și, ulterior, a autorizației de construire, eliberată de autoritățile administrației publice locale.

(3) Dreptul consumatorului eligibil de a i se furniza energie electrică prin intermediul liniei electrice directe nu exclude posibilitatea ca acesta să încheie contracte de furnizare a energiei electrice cu alți furnizori.

(4) Agenția acordă autorizația pentru linia electrică directă în baza unor criterii obiective și nediscriminatorii. Eliberarea de către Agenție a autorizației pentru linia electrică directă poate fi condiționată de imposibilitatea sau refuzul accesului la rețeaua electrică ori de examinarea de către Agenție a disputelor privind accesul la rețea.

(5) Agenția este în drept să refuze eliberarea autorizației pentru linia electrică directă în cazul în care aceasta ar obstrucționa punerea în aplicare a prevederilor legii, menite să asigure executarea obligațiilor de serviciu public, a garanțiilor serviciului universal și protecția consumatorului. Refuzul privind eliberarea autorizației pentru linia electrică directă trebuie formulat în scris, cu prezentarea motivelor justificate în modul corespunzător.

(6) Eliberarea, prelungirea valabilității, reperfectarea, suspendarea și reluarea valabilității sau retragerea autorizației pentru linia electrică directă, precum și eliberarea duplicatului acesteia se efectuează în condițiile stabilite în prezentul articol și în conformitate cu regulamentul aprobat de Agenție.

Articolul 50. Sisteme de distribuție închise

(1) Persoanele fizice și persoanele juridice se alimentează cu energie electrică printr-un sistem de distribuție închis, în condițiile stabilite în prezentul articol.

(2) Asigurarea livrării energiei electrice prin sistemul de distribuție închis și alimentarea cu energie electrică a utilizatorilor sistemului de distribuție închis nu implică necesitatea obținerii licenței pentru distribuția energiei electrice și a licenței pentru furnizarea energiei electrice.

(3) Pentru a asigura livrarea energiei electrice și alimentarea cu energie electrică a utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să obțină de la Agenție autorizație. La solicitarea unei persoane juridice, Agenția acordă autorizație pentru sistemul de distribuție închis dacă sînt întrunite următoarele condiții:

a) din motive tehnice sau de securitate specifice, procesul de exploatare sau procesul de producție al utilizatorilor sistemului de distribuție închis este integrat;

b) sistemul respectiv de distribuție alimentează cu energie electrică persoana care îl deține cu titlu de proprietate, persoana care exploatează acest sistem sau întreprinderile lor înrudite.

(4) În vederea obținerii autorizației pentru sistemul de distribuție închis, solicitantul persoană juridică este obligat să prezinte Agenției copia de pe decizia de înregistrare a întreprinderii, schema electrică a instalațiilor electrice din sistemul de distribuție închis, actul de corespundere emis de organul supravegherii energetice de stat care confirmă corespunderea sistemului de distribuție închis cu cerințele de securitate, precum și informații cu privire la utilizatorii sistemului de distribuție închis.

(5) Prin intermediul sistemului de distribuție închis pot fi alimentați cu energie electrică consumatorii ale căror instalații de utilizare se află în zona geografică a sistemului de distribuție închis sau în nemijlocita apropiere de sistemul de distribuție închis ori care se află în raporturi de muncă sau în alte raporturi similare cu proprietarul sistemului de distribuție închis, în condițiile stabilite într-un regulament elaborat și aprobat de Agenție.

(6) În cazul modificării numărului utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul sistemului de distribuție respectiv este obligat să notifice Agenția.

(7) Operatorul sistemului de distribuție închis cumpără energie electrică pentru consum propriu și pentru alimentarea utilizatorilor sistemului său, după caz, pe piața cu amănuntul a energiei electrice.

(8) În cazul în care operatorul sistemului de distribuție închis nu își îndeplinește obligațiile stabilite în prezentul articol și la art. 51, utilizatorii sistemului de distribuție închis sînt în drept să adreseze o reclamație Agenției în conformitate cu prezenta lege.

(9) Agenția este în drept să retragă autorizația în cazul în care operatorul sistemului de distribuție închis încalcă repetat obligațiile stabilite în prezentul articol și la art. 51 și refuză să se conformeze deciziilor sau hotărîrilor Agenției.

(10) Eliberarea, prelungirea valabilității, reperfectarea, suspendarea, reluarea valabilității sau retragerea autorizației pentru sistemul de distribuție închis, precum și eliberarea duplicatului acesteia se efectuează în condițiile stabilite în prezentul articol și în conformitate cu regulamentul aprobat de Agenție.

(11) Întovărășirile pomicole, cooperativele de construcție a garajelor, alte asociații de coproprietari de acest tip care nu constituie sisteme de distribuție închise în sensul alin. (3) pot obține, la solicitare, autorizație pentru sistemul de distribuție închis cu respectarea tuturor condițiilor stabilite prin prezentul articol. Dacă nu solicită autorizație pentru sistemul de distribuție închis, raporturile juridice din cadrul întovărășirilor pomicole, cooperativelor de construcție a garajelor, altor asociații de coproprietari de acest tip se stabilesc în baza actului de constituire și a deciziilor luate în cadrul adunării asociațiilor.

(12) Operatorul sistemului de distribuție închis, întovărășirile pomicole, cooperativele de construcție a garajelor, alte asociații de coproprietari sînt în drept să transmită instalațiile lor electrice, cu titlu gratuit, operatorului de sistem cu condiția îndeplinirii cerințelor avizului de racordare, eliberat acestora de către operatorul de sistem pentru racordarea instalațiilor electrice, cu respectarea condițiilor stabilite la art. 48 alin. (9).

Articolul 51. Raporturile juridice dintre operator și utilizatorii sistemului de distribuție închis

(1) Pentru alimentarea cu energie electrică a utilizatorilor sistemului de distribuție închis, operatorul este în drept să perceapă doar tariful calculat în conformitate cu metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis, aprobată de Agenție, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și pe pagina web oficială a Agenției.

(2) Agenția elaborează și aprobă metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis, care se va baza pe următoarele principii:

a) costul energiei electrice furnizate se determină în baza prețului de cumpărare a energiei electrice achitat furnizorului;

b) tariful pentru serviciul prestat de operatorul sistemului de distribuție închis se determină ținîndu-se cont de cheltuielile justificate ale operatorului sistemului de distribuție închis necesare pentru exploatarea și întreținerea sistemului și pentru desfășurarea activității de livrare a energiei electrice, de cheltuielile necesare pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în sistemul de distribuție închis, precum și de marja rezonabilă de profit, care nu va depăși 5% din valoarea netă a activelor utilizate de operatorul sistemului de distribuție închis în legătură cu activitatea autorizată. Marja de profit se aplică în cazul operatorilor sistemelor de distribuție închise care desfășoară activitatea de întreprinzător.

(3) La solicitarea unuia dintre utilizatorii sistemului de distribuție închis, Agenția este obligată să verifice dacă tariful aplicat de operatorul sistemului de distribuție închis corespunde principiilor stabilite în metodologia de calculare a tarifului pentru operarea sistemului de distribuție închis. Operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să prezinte Agenției toate documentele necesare acesteia pentru verificarea respectării de către operator a metodologiei aprobate. În cazul în care Agenția constată că tariful respectiv include mai multe costuri decît cele stabilite în metodologie, aceasta va prezenta tariful care trebuie să fie aplicat de operatorul sistemului de distribuție închis în raport cu utilizatorii sistemului său. Tariful revizuit se aprobă prin hotărîrea Agenției.

(4) Operatorul sistemului de distribuție închis nu este în drept să perceapă alte plăți în legătură cu activitatea desfășurată în baza autorizației pentru sistemul de distribuție închis.

(5) Utilizatorul sistemului de distribuție închis este în drept să încheie contract de furnizare a energiei electrice cu orice furnizor. În acest caz, operatorul sistemului de distribuție închis este obligat să recalculeze tariful aplicat în raport cu utilizatorul respectiv și să includă în tarif doar costurile aferente serviciului prestat de operatorul sistemului de distribuție închis. Se interzice operatorului sistemului de distribuție închis să împiedice în orice mod utilizatorul să își exercite dreptul de schimbare a furnizorului. Raporturile juridice dintre operatorul sistemului de distribuție închis, utilizatorul sistemului care a optat pentru schimbarea furnizorului și furnizorul acestuia se stabilesc într-un regulament aprobat de Agenție.

Articolul 52. Normele tehnice ale rețelelor electrice

(1) În scopul asigurării funcționării sigure, inofensive și stabile a rețelelor electrice de transport și de distribuție, în vederea creării condițiilor necesare pentru prestarea utilizatorilor de sistem a serviciului de transport al energiei electrice, a serviciului de distribuție a energiei electrice în mod continuu, fiabil și eficient, operatorii de sistem planifică, dezvoltă, modernizează, întrețin și exploatează rețelele electrice cu respectarea cerințelor minime de ordin tehnic și organizatoric stabilite în Normele tehnice ale rețelelor electrice.

(2) Obiectivele de bază ale Normelor tehnice ale rețelelor electrice sînt:

- a) stabilirea unui set de reguli pentru dirijarea prin dispecer a fluxurilor din rețelele electrice, inclusiv din interconexiuni;
- b) stabilirea procedurilor de dirijare prin dispecer a grupurilor generatoare sau a consumatorilor întreruptibili;
- c) stabilirea cerințelor tehnice pentru grupurile generatoare racordate la rețelele electrice;
- d) asigurarea interoperabilității în cadrul sistemului electroenergetic pe criterii obiective și nediscriminatorii;
- e) stabilirea unui set de reguli tehnice pentru asigurarea accesului utilizatorilor de sistem la rețelele electrice de transport și de distribuție;
- f) stabilirea responsabilităților și a obligațiilor operatorilor de sistem și ale utilizatorilor de sistem;

g) specificarea parametrilor tehnici ce urmează a fi respectați la funcționarea rețelelor electrice de transport și de distribuție;

h) stabilirea principiilor de planificare, dezvoltare, interconectare, modernizare, întreținere și exploatare a rețelelor electrice de transport și de distribuție;

i) stabilirea interfețelor și a fluxurilor informaționale între operatorii de sistem, precum și între operatorii de sistem și utilizatorii de sistem;

j) stabilirea procedurilor de exploatare a rețelelor electrice de transport și de distribuție în regim normal, în condiții excepționale, de avarii, de evenimente de forță majoră și în alte situații de exploatare.

(3) Schimbul de informații dintre operatorii de sistem, precum și dintre operatorii de sistem și utilizatorii de sistem, se desfășoară în conformitate cu procedura privind colectarea și circulația datelor între participanții la piața energiei electrice, cu respectarea altor norme în domeniu.

(4) Operatorul sistemului de transport care deține licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic este obligat să elaboreze, în colaborare cu ceilalți operatori de sistem, proiectul normelor tehnice ale rețelelor electrice și să-l prezinte Agenției pentru examinare și aprobare. În proiectul menționat, operatorul sistemului de transport trebuie să includă prevederi ce stabilesc normele tehnice pentru rețelele electrice de distribuție, elaborate și prezentate acestuia de operatorii sistemelor de distribuție.

(5) Agenția publică pe pagina sa web oficială proiectul normelor tehnice ale rețelelor electrice, prezentat de operatorul sistemului de transport care deține licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, și consultă utilizatorii de sistem, alți participanți la piața energiei electrice, precum și autoritățile competente în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile parvenite, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina web oficială a Agenției. Normele tehnice ale rețelelor electrice aprobate de Agenție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale operatorilor de sistem.

Articolul 53. Codurile rețelelor electrice

(1) Pentru a asigura și gestiona un acces eficient și transparent la rețelele electrice, racordarea, exploatarea și dezvoltarea rețelelor electrice în legătură cu fluxurile transfrontaliere, cu exploatarea rețelelor electrice se efectuează în conformitate cu codurile rețelelor electrice.

(2) Codurile rețelelor electrice stabilesc procedurile aplicate în scopul funcționării eficiente a sistemului electroenergetic și a pieței energiei electrice, în special în legătură cu:

- a) alocarea capacității și gestionarea congestiilor;
- b) cerințele tehnice pentru funcționarea centralelor electrice și instalațiilor de utilizare;
- c) asigurarea echilibrului în sistemul electroenergetic;
- d) accesul și racordarea la rețelele electrice;
- e) securitatea operațională;
- f) planificarea operațională și programarea;
- g) reglarea frecvenței și rezervele;
- h) gestionarea situațiilor de urgență și restabilirea livrării, inclusiv măsuri de limitare a consumului în caz de necesitate.

(3) Operatorul sistemului de transport care deține licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic elaborează proiectele codurilor rețelelor electrice și le prezintă spre aprobare Agenției. Operatorii de sistem sunt obligați să colaboreze cu operatorul sistemului de transport respectiv în vederea elaborării codurilor rețelelor electrice.

(4) La elaborarea și aprobarea codurilor rețelelor electrice se ține cont de obligațiile asumate de Republica Moldova în cadrul Tratatului Comunității Energetice. Agenția, în comun cu operatorul pieței energiei electrice și operatorul sistemului de transport care deține licență pentru conducerea centralizată a sistemului electroenergetic, asigură elaborarea și aprobarea regulamentelor, a termenelor și condițiilor, precum și a metodologiilor subsecvente codurilor, ce țin de funcționarea pieței energiei electrice, de alocarea capacității și gestionarea congestiilor.

(5) Agenția publică pe pagina sa web oficială proiectele codurilor rețelelor electrice și consultă participanții la piața energiei electrice, inclusiv utilizatorii de sistem, și autoritățile competente în conformitate cu actele normative în domeniu. Propunerile înaintate, precum și decizia privind acceptarea sau respingerea acestora se reflectă în sinteza recomandărilor care se publică pe pagina web oficială a Agenției. Codurile rețelelor electrice aprobate de Agenție se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale operatorilor de sistem.

Articolul 54. Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei

electrice

(1) Calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice se evaluează în baza indicatorilor de calitate, stabiliți în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, care reflectă continuitatea livrării energiei electrice, parametrii de calitate a energiei electrice livrate și calitatea relațiilor dintre operatorul de sistem și utilizatorii de sistem. Agenția stabilește indicatori generali, care se calculează pentru operatorul de sistem, și indicatori garantați, care vizează utilizatorul de sistem individual, precum și valorile minime ale indicatorilor de calitate, care se actualizează în funcție de situația obiectivă din sectorul electroenergetic și de cerințele utilizatorilor de sistem.

(2) Pentru nerespectarea valorilor minime ale indicatorilor de calitate, Agenția este în drept să reducă tarifele pentru transportul energiei electrice și pentru distribuția energiei electrice cu pînă la 10% din valoarea tarifului respectiv și/sau să stabilească compensații individuale ce urmează a fi achitate de operatorul de sistem utilizatorilor de sistem, în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice.

(3) Operatorul de sistem este obligat să țină evidența tuturor cererilor, sesizărilor, solicitărilor legate de calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice și să prezinte anual Agenției, în termenele stabilite în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, rapoarte privind calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice.

(4) Operatorul de sistem este obligat să înființeze serviciul telefonic 24/24 și să asigure activitatea acestuia pentru a recepționa sesizările utilizatorilor de sistem cu privire la calitatea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, precum și cu privire la necesitatea înlăturării eventualelor defecte ale utilajului sau ale rețelelor electrice.

Articolul 55. Evidența și măsurarea energiei electrice

(1) Energia electrică produsă, livrată, inclusiv în contextul schimburilor transfrontaliere, furnizată și consumată urmează a fi măsurată prin intermediul echipamentelor de măsurare. Echipamentele de măsurare care servesc la măsurarea fluxurilor de energie electrică, la determinarea și la decontarea consumurilor de energie electrică între părțile contractante se verifică metrologic conform Legii metrologiei, iar operatorii de sistem sînt responsabili de instalarea și de sigilarea acestora în condițiile stabilite în prezentul articol.

(2) Măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale se efectuează în conformitate cu prevederile Regulamentului privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale,

elaborat și aprobat de Agenție, care se aplică în mod nediscriminatoriu producătorilor, operatorilor de sistem, furnizorilor și consumatorilor finali și care reglementează, în special:

- a) stabilirea punctelor de măsurare și a cerințelor tehnice minime față de echipamentul de măsurare pentru fiecare categorie de puncte de măsurare;
- b) măsurarea cantităților de energie electrică produsă, livrată, inclusiv în contextul schimburilor transfrontaliere, furnizată sau consumată;
- c) definirea funcțiilor și a obligațiilor producătorilor, operatorilor de sistem, furnizorilor și consumatorilor finali în legătură cu măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale;
- d) colectarea și prezentarea de către operatorii de sistem a datelor cu privire la echipamentele de măsurare și a datelor constatate la citirea indicațiilor echipamentelor de măsurare, în scopul facturării și menținerii bazelor de date;
- e) măsurarea valorilor mărimilor specifice serviciilor de sistem, colectarea și acumularea datelor respective;
- f) cerințele privind funcționarea și clasa de exactitate a echipamentelor de măsurare, precum și metodele de măsurare a energiei electrice în rețelele electrice de transport și de distribuție, în special în legătură cu instalarea, verificarea metrologică și întreținerea echipamentului de măsurare;
- g) modul de colectare, procesare, stocare și prezentare a informațiilor privind indicațiile echipamentelor de măsurare solicitanților, inclusiv operatorilor de sistem, furnizorilor și consumatorilor finali.

(3) Operatorii de sistem țin evidența energiei electrice utilizând doar echipamente de măsurare verificate metrologic, ale căror tipuri sînt incluse în Registrul de stat al mijloacelor de măsurare, publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova și plasat pe pagina web oficială a Institutului Național de Metrologie.

(4) Operatorii de sistem efectuează lucrările de instalare, de exploatare, de întreținere și de verificare metrologică periodică a echipamentelor de măsurare ale consumatorilor finali racordați la rețelele lor electrice.

(5) Cheltuielile legate de cumpărarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii casnici sînt suportate de operatorul sistemului de distribuție din sursele incluse în tarifele pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, cu excepția situațiilor în care consumatorul casnic solicită instalarea unui echipament de măsurare inteligent, care

permite înregistrarea orară a energiei electrice consumate. În acest din urmă caz, consumatorul casnic respectiv suportă cheltuielile de cumpărare, întreținere și înlocuire a echipamentului de măsurare respectiv.

(5-1) Prin derogare de la prevederile alin. (5) din prezentul articol și ale art. 24 alin. (4) din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, cheltuielile privind cumpărarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii casnici care dețin centrale electrice care utilizează surse regenerabile de energie sunt suportate de către aceștia.

(6) Cheltuielile privind cumpărarea, instalarea, sigilarea, verificarea metrologică, întreținerea, repararea și înlocuirea echipamentelor de măsurare la consumatorii noncasnici sînt suportate de către aceștia.

(6-1) La solicitarea scrisă a consumatorului noncasnic, operatorul sistemului de distribuție efectuează verificarea metrologică periodică a echipamentului de măsurare conectat direct la rețeaua electrică de distribuție, cu achitarea de către consumatorul noncasnic a tarifului pentru prestarea acestui serviciu auxiliar, aprobat de Agenție în conformitate cu Metodologia de calculare, aprobare și aplicare a tarifelor reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de către operatorii de sistem din sectorul electroenergetic.

(7) Producătorii și consumatorii finali sînt obligați să acorde acces reprezentanților operatorilor de sistem la echipamentele de măsurare care se află în limitele proprietății lor în vederea exercitării funcțiilor stabilite pentru operatorii de sistem în prezenta lege și în Regulamentul privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale.

(8) Producătorii și consumatorii finali sînt obligați să păstreze intacte și să nu intervină asupra echipamentelor de măsurare instalate în limitele proprietății lor. În cazul în care deteriorarea echipamentului de măsurare se produce din vina consumatorului, acesta va suporta cheltuielile de dezinstalare, reparare, verificare metrologică, instalare sau cheltuielile de înlocuire a echipamentului de măsurare deteriorat.

(9) Operatorii sistemelor de distribuție sînt în drept să instaleze la consumatorii casnici echipamente de măsurare inteligente, care permit înregistrarea orară a energiei electrice consumate, doar după ce vor demonstra eficiența economică a acestor măsuri și după aprobarea lor de către Agenție.

Articolul 56. Întreruperi, limitări și sistarea livrării energiei electrice

(1) Operatorul de sistem este în drept să întrerupă prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice pentru un timp cît mai scurt dacă a survenit una dintre următoarele împrejurări:

- a) sînt puse în pericol viața și sănătatea oamenilor;
- b) apare pericolul prejudicierii proprietății;
- c) se încalcă balanța de puteri în sistemul electroenergetic;
- d) se încalcă regimul de funcționare a obiectelor sistemului electroenergetic;
- e) se efectuează racordări și alte operațiuni de exploatare și de întreținere care nu pot fi executate în alt mod;
- f) s-au produs avarii ori se lichidează consecințele acestora.

(2) În termenele și în condițiile stabilite în Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice, operatorul de sistem informează din timp utilizatorii de sistem despre data și durata întreruperii prestării serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, dacă întreruperea nu este cauzată de o situație excepțională.

(3) Operatorul de sistem este în drept să limiteze ori să întrerupă prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice în caz de criză de combustibil, survenită la scară națională, sau în cazul unor interese ce țin de apărarea națională. La dispariția circumstanțelor care au condus la limitarea sau la întreruperea prestării serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice, operatorul de sistem este obligat să reia cît mai repede prestarea serviciilor.

(4) Operatorul de sistem nu repară prejudiciile pe care le-a cauzat prin limitarea sau întreruperea prestării serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice în condițiile prevăzute la alin. (3) dacă acțiunile lor sînt conforme cu prevederile alin. (1) și (2).

(5) Operatorul de sistem este în drept să limiteze ori să sisteze prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice în situațiile și în condițiile stabilite în Regulamentul privind racordarea. Cu excepțiile stabilite la art. 7 alin. (4) lit. i) și la art. 91 alin. (4), operatorul de sistem nu poate fi obligat să continue prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice utilizatorului de sistem care nu-și onorează obligațiile de plată sau care nu respectă condițiile de prestare a acestor servicii, stabilite în Regulamentul privind racordarea.

(6) În cazul conectării neautorizate a instalațiilor electrice sau a receptoarelor electrice la rețeaua electrică ori în cazul consumului de energie electrică prin evitarea echipamentului de măsurare sau prin intervenție în funcționarea echipamentului de măsurare, operatorul de sistem este în drept să deconecteze de la rețelele electrice instalațiile electrice conectate neautorizat sau receptoarele electrice respective,

documentînd acest fapt cu respectarea actelor normative de reglementare aprobate de Agenție.

(7) La solicitarea furnizorului, operatorul de sistem este obligat să deconecteze instalațiile electrice ale utilizatorilor de sistem în termenele și în condițiile stabilite în Regulamentul privind racordarea și în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(8) Operatorul de sistem este obligat să reia prestarea serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice după înlăturarea de către utilizatorul de sistem a cauzelor care au condus la sistarea prestării serviciului de transport sau de distribuție a energiei electrice și după achitarea tarifului de reconectare.

(9) Operatorul de sistem este în drept să deconecteze de la rețeaua electrică instalațiile utilizatorilor de sistem dacă sînt încălcate prevederile Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice, ceea ce conduce la reducerea fiabilității furnizării de energie electrică, și/sau dacă sînt puse în pericol persoanele, bunurile ori mediul.

(10) Operatorul de sistem este în drept să limiteze sau să sisteze livrarea energiei electrice în cazul apariției de situații excepționale pe piața energiei electrice. Restricțiile în livrarea energiei electrice în situații excepționale trebuie aplicate cu respectarea principiilor stabilite în Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice și în Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața energiei electrice. Orice măsură de salvagardare trebuie luată de către operatorul sistemului de transport după consultarea operatorilor sistemelor de transport din țările vecine cu care este interconectat sistemul electroenergetic al Republicii Moldova, cu respectarea acordurilor bilaterale încheiate, inclusiv a acordurilor privind schimbul de informații.

(11) Existența unei situații excepționale se constată de către operatorul sistemului de transport și se confirmă de Comisia pentru situații excepționale în modul stabilit în Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața energiei electrice. Pe perioada situațiilor excepționale pe piața energiei electrice, măsurile întreprinse de operatorul sistemului de transport, precum și de ceilalți participanți la piața energiei electrice, în conformitate cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale pe piața energiei electrice și cu Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața energiei electrice, sînt obligatorii și prevalează în raport cu prevederile contractuale și actele normative în domeniu. La dispariția cauzelor care au determinat apariția situației excepționale pe piața energiei electrice, operatorii de sistem sînt obligați să reia de îndată activitatea în condiții obișnuite.

Capitolul IX. FOLOSIREA TERENURILOR ȘI DREPTURILE ASUPRA PROPRIETĂȚII UNUI TERȚ

Articolul 57. Principii generale

(1) Terenurile proprietate publică a statului sau a unităților administrativ-teritoriale, necesare pentru construcția, exploatarea, întreținerea, reabilitarea sau modernizarea rețelelor electrice de transport și de distribuție, se transmit în folosință operatorilor de sistem cu titlu gratuit.

(1-1) Dreptul de folosință cu titlu gratuit asupra terenului pe durata de exploatare a rețelelor electrice, prevăzut la alin. (1), se constituie prin efectul prezentei legi fără a fi necesară obținerea acordului statului sau al unităților administrativ-teritoriale, încheierea oricăror acte juridice sau îndeplinirea altor formalități. Dreptul de folosință constituit în temeiul prezentului articol se exercită și este opozabil terților fără a fi necesară înscrierea acestuia în Registrul bunurilor imobile.

(2) Asupra terenurilor și a altor bunuri proprietate privată, operatorii de sistem, în condițiile prezentei legi, pe durata lucrărilor de construcție, exploatare, întreținere, reabilitare, modernizare, inclusiv de rețehnologizare, a rețelelor electrice, beneficiază de următoarele drepturi:

a) dreptul de folosință asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare construcției, reabilitării sau modernizării rețelelor electrice;

b) dreptul de folosință asupra terenului pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor electrice prin efectuarea reviziilor, a reparațiilor și a altor intervenții necesare pentru exploatarea și întreținerea rețelelor electrice;

c) servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului pentru construcția rețelelor electrice și/sau pentru executarea lucrărilor la locul de amplasare a rețelelor electrice cu ocazia intervenției în scopul reabilitării și al modernizării sau pentru desfășurarea lucrărilor de reparație, de revizie sau a altor lucrări de exploatare și de întreținere, pentru înlăturarea consecințelor avariilor, precum și pentru accesul la locul lor de amplasare a rețelelor;

d) dreptul de a cere restrângerea sau sistarea unor activități care ar pune în pericol viața și sănătatea persoanelor, bunurile sau anumite activități;

e) dreptul de acces la terenul unde se află rețelele electrice.

(2-1) Drepturile de folosință și de servitute prevăzute la alin. (2) se constituie în temeiul utilității publice, prin efectul prezentei legi, fără a fi necesară obținerea acordului proprietarilor terenurilor sau ai bunurilor imobile respective, încheierea oricăror acte juridice sau îndeplinirea altor formalități, cu excepțiile stabilite la art.58 alin.(1-1) și la art.59 alin.(3). Conținutul drepturilor de folosință și de servitute și durata

pe care se constituie acestea sînt prevăzute la art. 58 și 59. Drepturile respective se exercită și sînt opozabile terților fără a fi necesară înscrierea acestora în Registrul bunurilor imobile.

(3) Operatorii de sistem sînt obligați să notifice în scris proprietarul terenurilor sau al altor bunuri care pot fi afectate în urma lucrărilor la rețelele electrice, cu excepția cazurilor de avarii, situație în care proprietarul este înștiințat în termenul cel mai scurt posibil.

(5) La încetarea exercitării drepturilor prevăzute la alin. (2), operatorii de sistem sînt obligați să asigure degajarea terenului și repunerea lui în situația inițială.

(6) Operatorii de sistem sînt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile prevăzute la alin. (2) și să achite proprietarului de teren sau de alte bunuri proprietate privată despăgubirea convenită pentru pagubele produse la efectuarea lucrărilor menționate, inclusiv în cazul înlăturării consecințelor avariilor, în condițiile art. 59-1.

Articolul 58. De folosință asupra proprietății unui terț

(1) Dreptul de folosință asupra terenului pentru executarea lucrărilor necesare de construcție, reabilitare sau modernizare a rețelelor electrice se constituie în conformitate cu art. 57 alin. (2-1) și se întinde pe durata executării lucrărilor. La exercitarea dreptului menționat, operatorii de sistem, cu notificarea prealabilă a proprietarului terenului sau al bunului imobil, sînt în drept:

a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje și instalații necesare pentru executarea lucrărilor;

b) să desființeze culturi sau plantații, sau alte amenajări existente ori numai să le restrîngă în măsura strict necesară pentru executarea lucrărilor, în condițiile legii;

c) să extragă materiale, să capteze apă, în condițiile legii;

d) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea, să amplaseze birouri și locuințe pe șantier;

e) să sisteze ori să restrîngă activitățile proprietarului în măsura strict necesară pentru executarea lucrărilor menționate.

(1-1) Prin derogare de la prevederile art. 57 alin. (2-1), în cazul în care lucrările de construcție a rețelelor electrice implică obținerea unei autorizații de construire sau a unui act permisiv echivalent (în legătură cu construcția de noi rețele electrice sau porțiuni de rețele electrice, în legătură cu efectuarea lucrărilor de construcții capitale etc.), dreptul de folosință asupra terenului sau bunului imobil pentru executarea lucrărilor de construcție se constituie cu acordul prealabil al proprietarului terenului

sau al bunului imobil respectiv.

(2) Dreptul de folosință prevăzut la alin. (1) încetează la expirarea termenului stabilit pentru executarea lucrărilor sau înainte de acest termen – la data finisării anticipate a lucrărilor sau la data sistării acestora. Oricare dintre aceste situații trebuie notificată fără întârziere proprietarului.

(3) Dreptul de folosință asupra terenului pentru exploatarea și întreținerea rețelelor electrice, prin efectuarea reviziilor, a reparațiilor și a altor intervenții necesare, în scopul asigurării funcționării lor normale, se constituie în conformitate cu art. 57 alin. (2-1) și se întinde pe toată durata existenței și, respectiv, a exploatării rețelelor electrice, iar exercitarea lui se face ori de câte ori este nevoie pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor electrice. În exercitarea dreptului menționat, operatorii de sistem, cu notificarea prealabilă a proprietarului terenului sau al bunului imobil, sînt în drept:

a) să depoziteze materiale, echipamente, utilaje și instalații pentru întreținere, revizie, reparație și alte intervenții necesare pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor electrice;

b) să instaleze utilaje și să lucreze cu acestea;

c) să afecteze culturi, plantații sau alte amenajări existente și să restrîngă activitățile proprietarului în măsura și pe durata strict necesare pentru executarea lucrărilor de întreținere, revizie, reparație sau a altor intervenții pentru asigurarea funcționării normale a rețelelor electrice.

(4) În scopul amenajării rețelelor de iluminat public, autoritățile administrației publice locale beneficiază de dreptul de a utiliza cu titlu gratuit stâlpii rețelelor electrice de distribuție, pe baza unui contract de comodat încheiat cu operatorul sistemului de distribuție. Clauzele obligatorii ale acestui contract de comodat se elaborează și se aprobă de Agenție, reglementând drepturile și obligațiile părților contractante.

(5) Amenajarea de către autoritățile administrației publice locale a rețelelor de iluminat public se realizează în baza Normelor de amenajare a rețelelor de iluminat public, elaborate și aprobate de Agenție în temeiul art.7 alin. (1) lit. g-4), iar exploatarea acestora se realizează conform Normelor minime de exploatare a instalațiilor electrice ale consumatorilor noncasnici, elaborate și aprobate de Agenție în temeiul art. 7 alin. (1) lit. g-2).

(6) Normele de amenajare a rețelelor de iluminat public stabilesc cerințe obligatorii față de modul de amenajare, de reconstrucție și de protecție a rețelelor de iluminat public, inclusiv a celor amenajate pe stâlpii rețelelor electrice de distribuție.

(7) În scopul creșterii gradului de securitate individuală și colectivă, autoritățile administrației publice locale beneficiază cu titlu gratuit de dreptul de a amplasa echipamente electronice de supraveghere video, precum și componentele necesare funcționării acestor echipamente doar pe stâlpii rețelelor electrice de distribuție cu tensiunea mai mică de 1 kV. În acest sens, autoritățile administrației publice locale semnează un contract cu operatorul sistemului de distribuție, ale cărui clauze stabilesc drepturile și obligațiile părților, inclusiv condițiile tehnice de amplasare a echipamentelor electronice de supraveghere video. Contractul se încheie în baza cererii scrise a autorității administrației publice locale, în care se indică locul amplasării echipamentelor electronice de supraveghere video, precum și a componentelor necesare funcționării acestor echipamente. Solicitarea altor documente nu poate servi drept temei pentru operatorul sistemului de distribuție de a refuza încheierea contractului.

(8) Amplasarea și exploatarea de către autoritățile administrației publice locale a echipamentelor electronice de supraveghere video, precum și a componentelor necesare funcționării acestor echipamente se realizează de către personal electrotehnic calificat și autorizat la grupa de securitate electrică în conformitate cu prezenta lege, cu respectarea cerințelor documentelor normativ-tehnice care reglementează modul de amenajare și de exploatare în siguranță a rețelelor și instalațiilor electrice, precum și cu respectarea prevederilor Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

(9) Operatorul sistemului de distribuție poate interzice autorităților administrației publice locale amenajarea rețelelor de iluminat public și amplasarea echipamentelor electronice de supraveghere video, prevăzute la alin. (4)-(8), în cazul în care amenajarea/amplasarea acestora pe stâlpii rețelelor electrice de distribuție ar pune în pericol viața și sănătatea persoanelor, integritatea bunurilor sau ar împiedica desfășurarea anumitor activități.

Articolul 59. Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului unui terț

(1) Servitutea de trecere subterană, de suprafață sau aeriană a terenului cuprinde dreptul la construcția rețelelor electrice, precum și dreptul de acces la rețelele electrice pentru alte revizii, reparații, intervenții sau pentru desfășurarea altor lucrări de exploatare și de întreținere, pentru înlăturarea consecințelor avariilor, precum și pentru efectuarea reabilitării sau a modernizării rețelelor electrice.

(2) Dreptul de servitute se constituie în conformitate cu art. 57 alin. (2-1) și se întinde pe toată durata de construcție și/sau de exploatare a rețelelor electrice.

(3) Prin derogare de la prevederile art. 57 alin. (2-1), în cazul în care lucrările de construcție a rețelelor electrice implică obținerea unei autorizații de construire sau a unui act permisiv echivalent (în legătură cu construcția de noi rețele electrice sau porțiuni de rețele de electrice, în legătură cu efectuarea lucrărilor de construcții capitale etc.), dreptul de servitute asupra terenului sau bunului imobil pentru executarea lucrărilor de construcție se constituie cu acordul prealabil al proprietarului terenului sau al bunului imobil respectiv.

Articolul 59-1. Exercițarea drepturilor de folosință și de servitute.

Recuperarea prejudiciilor cauzate

(1) În scopul acordării de despăgubiri convenite, aferente exercitării drepturilor de folosință și de servitute prevăzute la art. 58 și 59, operatorii de sistem sînt obligați să încheie contracte-cadru cu proprietarii terenurilor sau ai bunurilor imobile afectate de exercitarea drepturilor de folosință și de servitute.

(2) Contractul-cadru se elaborează în conformitate cu clauzele obligatorii aprobate de Guvern și stabilește drepturile și obligațiile operatorului de sistem și ale proprietarului terenului sau al bunului imobil afectat în legătură cu exercitarea drepturilor de folosință și de servitute prevăzute la art. 58 și 59, inclusiv modalitatea de determinare a despăgubirilor pentru pagubele produse de către operatorii de sistem la exercitarea drepturilor respective.

(3) Contractul-cadru se încheie la inițiativa operatorului de sistem sau la solicitarea proprietarilor terenurilor sau ai bunurilor imobile afectate. Operatorii de sistem informează proprietarii terenurilor și ai bunurilor imobile afectate de exercitarea drepturilor de folosință și de servitute cu privire la dreptul de a încheia contractul-cadru corespunzător și cu privire la alte drepturi care le revin în conformitate cu prezentul capitol, prin afișarea pe panoul informativ și prin publicarea pe pagina lor web a modelului contractului-cadru și a altor informații relevante în acest sens.

(4) Despăgubirile pentru pagubele produse de către operatorii de sistem la exercitarea drepturilor de folosință și de servitute prevăzute la art. 58 și 59 se stabilesc cu luarea în considerare a următoarelor:

- a) suprafața de teren afectată în legătură cu efectuarea lucrărilor respective;
- b) valorile pentru producțiile estimate ale culturilor și ale plantațiilor afectate, precum și pentru amenajările afectate;
- c) valoarea de piață a bunurilor imobile afectate.

(5) Cuantumul despăgubirii datorate se stabilește în fiecare caz în parte prin acordul părților sau, în cazul în care părțile nu ajung la un acord, de instanța de judecată.

Articolul 60. Restrângerea sau sistarea unor activități și accesul la terenul unde se află rețelele electrice

(1) Pentru a evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor sau a unor activități desfășurate în zona de efectuare a lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare, întreținere și exploatare a rețelelor electrice, operatorii de sistem au dreptul să solicite restrângerea sau sistarea, pe durata lucrărilor, a activităților desfășurate în vecinătate. În acest caz, persoanele afectate sînt informate în scris despre data începerii și, respectiv, a finalizării lucrărilor.

(2) Operatorii de sistem trebuie să exercite cu bună-credință și în mod rezonabil dreptul de acces la terenul unde se află rețelele electrice.

Articolul 61. Exproprierea

(1) Pentru a evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor sau a unor activități desfășurate în zona de efectuare a lucrărilor de construcție, reabilitare, modernizare, întreținere și exploatare a rețelelor electrice, operatorii de sistem au dreptul să solicite restrângerea sau sistarea, pe durata lucrărilor, a activităților desfășurate în vecinătate. În acest caz, persoanele afectate sînt informate în scris despre data începerii și, respectiv, a finalizării lucrărilor.

(2) Operatorii de sistem trebuie să exercite cu bună-credință și în mod rezonabil dreptul de acces la terenul unde se află rețelele electrice.

Articolul 62. Zonele de protecție a rețelelor electrice

(1) Pentru a se asigura protecția și funcționarea normală a rețelelor electrice, pentru a se evita punerea în pericol a persoanelor, a bunurilor și a mediului, în conformitate cu Regulamentul cu privire la protecția rețelelor electrice, se stabilesc zone de protecție a rețelelor electrice.

(2) În scopul protecției rețelelor electrice, persoanelor fizice și juridice li se interzice, fără acordul operatorului de sistem:

a) să efectueze construcții de orice fel în zona de protecție a rețelelor electrice;

b) să efectueze săpături de orice fel ori să înființeze plantații perene în zona de protecție a rețelelor electrice;

c) să depoziteze materiale pe căile de acces la rețelele electrice și în zonele de protecție a rețelelor electrice;

d) să intervină în orice alt mod asupra rețelelor electrice.

(3) Persoanelor fizice și juridice li se interzice:

- a) să arunce obiecte de orice fel pe rețelele electrice;
- b) să deterioreze construcțiile, îngrădirile sau inscripțiile de identificare și de avertizare aferente rețelelor electrice;
- c) să limiteze ori să îngreuească prin împrejurări, prin construcții ori în orice alt mod accesul la rețeaua electrică.

(4) Se interzice emiterea autorizațiilor de construire care permit efectuarea lucrărilor de construcție în zonele de protecție a rețelelor electrice.

(5) În cazul în care constată că în zona de protecție a rețelelor electrice se efectuează lucrări cu încălcarea Regulamentului cu privire la protecția rețelelor electrice, operatorii de sistem sînt obligați să sesizeze organul supravegherii energetice de stat și să ceară încetarea lucrărilor în conformitate cu regulamentul respectiv.

Capitolul X. CONSUMATORUL FINAL

Articolul 63. Prevederi generale

(1) Toți consumatorii finali sînt eligibili să li se furnizeze energie electrică de către orice furnizor ales și au dreptul la furnizarea energiei electrice în bază de contract, în condiții de accesibilitate, de continuitate și de fiabilitate.

(2) Orice consumator final este în drept să încheie contract de furnizare a energiei electrice cu orice furnizor, la alegere. Durata contractului de furnizare și prețul energiei electrice furnizate se negociază de către furnizor și consumatorul final în condiții de piață. Furnizorii sînt obligați să încheie contracte pentru prestarea serviciului de transport, a serviciului de distribuție a energiei electrice, pentru a asigura livrarea energiei electrice pînă la locul de consum al consumatorilor finali deserviți.

(3) Fiecare consumator final are dreptul la alegerea liberă și la schimbarea furnizorului, cu condiția că și-a onorat obligațiile de plată a energiei electrice consumate față de furnizorul actual, de asemenea are dreptul de a dispune de toate datele relevante cu privire la consumul de energie electrică. La schimbarea furnizorului, consumatorul final nu poate fi obligat la plata vreunei taxe.

(4) Consumatorii casnici și societățile comerciale mici beneficiază de dreptul la serviciu universal.

(4-1) Pentru locurile de consum pentru care consumatorii finali fac uz de dreptul de a schimba furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public prevăzută la art.

72 și încheie un contract de furnizare a energiei electrice la preț negociat sau pentru care consumatorii finali rezoluționează contractul de furnizare a energiei electrice încheiat cu un furnizor căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public prevăzută la art. 72, consumatorii finali sunt în drept să solicite furnizorului serviciului universal încheierea contractului de furnizare a energiei electrice la expirarea termenului de 12 luni de la data rezoluționării contractului de furnizare a energiei electrice cu furnizorul serviciului universal.

(5) Toți consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică) au dreptul de a beneficia, pentru o anumită perioadă de timp, stabilită în conformitate cu art. 73, de furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune.

(6) În baza unei înțelegeri exprese, consumatorul final autorizează accesul gratuit al furnizorului cu care a încheiat contract de furnizare a energiei electrice sau cu care intenționează să încheie un astfel de contract la datele de evidență a consumului său de energie electrică deținute de operatorul de sistem. Operatorul sistemului de transport și operatorul sistemului de distribuție sînt obligați, în baza acceptului în scris al consumatorului final respectiv, să prezinte aceste date furnizorului în cauză. Condițiile generale care definesc modalitatea de prezentare a datelor și procedura de acordare a accesului la date pentru furnizori și pentru consumatorii finali sînt stabilite în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice. Nici consumatorii finali, nici furnizorii nu suportă costuri suplimentare pentru acest serviciu.

(7) Pentru locul/locurile de consum pentru care consumatorii noncasnici au încheiat contract de furnizare a energiei electrice cu furnizorul serviciului universal sau cu furnizorul de ultimă opțiune nu se permite încheierea a două sau a mai multor contracte de furnizare a energiei electrice cu diferiți furnizori.

(8) Instalațiile electrice ale consumatorilor finali nu trebuie să pună în pericol viața și sănătatea oamenilor, să prejudicieze proprietatea, să provoace deranjamente în funcționarea normală a obiectelor sistemului electroenergetic și să afecteze furnizarea energiei electrice către alți consumatori finali.

(9) În cazul perturbărilor tehnice sau de altă natură în furnizarea energiei electrice care nu sînt cauzate de instalațiile sale, consumatorul final este în drept să ceară eliminarea acestor perturbări în cel mai mic termen posibil, în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice și cu Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(10) Întreruperile cauzate de punerea în aplicare a măsurilor de limitare a livrărilor, întreprinse în caz de perturbări pe piața energiei electrice, nu sînt considerate

perturbări în furnizarea energiei electrice conform alin. (9).

(11) Consumatorul angro este în drept să cumpere energie electrică pentru acoperirea necesităților proprii și a necesităților altor consumatori finali. Consumatorul angro semnează contractul de vânzare a energiei electrice cu consumatorul final în urma negocierilor.

(12) În cazul în care instalațiile electrice ale unui consumator final sunt racordate la instalația de utilizare a altui consumator final, a cărei instalație de utilizare este racordată la rețeaua electrică de distribuție și care nu este obligat să obțină autorizația de operator al sistemului de distribuție închis, primul consumator final este în drept să vândă energie electrică altor consumatori finali, el fiind considerat consumator angro.

Articolul 64. Obligațiile consumatorului final

Consumatorul final are următoarele obligații:

- a) să respecte condițiile contractuale, să instaleze doar receptoare electrice, utilaje și echipamente care corespund documentelor normativ-tehnice și să utilizeze energia electrică doar prin receptoare electrice omologate, în mod rațional, inofensiv, eficient și fără fraude;
- b) să achite integral plata datorată pentru energia electrică furnizată și penalitățile calculate, conform condițiilor contractuale și în termenele stabilite în factura de plată;
- c) să păstreze intacte echipamentul de măsurare și sigiliile aplicate, să nu întreprindă acțiuni menite să sustragă energie electrică prin ocolirea echipamentului de măsurare sau prin denaturarea indicațiilor acestuia și să sesizeze imediat furnizorul în cazul în care depistează defecțiuni în funcționarea echipamentului de măsurare sau violarea sigiliilor operatorului de sistem;
- d) dacă nu mai dorește să achiziționeze energie electrică de la furnizorul respectiv, să rezilieze contractul de furnizare a energiei electrice și să achite integral furnizorului plata pentru energia electrică consumată și, după caz, penalitățile aferente, în conformitate cu contractul de furnizare a energiei electrice;
- e) să asigure, în conformitate cu condițiile stipulate în Regulamentul privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale, acces personalului operatorului de sistem pentru controlul și pentru citirea indicațiilor echipamentului de măsurare, precum și pentru controlul, deservirea și reparația instalațiilor electrice care aparțin operatorului de sistem și sînt amplasate pe proprietatea consumatorului final;
- f) să nu intervină și să nu permită altor persoane să intervină în utilajul rețelelor electrice ale operatorului de sistem amplasate pe proprietatea consumatorului final;

- g) să nu utilizeze receptoarele electrice în situația în care acestea provoacă deranjamente în funcționarea utilajului operatorului de sistem sau influențează negativ parametrii de calitate a energiei electrice furnizate altor consumatori finali;
- h) să respecte cerințele privind securitatea la exploatarea instalațiilor electrice.

Articolul 65. Drepturile consumatorului final .

Consumatorul final are următoarele drepturi:

- a) să aibă acces la rețelele electrice și să consume energie electrică la parametrii de calitate stabiliți;
- b) să își aleagă furnizorul și să încheie contract de furnizare a energiei electrice cu orice furnizor;
- c) să solicite furnizorului încheierea, modificarea, prelungirea, suspendarea sau rezilierea contractului de furnizare a energiei electrice;
- d) să schimbe furnizorul în condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului;
- e) să solicite înlăturarea de către operatorul de sistem a deranjamentelor din rețelele electrice și/sau rețelele interne ale blocurilor de locuit;
- f) să solicite prezentarea de către furnizor a informațiilor privind istoricul de consum, privind plățile și penalitățile calculate și achitate;
- g) să solicite sistarea furnizării energiei electrice pentru o perioadă de timp determinată, conform Regulamentului privind furnizarea energiei electrice;
- h) să aibă acces la echipamentul de măsurare în cazul în care acesta este instalat pe proprietatea operatorului de sistem, să fie prezent la citirea indicațiilor, la controlul, la verificarea și la efectuarea constatării tehnico-științifice a echipamentului de măsurare;
- i) să verifice și să constate respectarea de către furnizor a prevederilor contractului de furnizare a energiei electrice;
- j) să solicite repararea prejudiciilor cauzate de către furnizor, de către operatorul de sistem în cazul livrării energiei electrice cu încălcarea parametrilor de calitate, a indicatorilor de calitate stabiliți sau în cazul încălcării de către furnizor, de către operatorul de sistem a prevederilor prezentei legi, a contractului încheiat sau a actelor normative de reglementare aprobate de Agenție;

k) să solicite și să primească de la operatorul de sistem un nou aviz de racordare în cazul majorării puterii contractate;

l) să aibă acces la serviciul telefonic 24/24 al operatorului de sistem și la serviciul telefonic al furnizorului.

Articolul 66. Răspunderea consumatorului final

(1) Consumatorul final poartă răspundere pentru nerespectarea obligațiilor ce îi revin, în special:

a) pentru neachitarea consumului de energie electrică în termenele și în condițiile stabilite în contract;

b) în cazul refuzului nemotivat de a oferi acces la echipamentul de măsurare sau la instalațiile electrice ale operatorului de sistem, amplasate pe proprietatea consumatorului final;

c) pentru consumul de energie electrică prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicațiilor acestuia sau prin alte modalități de consum neînregistrat de echipamentul de măsurare;

d) în alte cazuri în conformitate cu prevederile contractuale, cu Regulamentul privind furnizarea energiei electrice și cu Regulamentul privind racordarea.

(2) În cazul neachitării consumului de energie electrică în termenele indicate în factura de plată, furnizorul este în drept să aplice penalități în condițiile stabilite la art. 70 alin. (8), precum și să solicite deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorului final de la rețeaua electrică, în modul și în condițiile stabilite la alin. (3) din prezentul articol, în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice și în Regulamentul privind racordarea.

(3) Deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorului final de la rețeaua electrică pe motivul neachitării de către acesta a facturii de plată poate fi efectuată numai după expirarea termenului de cel puțin 10 zile de la data expirării termenului-limită de achitare, indicat în factura de plată. Furnizorul, operatorul de sistem sînt obligați, prin factura de plată expediată consumatorului final spre achitare, să-l informeze despre posibilele consecințe în caz de neachitare. Factura de plată se emite și se prezintă consumatorului de către furnizor cu cel puțin 10 zile calendaristice înainte de expirarea termenului-limită de achitare, indicat în factură.

(4) În cazul refuzului nemotivat al consumatorului final de a oferi operatorului de sistem acces la echipamentul de măsurare sau la instalațiile electrice ale operatorului de sistem amplasate pe proprietatea consumatorului final, operatorul de sistem este în

drept să deconecteze instalațiile electrice ale consumatorului final de la rețeaua electrică.

(5) În cazul în care se constată documentar faptul că un consumator final a consumat energie electrică prin ocolirea echipamentului de măsurare, prin denaturarea indicațiilor acestuia sau prin alte modalități de consum al energiei electrice neînregistrat de echipamentul de măsurare, consumatorul final achită contravaloarea energiei electrice consumate, care se determină prin aplicarea sistemului paușal.

(6) Reconectarea la rețeaua electrică a instalațiilor electrice ale consumatorului final, anterior deconectate, se va efectua doar după înlăturarea de către consumatorul final a cauzelor care au condus la deconectare. Reconectarea se va efectua în termene cât mai restrânse, însă nu mai târziu de două zile după înlăturarea cauzei de deconectare și după achitarea tarifului de reconectare.

(7) Se interzice deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorilor finali în zilele de vineri, sâmbătă și duminică, în zilele de sărbătoare nelucrătoare sau cu o zi înainte de ziua de sărbătoare nelucrătoare, precum și în celelalte zile după ora 18.00, excepție fiind cazurile de depistare a conectării neautorizate la rețelele electrice, când instalațiile electrice conectate neautorizat se deconectează odată cu depistarea acestor cazuri.

(8) Deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorului final de la rețeaua electrică și reconectarea acestora se efectuează de operatorul de sistem, la cererea furnizorului sau din proprie inițiativă, în cazurile și în condițiile stabilite în prezenta lege, în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice, precum și în Regulamentul privind racordarea.

(9) Drepturile și obligațiile operatorilor de sistem, ale furnizorilor și ale consumatorilor finali în legătură cu deconectarea de la rețelele electrice și reconectarea la rețelele electrice a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali se stabilesc în prezentul articol, la art. 15 alin. (3), la art. 30 alin. (1) lit. j), la art. 42 alin. (1) lit. i), la art. 56 și la art. 92 din prezenta lege, în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice, precum și în Regulamentul privind racordarea.

(10) Fiecare operator de sistem publică, anual, pe pagina sa electronică informații cu privire la numărul consumatorilor finali care au fost deconectați de la rețelele electrice, motivele deconectării, precum și alte date în conformitate cu cerințele stabilite de Agenție.

Articolul 67. Protecția consumatorilor vulnerabili

(1) Consumatorii vulnerabili sînt protejați prin politici de protecție socială.

(2) Consumatorii vulnerabili pot beneficia de măsuri speciale de protecție socială. Măsurile respective nu trebuie să împiedice deschiderea efectivă și funcționarea pieței energiei electrice în conformitate cu principiile stabilite în prezenta lege.

(3) În cazul consumatorilor vulnerabili, furnizorul poate aplica mecanisme de susținere pentru a evita întreruperea furnizării energiei electrice către această categorie de consumatori, inclusiv în cazul neachitării la timp a facturilor de plată pentru energia electrică consumată.

Capitolul XI. FURNIZAREA ENERGIEI ELECTRICE

Articolul 68. Furnizarea energiei electrice

(1) Furnizarea energiei electrice se efectuează de furnizorii care dețin licență pentru furnizarea energiei electrice.

(2) Furnizorii sînt obligați să furnizeze energie electrică consumatorilor finali în conformitate cu condițiile stabilite în prezentul capitol, în licență și în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(3) Furnizarea energiei electrice consumatorilor finali se efectuează la prețuri nereglementate, de piață, în bază de contract negociat între furnizor și consumatorul final.

(4) Termenele și condițiile de încheiere a contractelor de furnizare a energiei electrice se stabilesc în prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(5) Prin derogare de la prevederile alin. (3), consumatorii casnici și societățile comerciale mici au dreptul la furnizarea energiei electrice de către furnizorul serviciului universal la prețuri reglementate, rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, cu respectarea parametrilor de calitate stabiliți, în conformitate cu prezenta lege și în condițiile stabilite în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(6) Consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică) au dreptul la furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune la prețuri reglementate, rezonabile, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, pentru o perioadă limitată de timp, de cel mult 90 de zile calendaristice, în conformitate cu prezenta lege și în condițiile stabilite în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(7) Furnizorii achiziționează energie electrică pe piața contractelor bilaterale sau pe piața organizată de energie electrică, cu respectarea condițiilor stabilite în prezenta

lege, inclusiv ținând cont de statutul prioritar al energiei electrice produse de centralele electrice de termoficare urbane și al energiei electrice de la centralele electrice eligibile care produc din surse regenerabile de energie.

(8) Furnizorul serviciului universal și furnizorul de ultimă opțiune cumpără energie electrică în modul stabilit de Agenție, la cele mai mici costuri posibile, în condiții transparente și nediscriminatorii, asigurând totodată îndeplinirea cerințelor de securitate energetică, precum și fiabilitatea furnizării energiei electrice către consumatorii finali. Acești furnizori sunt obligați să încheie sau să prelungească contractele de cumpărare a energiei electrice și să le prezinte spre informare Agenției cu cel puțin 15 zile înainte de expirarea contractelor precedente. Agenția monitorizează licitațiile organizate în conformitate cu prevederile prezentei legi și ale Regulilor pieței energiei electrice.

(8-1) În scopul îndeplinirii cerințelor de la alin. (8), furnizorul serviciului universal și furnizorul de ultimă opțiune organizează licitații pentru cumpărarea cantităților de energie electrică necesare. Licitațiile se organizează pentru produse licitate distincte, iar furnizorul serviciului universal și furnizorul de ultimă opțiune desemnează drept câștigători ai licitației cel puțin doi ofertanți clasati în ordinea crescătoare a prețurilor, care oferă cantități de energie electrică din surse diferite, suficiente să asigure necesitățile consumatorilor finali deserviți de furnizor. Furnizorul serviciului universal și furnizorul de ultimă opțiune atribuie ofertanților câștigători cantitățile de energie electrică în limitele cotelor maxime, aprobate prin hotărârea Agenției înainte de depunerea ofertelor în cadrul licitației, în funcție de diferența procentuală dintre prețurile oferite.

(9) Furnizorul care are obligația de serviciu public să presteze serviciu universal și/sau să asigure furnizarea de ultimă opțiune își îndeplinește obligațiile în limitele teritoriului stabilit de Agenție și încheie, la solicitare, contracte de furnizare a energiei electrice cu orice consumator final care are dreptul la acest serviciu conform prezentei legi, cu respectarea Regulamentului privind furnizarea energiei electrice, și la prețurile reglementate aprobate de Agenție. Termenele și condițiile care trebuie respectate la încheierea contractelor de furnizare a energiei electrice în contextul obligațiilor de serviciu public, precum și clauzele obligatorii ce urmează să fie incluse în contractele respective se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(10) Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune, furnizorul central de energie electrică sînt în drept să vîndă energie electrică și în condiții de piață, la prețuri negociate, cu condiția ținerii contabilității separate pentru fiecare tip de furnizare.

Articolul 69. Funcțiile și obligațiile furnizorului

(1) La desfășurarea activității sale, furnizorul este obligat să respecte prevederile prezentei legi și actele normative de reglementare aprobate de Agenție, precum și să asigure continuitatea furnizării energiei electrice la parametri de calitate stabiliți și în conformitate cu clauzele contractelor de furnizare a energiei electrice încheiate cu consumatorii finali.

(2) Fiecare furnizor este obligat să dispună de centre de deservire a consumatorilor finali astfel încât ultimii să primească toate informațiile necesare care să le permită să facă uz de drepturile ce le sînt consfințite prin lege și prin actele normative în domeniu, inclusiv prin actele normative de reglementare aprobate de Agenție, în special:

a) informații privind prețurile practicate, precum și privind clauzele contractuale standard, condițiile ce trebuie îndeplinite pentru încheierea contractului de furnizare a energiei electrice și alte informații relevante;

b) informații privind modalitățile de plată, posibilele consecințe în cazul neachitării facturilor pentru energia electrică consumată, precum și privind situațiile în care furnizorul este în drept să perceapă plata preventivă pentru energia electrică furnizată consumatorilor finali;

c) informații privind procedura de schimbare a furnizorului, privind dreptul consumatorilor finali de a schimba furnizorul necondiționat și fără perceperea unei taxe, precum și privind dreptul consumatorului final de a primi, în termen de cel mult două săptămîni după schimbarea furnizorului, o factură finală de plată pentru energia electrică consumată;

d) informații privind modalitățile de soluționare pe cale extrajudiciară a eventualelor neînțelegeri cu consumatorii finali, privind compensațiile ce urmează a fi achitate consumatorilor finali în cazul încălcării de către furnizor a obligațiilor sale, precum și privind termenele de soluționare a reclamațiilor parvenite de la consumatorii finali;

e) informații privind modalitățile prin care furnizorul urmează să comunice consumatorilor finali datele cu privire la consumul real de energie electrică și la costurile reale;

f) informații privind furnizarea către consumatorii finali a energiei electrice conform parametrilor de calitate stabiliți, precum și privind drepturile de care dispun în calitate de beneficiari ai serviciului universal sau în calitate de beneficiari ai serviciului de ultimă opțiune;

g) alte informații în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(3) Informațiile specificate la alin. (2) se publică pe pagina electronică a furnizorilor și se actualizează periodic.

(4) Furnizorul serviciului universal și furnizorul de ultimă opțiune sînt obligați să înființeze și să asigure funcționarea unui serviciu telefonic, precum și să asigure ca centrele de deservire a consumatorilor finali să funcționeze conform programului de lucru de cel puțin 5 zile pe săptămîină a cîte 8 ore pe zi. Personalul responsabil de examinarea reclamațiilor consumatorilor finali trebuie să dispună de dreptul real de a lua decizii, în numele furnizorului, și de posibilitatea de a colabora cu operatorii de sistem în vederea soluționării problemelor abordate de consumatorii finali, iar prezentarea informațiilor solicitate, gestionarea cererilor și a reclamațiilor consumatorilor finali, fixarea întîlnirilor cu reprezentanții furnizorului trebuie să fie posibile inclusiv prin telefon și prin poșta electronică.

(5) Furnizorul este obligat să ofere consumatorilor finali posibilitatea de a achita consumul de energie electrică prin mai multe modalități de plată, aplicate față de consumatorii finali în mod nediscriminatoriu. Orice diferență în ceea ce privește condițiile privind plata urmează a fi argumentată ținînd cont de costurile furnizorului. Furnizorul este în drept să solicite consumatorilor finali plata preventivă, conform estimărilor bazate pe consumul probabil, cu aplicarea unor criterii echitabile stabilite în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice, inclusiv în cazul în care consumatorul se află în procedura de insolvență.

(6) Fiecare furnizor facturează energia electrică în baza unei facturi de plată emise cu respectarea prevederilor Regulamentului privind furnizarea energiei electrice. Furnizorul include în factura de plată și costurile suportate în legătură cu prestarea către consumatorul respectiv a serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice. Furnizorul poate include în factura de plată și alte taxe în conformitate cu legea și cu Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(7) Furnizorul este obligat să indice în factura de plată și în materialele promoționale puse la dispoziția consumatorilor finali:

- a) informații cu privire la contribuția fiecărei surse de energie electrică în structura totală a surselor de energie utilizate de furnizor în anul precedent;
- b) cel puțin sursele de referință existente, de exemplu pagina electronică, care să conțină informații cu privire la impactul asupra mediului, inclusiv sub aspectul emisiilor de bioxid de carbon și al deșeurilor radioactive rezultate din structura generală a combustibilului folosit la producerea energiei electrice în anul precedent;
- c) informații cu privire la dreptul consumatorilor de a soluționa pe cale extrajudiciară neînțelegerile cu furnizorul, precum și termenele în care sînt în drept să conteste

decizia furnizorului.

(8) Furnizorul este obligat să indice în factura de plată, în materialele promoționale informația cu privire la consumul de energie electrică al consumatorului final, astfel încât acesta să aibă posibilitatea să-și regularizeze propriul consum de energie electrică, cu privire la prețurile aplicate, precum și cu privire la costul energiei electrice consumate. Informația respectivă se comunică la intervale de timp corespunzătoare, ținând cont de capacitatea echipamentelor de măsurare instalate la consumatorii finali și de periodicitatea de citire a indicațiilor echipamentului de măsurare, precum și de raportul eficacitate-costuri al acestor măsuri. Se interzice furnizorului să perceapă de la consumatorii finali plăți suplimentare pentru acest serviciu.

(9) Anual, fiecare furnizor este obligat să elaboreze și să publice pe pagina sa electronică un program de acțiuni referitor la acordarea asistenței consumatorilor finali privind realizarea obligațiilor contractuale, prevenirea suspendării furnizării energiei electrice, sprijinirea furnizării energiei electrice către consumatorii finali în locuri depărtate de centrele urbane, stimularea producerii energiei electrice din surse regenerabile de energie și a producerii energiei electrice și a energiei termice în regim de cogenerare, precum și privind promovarea eficienței energetice.

(10) Anual, pînă la 30 aprilie, fiecare furnizor întocmește și prezintă Agenției un raport privind activitatea sa din anul precedent. Raportul respectiv se publică pe pagina electronică a furnizorului.

(11) Fiecare furnizor este obligat să întreprindă măsurile necesare pentru oferirea asistenței și protejarea intereselor consumatorilor finali, precum și pentru examinarea reclamațiilor acestora în mod eficient, inclusiv pentru soluționarea litigiilor pe cale extrajudiciară.

(12) Furnizorul este obligat să exercite și alte funcții și obligații stabilite în prezentul capitol și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

Articolul 70. Contractul de furnizare a energiei electrice

(1) Furnizarea energiei electrice către consumatorii finali se efectuează numai în baza contractului de furnizare a energiei electrice, încheiat între furnizor și consumatorul final în conformitate cu prezenta lege și cu Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(2) Contractul de furnizare a energiei electrice trebuie să conțină în mod obligatoriu următoarele:

a) denumirea și adresa furnizorului;

- b) obiectul contractului, parametrii de calitate a energiei electrice furnizate, cantitățile orare de energie electrică contractate;
- c) mijloacele prin care se pot obține informații actualizate despre prețurile în vigoare;
- d) cazurile și condițiile de întrerupere a furnizării energiei electrice, de deconectare și de reconectare la rețelele electrice a instalațiilor electrice ale consumatorilor finali;
- e) durata contractului de furnizare a energiei electrice, cazurile și modalitatea de prelungire, modificare, suspendare și reziliere a contractului respectiv, inclusiv să prevadă expres dreptul consumatorului final de a rezilia contractul în mod unilateral și gratuit;
- f) prevederi referitoare la modalitatea de notificare de către furnizor a consumatorului final cu privire la majorarea prețului de furnizare a energiei electrice înainte de aplicarea acestuia;
- g) tipurile de servicii de întreținere, în cazul în care acestea sînt oferite;
- h) termenele de plată, modalitățile de plată, cazurile în care furnizorul este în drept să impună plata preventivă pentru consumul energiei electrice, precum și măsurile ce vor fi întreprinse de furnizor în cazul nerespectării de către consumatorul final a obligațiilor contractuale;
- i) eventualele compensații și modalitățile de rambursare a cheltuielilor care se aplică în cazul în care furnizorul nu își îndeplinește obligațiile contractuale, inclusiv în cazul facturării eronate, sau dacă furnizorul își îndeplinește obligațiile contractuale cu întârziere sau în mod defectuos;
- j) modalitățile de inițiere a procedurilor de soluționare a neînțelegerilor aferente neexecutării sau executării defectuoase a clauzelor contractuale;
- k) drepturile și obligațiile furnizorului și ale consumatorului final, precum și informații cu privire la gestionarea reclamațiilor.

(3) Condițiile contractuale trebuie să fie echitabile și să fie prezentate potențialului consumator final înainte de încheierea contractului de furnizare a energiei electrice. În cazul în care contractul de furnizare a energiei electrice este încheiat prin reprezentanți, consumatorul final trebuie să fie notificat în prealabil cu privire la condițiile contractuale.

(4) Furnizorul este obligat să elaboreze clauzele contractuale standard ale contractului de furnizare a energiei electrice, propus pentru negocieri consumatorilor finali, să publice aceste clauze pe pagina sa electronică și/sau să le comunice prin utilizarea altor metode transparente. Clauzele contractuale standard se elaborează în

conformitate cu prezentul articol și cu Regulamentul privind furnizarea energiei electrice. Clauzele contractuale standard pot fi detaliate în contract și completate în anexele contractului. Furnizorul și consumatorul final pot prevedea în contractul de furnizare a energiei electrice posibilitatea reducerii sarcinii electrice în anumite perioade de timp ale zilei. Clauzele contractuale obligatorii ale contractului de furnizare a energiei electrice încheiat între furnizorul serviciului universal sau furnizorul de ultimă opțiune și consumatorii finali se aprobă de Agenție.

(5) Contractul de furnizare a energiei electrice trebuie să fie întocmit într-un limbaj clar, inteligibil și neechivoc. Se interzice furnizorului să oblige consumatorii finali la prezentarea de documentație excesivă, în legătură cu încheierea contractului, să pună în sarcina consumatorilor finali obligații administrative excesive, precum și să recurgă la practici de vânzare incorecte sau înșelătoare. Se interzice furnizorului să introducă în contract clauze care să interzică sau să condiționeze schimbarea furnizorului de către consumatorul final respectiv, precum și să perceapă de la consumatorul final taxă pentru rezilierea contractului. Clauzele contractuale care conțin asemenea prevederi sînt nule de drept.

(6) Contractul de furnizare a energiei electrice se încheie dacă instalațiile electrice ale consumatorului final sînt racordate la rețelele electrice, cu respectarea normelor de siguranță.

(7) Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune sînt obligați să încheie contract de furnizare a energiei electrice cu potențialul consumator final care întrunește condițiile de încheiere a contractului, în conformitate cu prezentul articol și cu Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(8) Pentru achitarea cu întârziere a consumului de energie electrică, consumatorii finali plătesc penalitate în mărime determinată și în modul stabilit prin contract în urma negocierilor. Quantumul penalității este negociabil, dar nu poate depăși rata medie anuală ponderată a dobînzii la creditele noi acordate în monedă națională de băncile comerciale, pentru un an, înregistrată în anul precedent și publicată în raportul Băncii Naționale a Moldovei. La solicitarea consumatorilor finali, furnizorii vor renegocia quantumul penalității stabilite în contractele încheiate cu consumatorii finali, cu respectarea plafonului maxim stabilit.

(9) Pentru întovărășirile pomicole și cooperativele de construcție a garajelor, energia electrică se furnizează în baza unui contract unic, încheiat între întovărășirea pomicolă sau cooperativa de construcție a garajelor și furnizor, dacă asociațiile respective de proprietari nu au făcut uz de dreptul stabilit la art. 50 alin. (12).

(10) Furnizorul poate solicita operatorului de sistem deconectarea instalațiilor electrice ale consumatorilor finali doar în cazurile și cu respectarea termenelor și a condițiilor

stabilite la art. 15 alin. (3), la art. 56 și 66 din prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(11) Furnizorul este obligat să notifice consumatorul final despre propunerea de a modifica contractul de furnizare a energiei electrice cu cel puțin 15 zile lucrătoare înainte, precum și despre faptul că acesta din urmă este în drept să nu accepte modificarea sau să rezilieze contractul de furnizare a energiei electrice în caz de dezacord. Furnizorul este obligat să notifice, în mod direct, transparent și inteligibil, consumatorii finali despre orice majorare a prețurilor nu mai târziu de sfârșitul primei perioade de facturare care urmează intrării în vigoare a majorării.

(12) Cu excepția cazurilor de neachitare de către consumatorul final a facturilor pentru energia electrică, furnizorul poate rezilia în mod unilateral contractul de furnizare a energiei electrice cu condiția expedierii consumatorului final a notificării prealabile cu cel puțin 30 de zile calendaristice înainte, în conformitate cu Regulamentul privind furnizarea energiei electrice. Furnizorul serviciului universal, furnizorul de ultimă opțiune sînt în drept să suspende sau să rezilieze în mod unilateral contractul de furnizare a energiei electrice numai în cazurile stabilite și cu respectarea termenelor și a condițiilor stabilite în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(13) Furnizorul este obligat să depună toată diligența pentru soluționarea pe cale extrajudiciară a neînțelegerilor aferente executării contractului de furnizare a energiei electrice și să pună în aplicare un mecanism eficient și nediscriminatoriu de rambursare a cheltuielilor sau de achitare a compensațiilor consumatorilor finali.

Articolul 71. Procedura de schimbare a furnizorului

(1) Procedura de schimbare a furnizorului de către consumatorul final este reglementată prin Regulamentul privind procedura de schimbare a furnizorului, elaborat și aprobat de Agenție, care stabilește în special:

- a) etapele procesului de schimbare a furnizorului;
- b) condițiile care trebuie îndeplinite de către furnizorul nou;
- c) drepturile și obligațiile furnizorului nou în raport cu celelalte părți implicate în procesul de schimbare a furnizorului;
- d) drepturile și obligațiile furnizorului actual în contextul rezilierii contractului de furnizare a energiei electrice;
- e) drepturile și obligațiile operatorului de sistem care exploatează rețelele electrice la care sînt racordate instalațiile electrice ale consumatorului final;

f) drepturile și obligațiile consumatorului final care inițiază procedura de schimbare a furnizorului;

g) modalitățile de soluționare a obligațiilor financiare anterioare ale consumatorului final.

(2) Schimbarea furnizorului se efectuează în termen de cel mult 20 de zile calendaristice, în baza unei cereri depuse de consumatorul final. Procedura de schimbare a furnizorului poate fi gestionată de consumatorul final sau de furnizorul nou în baza procurii de reprezentare a consumatorului final, întocmită cu respectarea prevederilor Codului civil.

(3) În cazul schimbării furnizorului, operatorul de sistem este obligat să încheie cu furnizorul nou contract pentru prestarea serviciului de transport al energiei electrice, contract pentru prestarea serviciului de distribuție a energiei electrice pentru locul/locurile de consum indicate de consumatorul final. Pentru consumatorul final care schimbă furnizorul se aplică principiul „capacitatea urmează consumatorul”.

(4) Furnizorul actual este obligat să furnizeze energie electrică unui consumator final care a inițiat procedura de schimbare a furnizorului până la rezilierea contractului de furnizare a energiei electrice. Se interzice furnizorului actual, precum și operatorului de sistem, să perceapă de la consumatorii finali plăți pentru schimbarea furnizorului, pentru încheierea contractului de furnizare a energiei electrice sau să împiedice în vreun mod derularea procedurii de schimbare a furnizorului de către consumatorul final.

(5) Echipamentul de măsurare, montat la locul/locurile de consum ale consumatorului noncasnic care solicită schimbarea furnizorului, trebuie să permită înregistrarea orară a consumului de energie electrică și să corespundă prevederilor Regulamentului privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale. În situația în care echipamentul de măsurare instalat la locul de consum al consumatorului noncasnic, care intenționează să schimbe furnizorul, nu corespunde cerințelor stabilite în Regulamentul privind măsurarea energiei electrice în scopuri comerciale sau nu permite înregistrarea orară a consumului de energie electrică, echipamentul de măsurare se înlocuiește de către consumatorul noncasnic, pe cheltuiala sa, până la inițierea procedurii de schimbare a furnizorului.

(6) Furnizorul actual este obligat să expedieze consumatorului final o factură de plată finală, în termen de cel mult două săptămîni de la schimbarea furnizorului, în baza indicațiilor echipamentului de măsurare comunicate lui de către operatorul de sistem. Eventualele litigii ce survin între furnizorul actual, furnizorul nou și operatorul de sistem în legătură cu schimbarea furnizorului se soluționează pe cale amiabilă sau în instanța de judecată. Orice litigiu dintre furnizorul actual și consumatorul final care nu

ține de achitarea plății pentru furnizarea energiei electrice nu suspendă procedura de schimbare a furnizorului și punerea în aplicare a unui nou contract de furnizare a energiei electrice.

(7) Operatorul de sistem și furnizorii țin, în mod separat, evidența reclamațiilor referitoare la schimbarea furnizorului și raportează, trimestrial, Agenției în legătură cu aplicarea și respectarea Regulamentului privind procedura de schimbare a furnizorului, inclusiv cu privire la reclamațiile parvenite de la consumatorii finali în contextul schimbării furnizorului.

Articolul 72. Serviciul universal

(1) Consumatorii casnici și societățile comerciale mici au dreptul de a fi aprovizionați cu energie electrică de către furnizorul serviciului universal la parametrii de calitate stabiliți, la prețuri reglementate, transparente, nediscriminatorii și ușor de comparat, în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(2) În limitele teritoriului autorizat prin licență pentru desfășurarea activității unui operator al sistemului de distribuție, Agenția poate impune unui sau mai multor furnizori obligația de serviciu public de a presta serviciu universal consumatorilor finali specificați la alin. (1).

(3) Drepturile și obligațiile furnizorului serviciului universal, precum și termenele și condițiile în care urmează să fie prestat serviciul universal se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(4) Anual, pînă la 30 aprilie, furnizorul serviciului universal elaborează și prezintă Agenției raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent în legătură cu furnizarea serviciului universal. Raportul respectiv se publică pe pagina electronică a furnizorului serviciului universal.

Articolul 73. Furnizarea de ultimă opțiune

(1) Consumatorii finali care și-au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorul i s-a suspendat sau i s-a retras licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică) au dreptul să fie aprovizionați cu energie electrică, pentru o anumită perioadă de timp, de către furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune.

(2) Printr-o hotărîre adoptată în temeiul art. 11, Agenția poate impune unui sau mai multor furnizori obligația de serviciu public de a asigura furnizarea de ultimă opțiune. În eventualitatea survenirii circumstanțelor invocate la alin. (1), furnizorul de ultimă opțiune furnizează energie electrică consumatorilor finali care și-au pierdut furnizorul

în condiții reglementate și la prețurile reglementate aprobate de Agenție. Agenția este în drept să impună obligația de serviciu public privind furnizarea de ultimă opțiune furnizorilor care îndeplinesc concomitent obligația de serviciu public privind prestarea serviciului universal.

(3) Furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza energie electrică este obligat să notifice Agenția în conformitate cu prevederile stabilite la art. 15 alin. (8) și (9).

(4) La primirea notificării, Agenția identifică furnizorul de ultimă opțiune care își desfășoară activitatea în limitele teritoriului în care se află locurile de consum ale consumatorilor finali respectivi și adoptă hotărârea privind asigurarea furnizării de ultimă opțiune consumatorilor finali deserviți de furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza energie electrică. Furnizorul de ultimă opțiune preia consumatorii finali în baza hotărârii Agenției, fără prezentarea unei cereri speciale de către consumatorii finali respectivi.

(5) Furnizorul care își încetează activitatea de furnizare sau este în imposibilitate de a furniza energie electrică este obligat să notifice, cu cel puțin 30 de zile lucrătoare înainte, operatorul de sistem care deservește consumatorii săi finali cu privire la data încetării furnizării energiei electrice, precum și despre trecerea acestora la furnizorul de ultimă opțiune desemnat de Agenție.

(6) Operatorul sistemului de transport și operatorul sistemului de distribuție prezintă Agenției și furnizorului de ultimă opțiune, în termen de 5 zile lucrătoare de la data notificării primite în conformitate cu alin. (5), informații despre consumatorii finali care urmează să fie preluați de furnizorul de ultimă opțiune.

(7) Procedura de ieșire a unui furnizor de pe piața energiei electrice, indiferent de forma sau de cauzele acesteia, precum și modalitatea de transmitere a consumatorilor finali furnizorului de ultimă opțiune se stabilesc în Regulile pieței energiei electrice.

(8) Furnizorul de ultimă opțiune furnizează energie electrică consumatorilor finali pentru o perioadă de cel mult 90 de zile calendaristice. Până la expirarea acestei perioade, consumatorii finali ai furnizorului de ultimă opțiune sînt obligați să încheie un contract de furnizare a energiei electrice la prețuri negociate sau un contract de furnizare a energiei electrice în condițiile stabilite la art. 72. În cazul în care un consumator final nu îndeplinește această cerință, operatorul de sistem este obligat să deconecteze, la cererea furnizorului de ultimă opțiune, instalațiile electrice ale consumatorului final în cauză după notificarea prealabilă, cu 15 zile calendaristice înainte, a consumatorului final.

(9) În cazul furnizării de ultimă opțiune, contractul de furnizare a energiei electrice se consideră încheiat începând cu ziua în care furnizarea fizică către consumatorul final este stabilită și asigurată, indiferent de faptul că respectivul consumator final a depus sau nu a depus cererea privind furnizarea energiei electrice, în condițiile stabilite în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(10) Furnizorul de ultimă opțiune pune la dispoziția consumatorului final contractul de furnizare a energiei electrice, în formă scrisă, în termen de cel mult 8 zile calendaristice de la data începerii furnizării de ultimă opțiune.

(11) Furnizorul de ultimă opțiune este în drept să solicite operatorului de sistem să deconecteze instalațiile electrice ale consumatorului final care nu a efectuat plata pentru energia electrică furnizată.

(12) Drepturile și obligațiile furnizorului de ultimă opțiune, precum și termenele și condițiile în care urmează să fie asigurată, furnizarea de ultimă opțiune se stabilesc în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(13) Furnizorul de ultimă opțiune este obligat să țină evidență separată pe categorii de consumatori și să întocmească rapoarte separate pentru furnizarea de ultimă opțiune.

(14) Anual, pînă la 30 aprilie, furnizorul de ultimă opțiune elaborează și prezintă Agenției raportul cu privire la activitatea desfășurată în anul precedent în legătură cu furnizarea de ultimă opțiune. Raportul respectiv trebuie să conțină informații privind numărul consumatorilor finali care au beneficiat de furnizarea de ultimă opțiune, cantitatea de energie electrică furnizată, precum și privind durata medie de furnizare a energiei electrice în contextul obligației de serviciu public în cauză. Raportul se publică pe pagina electronică a furnizorului de ultimă opțiune respectiv.

Articolul 74. Păstrarea și prezentarea informației de către furnizor

(1) Furnizorul este obligat să păstreze timp de cel puțin 5 ani informațiile și documentele cu privire la contractele de furnizare a energiei electrice încheiate cu consumatorii angro și cu operatorii de sistem și să le prezinte, la solicitare, Agenției, Consiliului Concurenței, organelor centrale de specialitate ale administrației publice, precum și Secretariatului Comunității Energetice.

(2) Informațiile care sînt păstrate în conformitate cu alin. (1) trebuie să conțină detalii ale tranzacțiilor efectuate, cum ar fi normele privind durata, furnizarea, decontarea, cantitatea, datele și orele de executare, prețurile tranzacției, mijloacele de identificare ale consumatorilor angro și ale operatorilor de sistem în cauză, precum și detaliile specifice ale tuturor contractelor de furnizare a energiei electrice.

(3) Agenția poate decide să pună la dispoziția participanților la piața energiei electrice o parte din informațiile prevăzute la alin. (2), cu condiția nedivulgării informațiilor oficiale cu accesibilitate limitată cu privire la anumiți participanți la piața energiei electrice sau cu privire la unele tranzacții de pe piața energiei electrice.

Capitolul XII. PIAȚA ENERGIEI ELECTRICE

Secțiunea 1. Prevederi generale

Articolul 75. Principii generale

(1) Toate tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice, a serviciilor de sistem, a energiei electrice de echilibrare, a altor produse conexe se efectuează pe piața energiei electrice, care este compusă din piața angro a energiei electrice și piața cu amănuntul a energiei electrice.

(2) Dreptul de participare la piața energiei electrice aparține tuturor producătorilor, furnizorilor și consumatorilor care își desfășoară activitatea în Republica Moldova.

(3) Funcționarea pieței energiei electrice, precum și reglementarea drepturilor și a obligațiilor participanților la piața energiei electrice se efectuează în conformitate cu termenele și condițiile stabilite în prezenta lege și în Regulile pieței energiei electrice.

(4) Operatorul sistemului de transport, operatorii sistemelor de distribuție, furnizorul central de energie electrică și operatorul pieței energiei electrice sînt participanți specifici la piața energiei electrice și au dreptul să acționeze pe piața energiei electrice numai în condițiile stabilite în prezentul capitol și în Regulile pieței energiei electrice.

(5) Operatorul sistemului de transport, operatorul pieței energiei electrice, în limitele funcțiilor stabilite, prezintă Agenției informațiile necesare privind activitatea pe piața energiei electrice și informează Agenția despre orice încălcări, constatate sau potențiale, din partea participanților la piața energiei electrice.

(6) Anual, pînă la 1 martie, Agenția elaborează și publică raportul privind piața energiei electrice, care trebuie să conțină informații detaliate cu privire la organizarea și funcționarea pieței, activitatea participanților la piața energiei electrice, în special cu privire la activitatea operatorului pieței energiei electrice, gradul de lichiditate a piețelor organizate ale energiei electrice, precum și informații privind tendințele evoluțiilor înregistrate pe piața energiei electrice. Raportul privind piața energiei electrice se publică pe pagina web oficială a Agenției.

Articolul 76. Deschiderea și reciprocitatea

(1) Toți consumatorii finali sînt eligibili și au dreptul la libera alegere a furnizorului de energie electrică și la schimbarea furnizorului.

(2) La deschiderea pieței energiei electrice, contractele de furnizare a energiei electrice încheiate cu un consumator eligibil al unei țări părți a Comunității Energetice se consideră valabile în cazul în care consumatorul respectiv este declarat eligibil atît în statul din care provine, cît și în statul în care achiziționează energie electrică.

Articolul 77. Piața cu amănuntul a energiei electrice

(1) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice la care participă furnizorii și consumatorii finali în vederea satisfacerii consumului propriu al ultimilor se efectuează pe piața cu amănuntul a energiei electrice în conformitate cu contractele de furnizare a energiei electrice, încheiate între furnizori și consumatorii finali.

(2) Pe piața cu amănuntul a energiei electrice, furnizorii vînd energie electrică consumatorilor finali la prețuri negociate, în baza contractelor bilaterale încheiate cu aceștia. Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice de pe piața cu amănuntul a energiei electrice se desfășoară în mod transparent, public și nediscriminatoriu.

(3) În contextul obligațiilor de serviciu public, pe piața cu amănuntul, furnizorii serviciului universal și furnizorii de ultimă opțiune furnizează consumatorilor finali energie electrică la prețuri reglementate, aprobate de Agenție în condițiile stabilite în capitolul XI.

Articolul 78. Piața angro a energiei electrice

(1) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice, inclusiv tranzacțiile de import sau export, tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică, a energiei electrice de echilibrare, a capacităților de interconexiune, a serviciilor de sistem, precum și a produselor conexe, la care participă producătorii, operatorul sistemelor de transport, operatorii sistemelor de distribuție, operatorul pieței energiei electrice, furnizorul central de energie electrică și furnizorii se efectuează pe piața angro a energiei electrice.

(2) Piața angro a energiei electrice este organizată și funcționează în conformitate cu prezentul articol, cu Regulile pieței energiei electrice și cu alte acte normative aprobate de Agenție.

(3) Piața angro a energiei electrice cuprinde piața contractelor bilaterale de energie electrică, precum și alte piețe organizate de energie electrică, în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice.

(4) Participanții la piața angro a energiei electrice sunt obligați să păstreze timp de cel puțin 5 ani informațiile și documentele cu privire la tranzacțiile efectuate pe această piață.

Articolul 79. Piața contractelor bilaterale de energie electrică

(1) Pe piața contractelor bilaterale de energie electrică, operațiunile, tranzacțiile de vânzare-cumpărare se efectuează în baza contractelor bilaterale, încheiate între participanții la piața energiei electrice.

(2) Pe piața contractelor bilaterale, tranzacțiile de vânzare-cumpărare se efectuează de către participanții la piața energiei electrice în baza contractelor bilaterale, care se formează ținându-se cont de cerere și de ofertă, ca rezultat al unor mecanisme concurențiale sau al negocierilor. Participanții la piața contractelor bilaterale sînt în drept să se angajeze în tranzacții bilaterale, inclusiv în tranzacții bilaterale de export sau de import al energiei electrice, cu respectarea obligațiilor stabilite în prezentul capitol și în Regulile pieței energiei electrice.

(3) Tranzacțiile de vânzare-cumpărare pe piața contractelor bilaterale se desfășoară în mod transparent, public și nediscriminatoriu.

(4) Prin derogare de la prevederile alin. (2), pe piața contractelor bilaterale, furnizorul central de energie electrică cumpără energia electrică de la centralele electrice eligibile care produc din surse regenerabile de energie și energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare urbane și revinde energia electrică furnizorilor, în conformitate cu algoritmul stabilit de Agenție în Regulile pieței energiei electrice, la prețurile reglementate aprobate de Agenție. Pe piața contractelor bilaterale pot fi prestate și servicii de sistem în condiții reglementate, stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

Articolul 80. Piețele organizate de energie electrică

(1) Pe piețele organizate de energie electrică, participanții efectuează tranzacțiile de vânzare-cumpărare a energiei electrice, a capacităților de interconexiune, a serviciilor de echilibrare, a serviciilor de sistem, a altor produse conexe, prin intermediul operatorului pieței energiei electrice sau prin intermediul operatorului sistemului de transport, în funcție de specificul pieței. Pe piețele organizate de energie electrică, prețurile se formează, de regulă, în baza cererii și a ofertei, ca rezultat al unor mecanisme concurențiale.

(2) Se consideră piață organizată de energie electrică piața energiei electrice pentru ziua următoare, piața energiei electrice pe parcursul zilei, piața organizată a contractelor, piața energiei electrice de echilibrare și piața serviciilor de sistem, inclusiv mecanismele temporare reglementate stabilite de Agenție conform

prevederilor art. 81-1 sau art. 81-3.

(3) Organizarea și gestionarea pieței energiei electrice pentru ziua următoare, a pieței energiei electrice pe parcursul zilei și a pieței organizate a contractelor sînt în sarcina operatorului pieței energiei electrice. Participanții la piețele organizate de energie electrică, gestionate de operatorul pieței energiei electrice, sînt obligați să-i achite acestuia tariful pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice.

(4) Piața pentru alocarea capacității de interconexiune, piața serviciilor de sistem și piața energiei electrice de echilibrare sînt organizate și gestionate de operatorul sistemului de transport. Costurile justificate și necesare, suportate de operatorul sistemului de transport în legătură cu organizarea și gestionarea piețelor respective, se includ în tariful reglementat pentru serviciul de transport al energiei electrice.

(5) Pentru a participa la piețele organizate de energie electrică, persoanele interesate trebuie să se înregistreze, după caz, la operatorul pieței energiei electrice sau la operatorul sistemului de transport și să depună garanții financiare în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

(6) Un participant la piața organizată de energie electrică poate să se retragă de pe piață, din proprie inițiativă, cu condiția de a notifica în scris, în prealabil, operatorul pieței energiei electrice.

(7) Operatorul pieței energiei electrice sau operatorul sistemului de transport este în drept să suspende sau să revoce dreptul participantului de a lua parte la piața organizată de energie electrică în cazul în care:

- a) participantul a încălcat în mod repetat condițiile de participare la piața respectivă;
- b) participantul nu mai îndeplinește condițiile privind garanțiile financiare;
- c) în alte situații prevăzute în Regulile pieței energiei electrice.

(8) Legislația privind bursele de mărfuri și comerțul de bursă nu este aplicabilă pentru organizarea piețelor energiei electrice.

Articolul 81. Regulile pieței energiei electrice

(1) Principiile, modul de organizare și de funcționare a pieței energiei electrice se definesc în Regulile pieței energiei electrice.

(2) Obiectivele de bază ale Regulilor pieței energiei electrice sînt următoarele:

- a) stabilirea raporturilor juridice între participanții la piața energiei electrice și întreprinderile electroenergetice din zonele externe de dispecerizare pentru asigurarea

funcționării stabile, fiabile și sigure a sistemului electroenergetic. În acest scop, toți participanții la piața energiei electrice vor respecta în activitatea lor principiul dirijării operativ-tehnologice unice a sistemului electroenergetic;

b) desfășurarea activităților pe piața energiei electrice cu respectarea principiului asigurării securității operaționale adecvate a sistemului electroenergetic, inclusiv prin asigurarea echilibrului în rețelele electrice, prin efectuarea decontărilor aferente și prin crearea de condiții optime pentru gestionarea congestiilor în rețelele electrice de către operatorul sistemului de transport și de către operatorii sistemelor de distribuție;

c) organizarea unui sistem de evidență a energiei electrice prin măsurarea exactă a fluxurilor de energie electrică intrate la fiecare oră, zi și lună în rețeaua electrică de transport și de distribuție, precum și prin repartizarea orară, zilnică și lunară, în funcție de posibilitățile tehnice, a cantității totale de energie electrică, conform contractelor încheiate între participanții la piața energiei electrice;

d) asigurarea de către operatorul sistemului de transport a accesului operatorilor sistemelor de distribuție, furnizorilor, consumatorilor finali și producătorilor la informațiile privind indicațiile echipamentelor de măsurare care înregistrează cantitățile de energie electrică intrate în rețeaua electrică de transport și cele ieșite din aceasta;

e) crearea cadrului legal adecvat pentru efectuarea tranzacțiilor de vânzare-cumpărare cu respectarea principiilor de transparență, de publicitate și de nediscriminare;

f) asigurarea condițiilor necesare prestării serviciilor de sistem și a serviciului de echilibrare în bază de criterii obiective, transparente și nediscriminatorii;

g) prezentarea de către operatorul sistemului de transport și de către operatorii sistemelor de distribuție a unor informații exacte, actuale tuturor participanților la piața energiei electrice, cu respectarea principiului de transparență și imparțialitate.

(3) Regulile pieței energiei electrice reglementează în special:

a) structura pieței energiei electrice;

b) procedurile, principiile și standardele de organizare și de funcționare a pieței energiei electrice, în funcție de modelul de piață a energiei electrice aplicat;

c) modalitățile de identificare și de înregistrare a participanților la piața energiei electrice;

d) tipurile de contracte încheiate pe piața energiei electrice și modelele de contracte încheiate pe piața contractelor bilaterale în condiții reglementate;

- e) metodele de calcul al fluxurilor efective de energie electrică pe piața energiei electrice, al cantității de energie electrică cumpărate de participanții la piața energiei electrice în conformitate cu contractele încheiate, metodele de evidență a cantității de energie electrică la punctele de intrare și de ieșire ale rețelelor electrice de transport;
- f) procedurile și metodele de evidență a tranzacțiilor efectuate pe piața energiei electrice;
- g) procedura de efectuare a notificărilor fizice de către participanții la piața energiei electrice;
- h) modul de cumpărare de către furnizorul central de energie electrică a energiei electrice de la centralele electrice eligibile care produc din surse regenerabile de energie și a energiei electrice produse de centralele electrice de termoficare urbane, precum și algoritmul de revînzare a acestora tuturor furnizorilor;
- i) procedurile și metodele aferente stabilirii și menținerii bazei de date pentru necesitățile pieței energiei electrice;
- j) procedurile și metodele aferente prestării serviciilor de sistem pe o piață organizată sau pe piața contractelor bilaterale, inclusiv prin mecanismele reglementate în conformitate cu prezenta lege;
- k) procedurile și metodele aferente asigurării echilibrului în sistemul electroenergetic, precum și cele aferente achiziționării energiei electrice pentru acoperirea pierderilor în rețelele electrice de transport și de distribuție;
- l) drepturile și obligațiile participanților la piața energiei electrice, inclusiv obligațiile participanților la piața energiei electrice care provoacă dezechilibre în rețelele electrice;
- m) modalitatea de repartizare și de compensare în cadrul grupului de echilibrare a dezechilibrelor individuale create de către membrii grupului de echilibrare;
- n) metodele de calcul al dezechilibrelor cantitative provocate de părțile responsabile de echilibrare și al decontărilor financiare pentru dezechilibrele provocate pe piața energiei electrice de către părțile responsabile de echilibrare;
- o) piața energiei electrice pentru ziua următoare;
- p) piața energiei electrice pe parcursul zilei;
- q) piața energiei electrice de echilibrare;
- r) piața serviciilor de sistem;

- s) piața pentru alocarea capacității interconexiunilor;
- t) piața organizată a contractelor;
- u) alte aspecte necesare pentru organizarea și funcționarea pieței energiei electrice.

Articolul 81-1. Mecanisme aplicabile în cazul unor crize de energie electrică

(1) În cazul apariției unei crize de energie electrică, Agenția este în drept să întreprindă măsurile necesare pentru depășirea crizei și să intervină, într-un mod nediscriminatoriu, proporțional și limitat în timp, în operarea pieței energiei electrice. În acest scop, Agenția poate:

- a) să stabilească obligații suplimentare de serviciu public privind vânzarea energiei electrice în cantități și la prețuri reglementate;
- b) să stabilească obligații de serviciu public privind achiziția centralizată de energie electrică, prin licitație sau prin negociere directă, necesară furnizorilor serviciului universal, furnizorilor de ultimă opțiune și operatorilor de sistem;
- c) să stabilească obligații de serviciu public pentru unul sau mai mulți producători de energie electrică care să participe la piața energiei electrice de echilibrare și la piața serviciilor de sistem sau să furnizeze servicii de echilibrare și servicii de sistem în cantități limitate de posibilitățile tehnice și la prețuri reglementate.

(2) În cazul în care măsurile dispuse de Agenție nu sunt îndeplinite de către participanții la piața energiei electrice, Agenția aplică în privința acestora sancțiunea financiară prevăzută la art. 95 alin. (5) și sesizează Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova în conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale pe piața energiei electrice.

Articolul 81-2. Mecanisme aplicabile în cazul devierilor financiare ale furnizorilor de energie electrică la prețuri reglementate

În cazul în care, în pofida ajustărilor prețurilor reglementate pentru furnizarea energiei electrice aprobate de Agenție în conformitate cu prevederile prezentei legi, furnizorii de energie electrică cărora le-a fost impusă obligația de serviciu public în conformitate cu art. 72 înregistrează devieri tarifare mai mari de 5% din costurile de furnizare a energiei electrice stabilite în prețurile reglementate, Agenția confirmă aceste devieri tarifare și le recuperează de la toți furnizorii care desfășoară activitatea pe piața energiei electrice cu amănuntul, în conformitate cu cota lor pe piața corespunzătoare din perioada anterioară înregistrării devierilor tarifare, printr-o hotărâre adoptată în acest scop.

Articolul 81-3. Mecanisme aplicabile în cazul indisponibilității surselor de

echilibrare

(1) Agenția monitorizează disponibilitatea surselor de echilibrare pe piața energiei electrice de echilibrare. În cazul în care se constată o indisponibilitate de surse de echilibrare, Agenția identifică cauza apariției problemei (de reglementare sau deficiență a pieței energiei electrice de echilibrare) și elaborează un plan de acțiuni cu un calendar pentru realizarea măsurilor de eliminare a cauzei apariției problemei, care se publică pe pagina web oficială a Agenției. Aceste măsuri pot include promovarea în continuare a integrării piețelor de energie electrică din Republica Moldova cu cele din țările vecine, măsuri pentru facilitarea achiziției de către operatorul sistemului de transport a capacității de echilibrare pe piețele regionale, măsuri de stimulare pentru a oferi energie electrică pe piața energiei electrice de echilibrare, asigurarea unor condiții de concurență echitabile.

(2) Agenția, în termen de două luni, prezintă planul de acțiuni menționat la alin. (1) spre consultare Secretariatului Comunității Energetice și pune în aplicare orice măsuri convenite în cooperare cu Secretariatul Comunității Energetice.

(3) În cazul lipsei concurenței pe piața capacităților de echilibrare, Agenția poate prevedea o derogare de la achizițiile capacităților de echilibrare în baza mecanismelor de piață, inclusiv prin impunerea de obligații temporare de serviciu public operatorului sistemului de transport în ceea ce privește achiziția capacităților de echilibrare și/sau potențialilor furnizori ai capacităților de echilibrare. Prețurile pentru capacitățile de echilibrare, în contextul obligației temporare de serviciu public, se determină în baza unei metodologii nediscriminatorii și transparente, elaborată și aprobată de Agenție. Atât metodologia, cât și obligațiile temporare de serviciu public sunt coordonate cu Secretariatul Comunității Energetice înainte de aprobarea acestora. Aceste obligații de serviciu public vor înceta în momentul în care achiziția capacităților de echilibrare se va putea efectua în baza mecanismelor de piață, acest moment urmând a fi coordonat cu Secretariatul Comunității Energetice.

(4) În măsura în care indisponibilitatea surselor de echilibrare nu este rezultatul unor probleme ce țin de reglementare sau de deficiențe ale pieței energiei electrice ori nu poate fi eliminată prin măsurile menționate la alin. (1), Agenția, în cooperare cu Secretariatul Comunității Energetice, poate elabora și introduce mecanisme de stimulare a investițiilor în capacități de echilibrare. Aceste mecanisme de stimulare a investițiilor în capacități de echilibrare se elimină de îndată ce deficiențele menționate la alin. (1) încetează să mai existe.

Articolul 82. Operatorul pieței energiei electrice

(1) Operatorul pieței energiei electrice este responsabil pentru funcționarea piețelor organizate de energie electrică. Operatorul pieței energiei electrice este întreprindere

separată juridic de orice întreprindere electroenergetică, este desemnat de Guvern și își desfășoară activitatea în baza licenței pentru operarea pieței energiei electrice, eliberată de Agenție, cu respectarea prevederilor prezentei legi și a Regulilor pieței energiei electrice.

(2) Operatorul pieței energiei electrice are următoarele funcții:

a) asigurarea funcționării pieței energiei electrice pentru ziua următoare, a pieței energiei electrice pe parcursul zilei și a pieței organizate a contractelor;

b) ținerea registrelor privind participanții la piețele organizate de energie electrică și a registrelor privind contractele încheiate între participanții la piața energiei electrice în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice;

c) întocmirea și prezentarea către operatorul sistemului de transport a notificărilor fizice de cumpărare și de vânzare a energiei electrice în conformitate cu tranzacțiile de vânzare-cumpărare încheiate pe piața energiei electrice pentru ziua următoare sau, după caz, pe piața energiei electrice pe parcursul zilei

d) publicarea pe pagina sa electronică a informațiilor privind organizarea și funcționarea pieței energiei electrice;

e) alte funcții stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

(3) Pentru a nu denatura concurența pe piețele organizate de energie electrică, operatorul pieței energiei electrice nu este în drept să participe la tranzacțiile de pe piețele organizate de energie electrică, pe care le gestionează, în scopul favorizării unui participant al pieței energiei electrice sau în scopul obținerii de profit.

(4) Participanții la piețele organizate de energie electrică sînt obligați să prezinte operatorului pieței energiei electrice, în mod continuu, toate informațiile necesare acestuia pentru a asigura organizarea și funcționarea piețelor organizate de energie electrică, precum și să îi asigure acces la documentele aferente, în conformitate cu prezenta lege și cu Regulile pieței energiei electrice.

(5) Operatorul pieței energiei electrice își îndeplinește funcțiile și obligațiile cu respectarea principiului transparenței, al obiectivității și al nediscriminării. Se interzice operatorului pieței energiei electrice să facă discriminare între contractele transfrontaliere și contractele naționale.

(6) Se interzice operatorului pieței energiei electrice divulgarea informațiilor cu privire la tranzacțiile de energie electrică, pe care le obține pe parcursul activității sale, cu excepția cazurilor stabilite la art. 7 și 8. Prețurile stabilite pe piața organizată de energie electrică se fac publice în condițiile stabilite de Agenție.

(7) Pentru serviciul prestat conform art. 80 alin. (3), operatorul pieței energiei electrice percepe de la participanții la piețele organizate de energie electrică tariful pentru organizarea pieței energiei electrice, aprobat de Agenție în conformitate cu prezenta lege.

(8) Operatorul pieței energiei electrice ține un cont separat pentru tranzacțiile care implică cumpărările și vânzările de energie electrică.

(9) Operatorul pieței energiei electrice colaborează cu operatorii piețelor energiei electrice din țările vecine în vederea asigurării condițiilor necesare pentru cuplarea piețelor.

(10) Anual, pînă la 31 ianuarie, operatorul pieței energiei electrice elaborează și prezintă Agenției un raport cu privire la piața energiei electrice, care va cuprinde analiza detaliată privind organizarea și funcționarea pieței energiei electrice și, după caz, propuneri de îmbunătățire a situației. Raportul operatorului pieței energiei electrice se publică pe pagina sa electronică.

Articolul 82-1. Desemnarea operatorului pieței energiei electrice

(1) Guvernul desemnează operatorul pieței energiei electrice din rândul agenților economici care și-au exprimat intenția de a crea piețe organizate de energie electrică, în baza următoarelor criterii:

a) este persoană juridică înregistrată în Republica Moldova de către un operator desemnat al pieței energiei electrice dintr-o țară membră a Uniunii Europene sau țară parte a Comunității Energetice;

b) operatorul proprietar are experiență în organizarea pieței energiei electrice pentru ziua următoare, a pieței energiei electrice pe parcursul zilei și a pieței contractelor bilaterale de energie electrică, precum și în funcționarea cuplată la nivel internațional a piețelor;

c) operatorul proprietar are capacitatea de a asigura cuplarea efectivă a pieței energiei electrice pentru ziua următoare și a pieței energiei electrice pe parcursul zilei din Republica Moldova cu piețele similare integrate la nivel european.

(2) Agenția eliberează operatorului desemnat licență pentru operarea pieței energiei electrice.

(3) La solicitarea applicantului, Agenția îl desemnează ca operator al pieței energiei electrice desemnat, căruia îi este atribuită sarcina de realizare a cuplării internaționale a pieței energiei electrice pentru ziua următoare și a pieței energiei electrice pe parcursul zilei, pentru o perioadă inițială de 4 ani, cu posibilitatea de prelungire, dacă

îndeplinește cumulativ următoarele cerințe:

- a) a contractat sau contactează resurse adecvate pentru operarea comună, coordonată și conformă a cuplării unice a piețelor energiei electrice pentru ziua următoare și/sau a piețelor energiei electrice pe parcursul zilei, inclusiv resursele necesare pentru a-și îndeplini funcțiile de operator al pieței energiei electrice desemnat, resursele financiare, tehnologia informației necesară, infrastructura tehnică și procedurile operaționale;
- b) este în măsură să se asigure că participanții la piață au acces liber la informațiile privind sarcinile operatorului pieței energiei electrice desemnat;
- c) este eficient din punctul de vedere al costurilor în ceea ce privește cuplarea unică a piețelor energiei electrice pentru ziua următoare și a piețelor energiei electrice pe parcursul zilei și, în cadrul sistemului său intern de contabilitate, se ține o contabilitate separată pentru funcțiile de cuplare a piețelor și alte activități, pentru a se evita subvențiile încrucișate;
- d) dispune de un nivel adecvat de separare a activității față de alți participanți ai pieței energiei electrice;
- e) dacă este desemnat ca monopol legal național pentru serviciile de tranzacționare pe piața energiei electrice pentru ziua următoare și pe piața energiei electrice pe parcursul zilei într-un alt stat, nu face uz de veniturile obținute în Republica Moldova pentru a-și finanța activitățile pe piața energiei electrice pentru ziua următoare și pe piața energiei electrice pe parcursul zilei în acel stat;
- f) este în măsură să trateze toți participanții pieței energiei electrice într-un mod nediscriminatoriu;
- g) dispune de mecanisme adecvate de supraveghere a pieței;
- h) a încheiat acorduri adecvate privind transparența și confidențialitatea cu participanții la piață și cu operatorul sistemului de transport;
- i) este în măsură să furnizeze serviciile de compensare și decontare necesare;
- j) este în măsură să instituie sistemele și metodele de comunicații necesare pentru coordonarea cu operatorul sistemului de transport.

(4) Activitatea operatorului pieței energiei electrice desemnat este monitorizată de Agenție, care are dreptul să revoce desemnarea în condițiile în care cerințele stabilite la alin. (3) pentru acest operator nu sunt îndeplinite.

Articolul 83. Participanții la piața energiei electrice

(1) Întreprinderile electroenergetice, precum și alte persoane fizice sau juridice sînt în drept să participe pe piața energiei electrice pentru a vinde sau pentru a cumpăra energie electrică în condițiile stabilite în prezentul capitol și în Regulile pieței energiei electrice.

(2) Participanții la piața energiei electrice încheie și efectuează tranzacțiile pe piața energiei electrice cu respectarea drepturilor și a obligațiilor stabilite în prezentul capitol și în Regulile pieței energiei electrice.

(3) Operatorul sistemului de transport și operatorii sistemelor de distribuție cumpără pe piața angro a energiei electrice energia electrică necesară pentru acoperirea consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în rețelele electrice de transport și de distribuție. Operatorul sistemului de transport cumpără pe piața angro a energiei electrice energia electrică de echilibrare.

(4) Furnizorul central de energie electrică achiziționează pe piață energia electrică de la centralele electrice eligibile care produc din surse regenerabile de energie și energia electrică produsă de centralele electrice de termoficare urbane și revinde energia electrică respectivă furnizorilor la prețuri reglementate aprobate de Agenție, în cantitățile stabilite de aceasta, cu respectarea prevederilor prezentei legi, precum și ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenție.

(5) Participanții la piața energiei electrice, inclusiv participanții la piețele organizate de energie electrică, sînt obligați să se înregistreze la operatorul sistemului de transport și să îi prezinte pronosticul balanței de energie și putere electrică, în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

(6) Participanții la piața energiei electrice sînt obligați să notifice operatorul sistemului de transport cu privire la cantitățile de energie electrică ce urmează să fie livrate în sistem ca urmare a tranzacțiilor încheiate pe piața energiei electrice, inclusiv a tranzacțiilor privind exportul declarat, importul declarat și tranzitul declarat, în termenele și în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice. Participanții la piața energiei electrice notifică operatorul sistemului de transport cu privire la importurile declarate, exporturile declarate și tranziturile declarate pe intervale de tranzacționare cu partenerii externi, la fiecare punct de intrare în rețelele electrice de transport și la fiecare punct de ieșire din acestea.

(7) Determinarea fluxurilor lunare efective de energie electrică de pe piața energiei electrice, a cantităților de energie electrică cumpărate în conformitate cu contractele încheiate, evidența cantității de energie electrică la punctele de intrare în rețelele electrice de transport și la punctele de ieșire din acestea se efectuează de către operatorul sistemului de transport conform metodei stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

(8) Participanții la piața energiei electrice sînt obligați să efectueze plățile pentru energia electrică și pentru serviciile de care beneficiază, rezultate din tranzacțiile efectuate pe piața energiei electrice, la termenele scadente prevăzute în contractele încheiate dintre părți, precum și să depună garanții financiare în vederea evitării riscurilor de neplată pe piața energiei electrice, în termenele și în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

(9) Participanții la piața energiei electrice sînt obligați să prezinte operatorului pieței energiei electrice, operatorului sistemului de transport informații privind cantitățile de energie electrică tranzacționate în baza contractelor încheiate pe piața energiei electrice, precum și orice alte informații necesare acestora pentru gestionarea și asigurarea funcționării piețelor organizate de energie electrică, în termenele și în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice.

(10) Furnizorii sînt obligați să procure de la furnizorul central de energie electrică cantitățile de energie electrică stabilite de Agenție în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice, în funcție de cotele deținute de aceștia pe piața cu amănuntul a energiei electrice, la prețurile reglementate aprobate de Agenție.

Articolul 84. Funcțiile și obligațiile participanților la piața energiei electrice în legătură cu echilibrarea

(1) În scopul asigurării echilibrului între producere, import și consum, al asigurării efectuării de tranzacții neobstrucționate de vânzare-cumpărare a energiei electrice, al separării tranzacțiilor financiare de furnizarea fizică și în scopul decontării corecte a acestora, participanții la piața energiei electrice sînt obligați să își asume responsabilitatea financiară pentru plata dezechilibrelor pe care le generează în rețelele electrice. În sensul prezentului articol, participanții la piața energiei electrice se consideră părți responsabile de echilibrare.

(2) Regulile menite să asigure echilibrarea, precum și să soluționeze problemele apărute în urma provocării dezechilibrelor în rețelele electrice, drepturile și obligațiile participanților la piața energiei electrice, inclusiv ale operatorului sistemului de transport și ale operatorului pieței energiei electrice, se stabilesc în prezentul articol, în Normele tehnice ale rețelelor electrice și în Regulile pieței energiei electrice.

(3) Participanții la piața energiei electrice sînt în drept să se organizeze în grupuri de echilibrare, reprezentate pe piața energiei electrice de responsabilul grupului de echilibrare. Condițiile de constituire și de funcționare a grupurilor de echilibrare, inclusiv drepturile și obligațiile responsabilului grupului de echilibrare în raport cu operatorul sistemului de transport, precum și în raport cu persoanele care fac parte din grupul de echilibrare, se stabilesc în prezentul articol și în Regulile pieței energiei electrice.

(4) Furnizorul central de energie electrică este responsabilul grupului de echilibrare constituit din centralele electrice de termoficare urbane și din centralele electrice eligibile care produc din surse regenerabile de energie.

(5) Furnizorii sînt responsabili grupului de echilibrare constituit din consumatorii finali cărora le furnizează energie electrică.

(6) Părțile responsabile de echilibrare sau responsabili grupurilor de echilibrare sunt obligați să se înregistreze într-un registru administrat de operatorul sistemului de transport și să încheie cu operatorul sistemului de transport contracte de echilibrare în condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice. Operatorul sistemului de transport este în drept să solicite de la părțile responsabile de echilibrare sau de la responsabili grupurilor de echilibrare constituirea de garanții în conformitate cu o procedură elaborată de operator și vizată de Agenție după consultarea participanților la piața energiei electrice în legătură cu aceasta. În caz de provocare a dezechilibrului în rețelele electrice, partea responsabilă de echilibrare sau responsabilul grupului de echilibrare este obligat să achite operatorului sistemului de transport plata pentru dezechilibru, calculată de către operatorul sistemului de transport în conformitate cu Regulile pieței energiei electrice și metodologia aprobată de Agenție.

(7) Metodologia de calculare a plăților pentru prestarea serviciului de echilibrare, elaborată și aprobată de Agenție, trebuie să acopere costurile operatorului sistemului de transport și să se bazeze pe principii care să descurajeze participanții la piața energiei electrice să provoace dezechilibre în rețelele electrice, fără a permite însă operatorului sistemului de transport să scoată profit din activitatea de prestare a serviciului de echilibrare.

(8) În condițiile stabilite în Regulile pieței energiei electrice, operatorul sistemului de transport asigură echilibrul în rețelele electrice de transport. În acest scop, operatorul sistemului de transport cumpără energie electrică și servicii de sistem pe piața contractelor bilaterale sau pe piața organizată, inclusiv prin mecanisme reglementate în conformitate cu prezenta lege.

(9) Operatorul sistemului de transport este responsabil pentru determinarea cantităților de energie electrică de echilibrare necesare în legătură cu acoperirea dezechilibrelor provocate de participanții la piața energiei electrice.

(10) Operatorul sistemului de transport notifică Agenția cu privire la contractele pe care acesta le-a încheiat în legătură cu prestarea serviciilor de echilibrare.

(11) Operatorul sistemului de transport este în drept să elaboreze, în colaborare cu operatorii sistemelor de transport din țările vecine, proceduri de permitere a compensării fluxului tehnologic și de folosire reciprocă a serviciilor cumpărate în

legătură cu prestarea serviciului de echilibrare sau să aplice în acest scop mecanisme asemănătoare existente în alte țări. Aceste proceduri se aprobă de Agenție.

Articolul 84-1. Registrul participanților la piața angro a energiei electrice

(1) Participanții la piața angro a energiei electrice care efectuează tranzacții cu produse energetice angro sau care manifestă interesul de a participa la astfel de tranzacții prin intermediul notificărilor de tranzacționări sunt obligați să se înregistreze în Registrul participanților la piața angro a energiei electrice.

(2) Prin derogare de la Legea nr. 71/2007 cu privire la registre, Agenția instituie și ține Registrul participanților la piața angro a energiei electrice cu respectarea formatului și a cerințelor stabilite în cadrul Comunității Energetice, precum și a cerințelor stabilite în prezentul articol.

(3) Registrul participanților la piața angro a energiei electrice se actualizează în mod continuu și conține, fără a se limita la acestea, cel puțin următoarele informații despre fiecare participant la piața angro a energiei electrice:

- a) codul unic de identificare;
- b) codul fiscal, numărul de înregistrare pentru TVA;
- c) adresa sediului/adresa de domiciliu;
- d) persoanele responsabile pentru deciziile operaționale ale participantului respectiv și pentru cele referitoare la tranzacții;
- e) beneficiarul final al activităților de tranzacționare ale participantului respectiv;
- f) alte informații care permit identificarea participantului respectiv.

(4) Procedura de înregistrare și modul de actualizare a Registrului participanților la piața angro a energiei electrice se stabilesc în regulamentul elaborat și aprobat de Agenție.

(5) Participanții la piața angro a energiei electrice, înainte de a efectua o tranzacție cu produse energetice angro, sunt obligați să se înregistreze în Registrul participanților la piața angro a energiei electrice în modul stabilit în regulamentul prevăzut la alin. (4).

(6) Participanții înregistrați în Registrul participanților la piața angro a energiei electrice sunt obligați să notifice Agenția, în termenele stabilite în regulamentul prevăzut la alin. (4), despre orice modificare a informațiilor prezentate anterior în cererea de înregistrare.

(7) Executarea obligației de a se înregistra în Registrul participanților la piața angro a energiei electrice nu îl exonerează pe participantul respectiv de sarcina de a îndeplini alte obligații ce îi incumbă în conformitate cu prezenta lege și cu Regulile pieței energiei electrice, inclusiv obligațiile ce îi revin în calitate de parte responsabilă de echilibrare.

(8) Agenția transmite informațiile din Registrul participanților la piața angro a energiei electrice Comitetului de reglementare al Comunității Energetice în termenele și condițiile stabilite în cadrul Tratatului Comunității Energetice.

(9) Cererea de înregistrare în calitate de participant la piața angro a energiei electrice, depusă repetat la Agenție de un participant înregistrat la piața energiei electrice, permite modificarea listei activităților prestate care au fost specificate pentru respectivul participant al pieței.

(10) Prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul Registrului participanților la piața angro a energiei electrice se realizează în conformitate cu prevederile Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

Articolul 85. Promovarea și monitorizarea concurenței pe piața energiei electrice

(1) Agenția asigură crearea condițiilor necesare pentru o concurență efectivă pe piața energiei electrice și pentru dezvoltarea acesteia, inclusiv prin promovarea, în actele sale normative de reglementare, a principiilor de echitate, transparență și nediscriminare, monitorizează piața energiei electrice și efectuează controale pentru depistarea în timp util a abuzurilor pe piața energiei electrice.

(2) Pentru îndeplinirea funcțiilor stabilite la alin. (1), Agenția efectuează, cel puțin la fiecare doi ani, un studiu de piață, în baza rezultatelor căruia stabilește măsurile necesare și proporționale pentru promovarea unei concurențe eficiente pe piața energiei electrice și, pe cale de consecință, pentru crearea premiselor necesare funcționării eficiente a pieței energiei electrice.

(3) Studiul de piață se efectuează în baza hotărârii Agenției și cuprinde următoarele:

a) descrierea și obiectul pieței energiei electrice;

b) evaluarea nivelului de eficiență, de concurență, de lichiditate și de transparență pe piața energiei electrice și evaluarea cantitativă a concentrației pe piața energiei electrice, inclusiv prin aplicarea de indicatori de concentrare a pieței stabiliți în Regulile pieței energiei electrice;

- c) indicii privind întreprinderile electroenergetice care dețin poziție dominantă pe piața energiei electrice;
- d) concluziile studiului, care vor include rezultatele investigațiilor și măsurile care trebuie luate pentru asigurarea unei concurențe loiale pe piața energiei electrice.
- (4) În legătură cu efectuarea studiului de piață, Agenția inițiază consultări publice în conformitate cu termenele și condițiile stipulate în Legea privind transparența în procesul decizional. Comentariile primite în timpul consultărilor publice se reflectă în raportul Agenției.
- (5) Orice studiu de piață inițiat va fi efectuat în cel mai eficient mod, în termen de pînă la 4 luni de la data adoptării hotărîrii corespunzătoare de către Agenție. În caz de necesitate, acest termen poate fi prelungit de Agenție, în mod rezonabil și justificat, pentru o perioadă de cel mult 4 luni.
- (6) Studiul de piață se finalizează prin adoptarea hotărîrii Agenției, în care sînt specificate rezultatele studiului efectuat și măsurile dispuse în vederea funcționării normale a pieței și dezvoltării concurenței loiale pe piața energiei electrice, inclusiv în vederea organizării pieței centralizate a energiei electrice și creării operatorului pieței energiei electrice.
- (7) La cererea unui participant la piața energiei electrice sau la sesizarea unui organ central de specialitate al administrației publice, a unei alte autorități publice, Agenția este în drept să inițieze investigații pe piața energiei electrice.
- (8) Investigația Agenției poate fi efectuată în termen de pînă la 4 luni, termen care poate fi prelungit, prin hotărîrea motivată a Agenției, pentru cel mult 4 luni. Rezultatele investigației se reflectă într-o hotărîre a Agenției, care specifică circumstanțele constatate și măsurile dispuse, inclusiv privind suspendarea sau retragerea licenței unui participant la piața energiei electrice sau privind suspendarea temporară sau definitivă a participării acestuia pe piața energiei electrice. Dacă, în urma investigației, sînt depistate semne de încălcare a legislației concurențiale, Agenția comunică acest fapt Consiliului Concurenței.
- (9) Raportul Agenției privind evaluarea nivelului de concurență pe piața energiei electrice, precum și hotărîrile privind investigațiile efectuate pe piața energiei electrice se publică pe pagina web oficială a Agenției.

Secțiunea 2. Prevederi specifice privind integritatea și transparența pieței angro a energiei electrice. Monitorizarea pieței energiei electrice

Articolul 85-1. Interdicții privind tranzacțiile bazate pe informații privilegiate

(1) Persoanelor fizice sau juridice care dețin informații privilegiate li se interzice:

a) să folosească aceste informații pentru a dobândi, înstrăina sau pentru a încerca să dobândească ori să înstrăineze, pentru sine sau pentru o terță persoană, în mod direct sau indirect, produse energetice angro la care se referă informațiile în cauză;

b) să divulge aceste informații altei persoane, cu excepția situației în care divulgarea are loc în baza legii sau în cadrul exercitării muncii, profesiei sau funcțiilor persoanei respective, cu informarea acesteia în legătură cu faptul că informațiile comunicate sunt privilegiate;

c) să recomande altei persoane să dobândească sau să înstrăineze ori să determine altă persoană să dobândească sau să înstrăineze, în baza informațiilor privilegiate, produsele energetice angro la care se referă informațiile în cauză.

(2) Interdicțiile stabilite la alin. (1) se aplică următoarelor persoane care dețin informații privilegiate:

a) membrilor organului administrativ, de conducere sau de supraveghere al unei întreprinderi;

b) persoanelor care dețin cote în capitalul social al unei întreprinderi;

c) persoanelor care au acces la informații prin exercitarea muncii, profesiei sau funcțiilor;

d) persoanelor care au dobândit astfel de informații prin activități infracționale;

e) persoanelor care cunosc sau trebuie să cunoască faptul că informațiile sunt privilegiate.

(3) Prevederile alin. (1) lit. a) și c) nu se aplică operatorului sistemului de transport la cumpărarea energiei electrice în vederea asigurării funcționării sigure și fiabile a sistemului electroenergetic conform obligațiilor ce îi revin potrivit art. 30.

(4) Prevederile alin. (1)-(3) nu se aplică:

a) tranzacțiilor realizate pentru a achita o obligație scadentă de dobândire sau înstrăinare a unor produse energetice angro, în cazul în care această obligație decurge dintr-un contract încheiat sau dintr-un ordin de tranzacționare emis înainte ca persoana vizată să intre în posesia unor informații privilegiate;

b) tranzacțiilor realizate de producătorii de energie electrică al căror scop este de a-și acoperi pierderile imediate, cauzate de intreruperile neplanificate, dacă fără realizarea acestora participantul la piața energiei electrice nu ar putea să își îndeplinească

obligățiile contractuale existente sau dacă astfel de acțiuni sunt întreprinse cu acordul operatorului sistemului de transport în vederea asigurării funcționării sigure și fiabile a sistemului electroenergetic. Producătorii de energie electrică care realizează asemenea tranzacții sunt obligați să prezinte Agenției informații cu privire la tranzacțiile respective;

c) participanților la piața energiei electrice care acționează în conformitate cu Regulamentul privind situațiile excepționale în sectorul electroenergetic și cu Planul de acțiuni pentru situații excepționale în sectorul electroenergetic, în cazul în care se constată apariția situației excepționale în sectorul electroenergetic, iar mecanismele de piață pe întreg teritoriul țării au fost suspendate. În acest caz, Agenția asigură publicarea informațiilor privilegiate în conformitate cu prevederile art. 852.

(5) În cazul în care persoana care deține informații privilegiate este o persoană juridică, interdicțiile stabilite la alin. (1) se aplică în egală măsură persoanelor fizice care participă în numele persoanei juridice respective la luarea deciziei privind realizarea tranzacției.

(6) În cazul în care se difuzează informații în scop jurnalistic sau ca expresie artistică, o astfel de difuzare a informațiilor se evaluează ținându-se cont de actele normative care reglementează libertatea presei și libertatea de exprimare în alte mijloace media, cu excepția cazului în care:

a) aceste persoane obțin, direct sau indirect, avantaje sau beneficii ca urmare a diseminării informațiilor în cauză; sau

b) divulgarea sau difuzarea informațiilor respective se face cu intenția de a induce piața în eroare cu privire la cererea, oferta sau prețul produselor energetice angro.

Articolul 85-2. Obligația de a publica informații privilegiate

(1) Participantul la piața energiei electrice este obligat să facă publice în mod efectiv și în timp util informațiile privilegiate deținute cu privire la activitatea comercială sau la instalațiile pe care le deține ori le controlează acesta, întreprinderea-mamă sau o întreprindere înrudită a acestuia sau de ale căror aspecte operaționale este responsabil în totalitate sau parțial respectivul participant, întreprinderea-mamă ori întreprinderea înrudită a acestuia. Se supun publicării informațiile care se referă la capacitatea și utilizarea instalațiilor de producere, a instalațiilor de utilizare sau a rețelelor electrice de transport, inclusiv informațiile referitoare la indisponibilitatea planificată sau neplanificată a acestora, în conformitate cu criteriile stabilite de Agenție prin hotărârea adoptată conform alin. (5).

(2) Un participant la piața energiei electrice poate amâna în mod excepțional, pe propria răspundere, publicarea unor informații privilegiate pentru a nu aduce atingere

intereselor sale legitime, cu condiția că omisiunea în cauză nu induce în eroare publicul, iar participantul la piața energiei electrice poate asigura confidențialitatea respectivelor informații și nu ia decizii cu privire la tranzacționarea de produse energetice angro pe baza acestor informații. Participantul la piața energiei electrice este obligat să notifice fără întârziere Agenția despre acest fapt, cu prezentarea motivelor care justifică amânarea publicării informațiilor în cauză.

(3) Dacă, în cadrul exercitării obișnuite a muncii, a profesiei sau a funcțiilor, un participant la piața energiei electrice, un angajat sau un reprezentant al său divulgă informații privilegiate legate de un produs energetic angro, în conformitate cu art. 851 alin. (1) lit. b), participantul respectiv, angajatul sau reprezentantul acestuia trebuie să se asigure ca informațiile respective să fie publicate în mod efectiv, simultan și complet. În cazul divulgării neintenționate, participantul la piața energiei electrice este obligat să se asigure ca informațiile să fie publicate în mod efectiv și complet cât mai repede posibil după respectiva divulgare neintenționată.

(4) Cerința stabilită la alin. (3) nu se aplică în cazul în care persoana care primește informațiile are obligația de a păstra confidențialitatea în conformitate cu actele normative, cu dispozițiile statutare sau cu clauzele contractuale.

(5) Agenția adoptă hotărârea privind stabilirea criteriilor care trebuie întrunite pentru asigurarea respectării obligațiilor de publicare în mod efectiv, simultan, complet și în timp util a informațiilor privilegiate, precum și modul de publicare a acestora.

(6) Executarea obligațiilor stabilite la alin. (1) și (2) nu exonerează participanții la piața energiei electrice de îndeplinirea cerințelor stabilite în prezenta lege și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție privind publicarea informațiilor, în special privind termenul și modul de publicare a acestora.

(7) Prevederile alin. (1) și (2) nu aduc atingere dreptului participanților la piața energiei electrice de a amâna divulgarea informațiilor sensibile privind protecția infrastructurii critice dacă informațiile respective se consideră a fi secret de stat, secret comercial sau alte informații oficiale cu accesibilitate limitată.

Articolul 85-3. Obligațiile persoanelor care intermediază tranzacții cu titlu profesional

(1) Orice persoană fizică sau juridică care intermediază cu titlu profesional tranzacții cu produse energetice angro este obligată să își desfășoare activitatea cu respectarea prevederilor art. 85-1 și ale art. 85-4 alin. (1). În cazul în care are motive întemeiate să suspecteze că o tranzacție ar putea încălca prevederile art. 85-1 sau ale art. 85-4 alin. (1), persoana respectivă este obligată să notifice fără întârziere Agenția despre acest fapt.

(2) Activitatea de intermediere a tranzacțiilor presupune prestarea serviciilor de organizare a tranzacțiilor pentru:

a) crearea circumstanțelor necesare sau oferirea de asistență părților terțe (cumpărător sau vânzător) astfel încât să fie încheiată o tranzacție angro cu energie electrică (să se influențeze în mod direct asupra încheierii tranzacției); sau

b) oferirea unui instrument sau a unor mijloace care să faciliteze încheierea de tranzacții cu produse energetice angro de către părți terțe (cumpărător sau vânzător) și care nu se limitează doar la furnizarea mijloacelor prin intermediul cărora părțile terțe pot comunica între ele.

Articolul 85-4. Interzicerea manipulării pieței energiei electrice

(1) Se interzice manipularea sau tentativa de manipulare a pieței energiei electrice.

(2) În sensul prezentei legi, manipularea pieței include una dintre următoarele acțiuni:

1) efectuarea unei tranzacții sau emiterea unui ordin de tranzacționare cu produse energetice angro:

a) care oferă sau este susceptibil de a oferi indicații false sau înșelătoare în ceea ce privește cererea, oferta sau prețul produselor energetice angro;

b) care stabilește sau prin care se încearcă stabilirea, în mod artificial, prin acțiunea unei sau mai multor persoane care acționează în mod concertat, a prețului unui sau mai multor produse energetice angro, cu excepția cazului în care persoana care a efectuat tranzacția sau care a emis ordinul de tranzacționare dovedește că motivele care au determinat-o să procedeze astfel sunt legitime și că respectiva tranzacție sau respectivul ordin de tranzacționare este conform cu practicile de piață admise pe respectiva piață angro a energiei electrice;

c) care utilizează sau prin care se încearcă utilizarea unui instrument fictiv sau a unei alte forme de înșelăciune sau abuz de încredere, care transmite sau este de natură să transmită informații false sau înșelătoare cu privire la cererea, oferta sau prețul produselor energetice angro;

2) difuzarea, prin intermediul mijloacelor de comunicare în masă, inclusiv al internetului, sau prin orice alte mijloace, a unor informații care oferă ori sunt susceptibile de a oferi mesaje false sau înșelătoare cu privire la cererea, oferta sau prețul produselor energetice angro, inclusiv răspândirea de zvonuri și difuzarea de informații false sau înșelătoare, dacă persoana care a difuzat informațiile știa sau trebuia să știe că acestea sunt false sau înșelătoare.

Articolul 85-5. Monitorizarea pieței energiei electrice

(1) Agenția monitorizează piața energiei electrice și, în conformitate cu prevederile art.14-1 din Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, este în drept să colecteze informații cu privire la posibilele încălcări pe piața energiei electrice din oficiu, la sesizarea unui organ central de specialitate al administrației publice, a unei alte autorități publice, inclusiv a Consiliului Concurenței, la cererea unui participant la piața energiei electrice sau la sesizarea Comitetului de reglementare al Comunității Energetice.

(2) Agenția este în drept să solicite de la participantul la piața energiei electrice, de la persoana care intermediază tranzacții cu titlu profesional sau de la altă persoană care este în legătură cu oricare dintre aceștia prezentarea, în formă scrisă, a informațiilor sau a documentelor necesare în legătură cu exercitarea funcției de monitorizare a integrității și transparenței pieței energiei electrice.

(3) Agenția elaborează și adoptă hotărârea privind setul de cerințe cu privire la examinarea denunțurilor (sesizărilor).

(4) În vederea exercitării funcției de monitorizare a pieței, Agenția efectuează controale sau inițiază investigații în temeiul art. 7 alin. (3) lit. i) și art. 8 alin. (1) lit. j) și k). Participanții la piața energiei electrice sunt obligați să coopereze cu Agenția și să prezinte informațiile necesare, precum și să se abțină de la obstrucționarea în orice mod a Agenției la efectuarea controalelor și realizarea investigațiilor.

(5) Anual, Agenția prezintă Secretariatului Comunității Energetice și publică pe pagina sa web oficială un raport cu privire la activitățile sale de monitorizare a pieței. În acest raport, Agenția evaluează funcționarea și transparența unor categorii diverse de piețe și modalitățile de realizare a tranzacțiilor comerciale și poate face recomandări Secretariatului Comunității Energetice cu privire la regulile, standardele și procedurile specifice pieței, care ar putea îmbunătăți integritatea pieței și funcționarea pieței interne. De asemenea, Agenția poate evalua dacă introducerea unor cerințe minime pentru piețele organizate ar putea contribui la o creștere a transparenței pieței.

Articolul 85-6. Atribuțiile Agenției la realizarea investigațiilor pe piața energiei electrice

(1) Agenția inițiază investigații pe piața energiei electrice, la recepționarea unei cereri sau din oficiu, inclusiv în cazul în care constată existența unor circumstanțe care indică faptul că o persoană nu respectă sau încalcă prevederile art. 85-1-85-4.

(2) Investigațiile se realizează cu respectarea principiilor și a procedurii stabilite în prezenta lege și în Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică.

(3) În cadrul investigației, Agenția exercită drepturile stabilite în Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, precum și următoarele drepturi specifice:

a) de a efectua, împreună cu Consiliul Concurenței, controale comune pe piața energiei electrice;

b) la constatarea circumstanțelor care indică nerespectarea sau încălcarea unei sau mai multor prevederi ale prezentului capitol și săvârșirea unei infracțiuni prevăzute de Codul penal, de a informa organele de drept competente cu privire la rezultatele și finalitatea procedurii administrative desfășurate în conformitate cu prezenta lege;

c) de a coopera cu autoritățile de reglementare din domeniul financiar-fiscal, precum și cu alte autorități de reglementare sub egida Comitetului de reglementare al Comunității Energetice.

(4) Orice acțiune întreprinsă de Agenție în temeiul prezentului articol trebuie să corespundă principiului proporționalității.

Articolul 85-7. Cooperarea la nivel național și regional în contextul monitorizării pieței energiei electrice

(1) În legătură cu monitorizarea integrității și a transparenței pieței energiei electrice, în conformitate cu prezentul articol și cu Legea nr. 174/2017 cu privire la energetică, Agenția colaborează cu autoritățile de reglementare din țările vecine și din țările părți ale Comunității Energetice, cu Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, cu alte autorități de resort și cu organele de drept din Republica Moldova, inclusiv cu Consiliul Concurenței, prin diverse mijloace, care includ, fără a se limita la acestea, schimbul de informații și încheierea, la necesitate, a memorandumurilor de înțelegere.

(2) Agenția colaborează cu Comisia Națională a Pieței Financiare prin schimb de informații privind instrumentele derivate ale energiei electrice, precum și prin alte mijloace, inclusiv prin încheierea memorandumurilor de înțelegere.

(3) Agenția informează Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și Secretariatul Comunității Energetice atunci când există motive rezonabile să suspecteze că pe piața energiei electrice din Republica Moldova se întreprind sau au fost întreprinse acțiuni care contravin prevederilor prezentului capitol, oferind informații cât mai detaliate posibil în legătură cu acțiunile respective.

(4) În cazul în care există bănuieli rezonabile că în altă țară parte a Comunității Energetice sunt întreprinse acțiuni care influențează piața angro a energiei electrice sau prețurile produselor energetice angro din Republica Moldova și care contravin principiilor privind excluderea abuzului pe piață și a manipulării pieței, stabilite în prezenta lege, Agenția este în drept să notifice despre acest fapt Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, Secretariatul Comunității Energetice și să solicite luarea măsurilor necesare pentru atenuarea/eliminarea impactului acțiunilor respective.

(5) Agenția sesizează Consiliul Concurenței în cazul în care există motive întemeiate să suspecteze că pe piața energiei electrice din Republica Moldova se întreprind sau au fost întreprinse acțiuni care pot constitui încălcări ale Legii concurenței nr. 183/2012, inclusiv în legătură cu potențiale acțiuni de concentrare economică, și notifică despre acest fapt Comitetul de reglementare al Comunității Energetice și Secretariatul Comunității Energetice.

(6) La sesizarea Comitetului de reglementare al Comunității Energetice privind o presupusă încălcare a prevederilor prezentului capitol, Agenția transmite informațiile solicitate sau, după caz, inițiază o investigație în legătură cu presupusa încălcare notificată și întreprinde măsurile necesare pentru remedierea încălcărilor identificate. În cazul în care nu este posibilă prezentarea informațiilor solicitate în termenele stabilite, Agenția notifică Comitetul de reglementare al Comunității Energetice despre acest fapt, precum și despre motivele justificative.

(7) Prin derogare de la prevederile alin. (6), Agenția este în drept să refuze să dea curs solicitării Comitetului de reglementare al Comunității Energetice în cazul în care:

a) aceasta ar putea afecta suveranitatea sau securitatea națională;

b) autoritățile naționale competente au inițiat deja o procedură judiciară pentru aceleași fapte/acțiuni și împotriva aceluiași persoane;

c) instanța de judecată a pronunțat o hotărâre definitivă și irevocabilă în privința persoanelor respective cu privire la aceleași fapte comise.

(8) În cazul refuzului conform alin. (7), Agenția informează în modul corespunzător Comitetul de reglementare al Comunității Energetice, prezentând informații detaliate privind procedurile inițiate sau hotărârile adoptate de autoritățile/instanțele de judecată naționale.

Articolul 85-8. Nedivulgarea informațiilor confidențiale. Transparența. Secretul profesional. Protecția datelor

(1) Agenția este obligată să se abțină de la divulgarea informațiilor confidențiale obținute în conformitate cu art. 85-2 alin. (2), a informațiilor obținute în cadrul exercitării atribuțiilor stabilite la art. 85-5 și 85-6, precum și a altor informații oficiale cu accesibilitate limitată obținute în cadrul exercitării funcției de monitorizare a pieței energiei electrice și în legătură cu aceasta. Agenția întreprinde măsurile necesare pentru a asigura confidențialitatea, integritatea și protecția informațiilor respective, precum și măsurile menite să prevină utilizarea necorespunzătoare a acestor informații și accesul neautorizat la acestea.

(2) Sub rezerva respectării secretului profesional, Agenția este în drept să publice o parte din informațiile pe care le deține, cu condiția ca informațiile confidențiale din domeniul afacerilor sau alte informații oficiale cu accesibilitate limitată care vizează anumiți participanți la piața energiei electrice sau anumite tranzacții ori piețe individuale să nu fie divulgate și să nu poată fi deduse.

(3) Agenția pune la dispoziție, în scopuri științifice, baza de date comerciale de care dispune, ce conține date care nu sunt sensibile din punct de vedere comercial, în conformitate cu cerințele privind confidențialitatea informațiilor stabilite în prezenta lege și în alte acte normative aplicabile.

(4) Informațiile indicate la alin. (2) și (3) se publică sau se prezintă în scopul îmbunătățirii transparenței pieței energiei electrice și doar dacă este puțin probabil ca acestea să ducă la denaturarea concurenței pe piața energiei electrice. Agenția distribuie informațiile în mod echitabil, în conformitate cu o procedură transparentă, stabilită într-un regulament elaborat și aprobat de Agenție, care se publică pe pagina sa web oficială.

(5) Informațiile confidențiale care sunt obținute sau transmise în conformitate cu prezentul capitol fac obiectul cerinței privind respectarea secretului profesional.

(6) Obligația de păstrare a secretului profesional se aplică:

a) persoanelor care lucrează sau care au lucrat pentru Agenție, pentru Consiliul Concurenței, pentru alte autorități publice care au intrat în posesia informațiilor stabilite la alin. (1);

b) experților mandatați de Agenție, de Consiliul Concurenței sau de alte autorități publice care obțin informații cu caracter confidențial în conformitate cu prezentul capitol.

(7) Informațiile confidențiale obținute de către persoanele indicate la alin. (6) în cadrul exercitării funcțiilor lor nu pot fi divulgate niciunei alte persoane sau autorități decât într-o formă prescurtată, anonimată sau agregată, care să nu permită identificarea niciunui participant la piața energiei electrice, cu excepția cazurilor în care obligația de divulgare este stabilită expres în prezenta lege sau în alte acte normative.

(8) Agenția, autoritățile publice sau persoanele care obțin informații confidențiale în conformitate cu prezenta lege sunt în drept să le utilizeze exclusiv în scopul exercitării atribuțiilor stabilite prin prezenta lege. Organele centrale de specialitate ale administrației publice, alte autorități publice sau persoane pot utiliza aceste informații doar în scopul pentru care le-au fost furnizate sau în cadrul unor proceduri administrative sau judiciare în legătură cu exercitarea atribuțiilor lor. Organul central de specialitate al administrației publice sau autoritatea publică ce a primit informațiile

respective este în drept să le utilizeze în alte scopuri cu condiția obținerii acordului Agenției, al autorităților sau al persoanelor care au comunicat informațiile respective.

(9) Agenția elaborează și adoptă hotărârea cu privire la cerințele ce țin de protecția datelor la colectarea și prelucrarea informațiilor în contextul exercitării funcției de monitorizare a pieței energiei electrice, cu respectarea actelor normative care reglementează protecția datelor.

Capitolul XIII. REGLEMENTAREA PREȚURILOR ȘI A TARIFELOR. SEPARAREA CONTABILITĂȚII

Articolul 86. Prețuri și tarife aplicate în sectorul electroenergetic

(1) În sectorul electroenergetic se aplică următoarele prețuri și tarife:

- a) prețuri negociate, rezultate din cerere și ofertă pe piețele de energie electrică;
- b) prețuri și tarife reglementate.

(2) La categoria de prețuri și tarife reglementate se atribuie:

- a) prețurile reglementate pentru energia electrică și energia termică produsă de centralele electrice de termoficare urbane;
- b) tarifele reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice inclusiv tarifele de tip intrare și ieșire;
- c) tarifele reglementate pentru serviciul de distribuție a energiei electrice, inclusiv tarifele diferențiate în funcție de nivelul de tensiune al rețelelor electrice de distribuție;
- d) prețurile reglementate pentru furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune și furnizorul serviciului universal, inclusiv tarifele binome și prețurile diferențiate în funcție de orele de consum;
- d1) prețurile reglementate pentru furnizarea energiei electrice de către furnizorul de ultimă opțiune, care iau în considerare necesitatea furnizorului de ultimă opțiune de a cumpăra energie electrică la prețuri mai mari decât prețurile de cumpărare a energiei electrice conform contractelor bilaterale, pe parcursul unor perioade scurte de timp;
- e) tarifele reglementate pentru serviciile auxiliare prestate de operatorul sistemului de transport și de operatorul sistemului de distribuție, inclusiv tarifele de racordare, tarifele de punere sub tensiune și tarifele de reconectare;
- f) tariful reglementat pentru serviciul de operare a pieței energiei electrice;

g) prețul reglementat pentru energia electrică furnizată de furnizorul central de energie electrică;

h) prețurile reglementate pentru cantitățile de energie electrică sau de servicii oferite prin mecanismele reglementate stabilite în conformitate cu prevederile prezentei legi;

i) prețurile provizorii pentru energia electrică produsă, în cazul unor crize de energie electrică pe piața energiei electrice.

(3) La încheierea contractului de furnizare a energiei electrice cu furnizorul care îndeplinește obligația de serviciu public privind prestarea serviciului universal, consumatorii finali sînt în drept să aleagă între tarif monom, tarif binom sau prețurile diferențiate în funcție de orele de consum, cu condiția ca tariful binom sau prețurile diferențiate în funcție de orele de consum să fie aprobate de Agenție la constatarea premiselor necesare pe piața energiei electrice. La expirarea termenului de 12 luni de la alegerea unui tip de tarif, consumatorul final este în drept să renegocieze tipul tarifului la care urmează să i se furnizeze energie electrică, cu respectarea condițiilor stabilite în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice.

(4) La calcularea tarifelor reglementate pentru serviciul de transport al energiei electrice se iau în considerare cantitățile, veniturile și cheltuielile aferente fluxurilor transfrontaliere.

(5) Cheltuielile și veniturile aferente desfășurării de către operatorul sistemului de transport a activității autorizate prin licența pentru conducere centralizată a sistemului electroenergetic se iau în considerare la calcularea și aprobarea tarifului reglementat pentru serviciul de transport al energiei electrice.

(6) Prețurile și tarifele reglementate specificate la alin. (2) se determină în conformitate cu metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a acestora, elaborate și aprobate în conformitate cu prezenta lege.

(7) După examinarea premiselor existente pe piața energiei electrice, Agenția este în drept să decidă cu privire la aprobarea tarifelor pentru serviciile de sistem prestate pe piața contractelor bilaterale în condiții reglementate, în conformitate cu o metodologie elaborată și aprobată în prealabil.

(8) Furnizorii negociază cu consumatorii finali prețul la energia electrică furnizată în conformitate cu cererea și oferta pe piețele de energie electrică, cu excepția situațiilor în care energia electrică se furnizează la prețuri reglementate.

Articolul 87. Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate

1) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate specificate la art. 86 alin. (2) se elaborează și se aprobă de către Agenție în conformitate cu prezenta lege.

(2) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate se bazează pe următoarele principii:

- a) funcționarea eficientă și asigurarea viabilității financiare a întreprinderilor electroenergetice în baza costurilor justificate și strict necesare pentru desfășurarea activităților reglementate;
- b) aprovizionarea cu energie electrică, în mod continuu și fiabil, a consumatorilor finali, cu respectarea parametrilor de calitate și a indicatorilor de calitate stabiliți;
- c) desfășurarea activităților reglementate în condiții de siguranță;
- d) orientarea sistemului de formare a prețurilor și a tarifelor reglementate spre crearea de premise pentru motivarea întreprinderilor electroenergetice și a consumatorilor finali în sporirea eficienței energetice prin stabilirea de stimulente corespunzătoare atât pe termen scurt, cât și pe termen lung;
- e) promovarea investițiilor eficiente în sectorul electroenergetic;
- f) eliminarea subvențiilor încrucișate între activități și între categoriile de consumatori;
- g) asigurarea faptului că prețurile și tarifele reglementate sînt justificate, rezonabile, verificabile, nediscriminatorii, transparente, bazate pe performanță și pe criterii obiective și includ o rată rezonabilă de rentabilitate.

(3) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate trebuie să includă:

a) componența și modul de calculare a:

- cheltuielilor aferente cumpărării resurselor energetice primare și a energiei electrice, inclusiv pentru acoperirea nivelului rezonabil și justificat al consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică din rețelele electrice de transport și de distribuție, precum și pentru acoperirea totală sau parțială a costurilor aferente serviciului de echilibrare;
- cheltuielilor aferente consumului tehnologic și pierderilor de energie electrică din rețelele electrice de distribuție, al căror nivel nu-l va depăși pe cel efectiv înregistrat în anul precedent;
- cheltuielilor materiale;

- cheltuielilor de personal;
- cheltuielilor privind amortizarea imobilizărilor corporale și necorporale, pentru a asigura ca activele respective să nu fie depreciate mai mult de o dată în scopuri tarifare, cu excluderea activelor care au fost obținute gratuit, prin donații și granturi;
- cheltuielilor aferente exploatării eficiente și întreținerii obiectelor sistemului electroenergetic;
- cheltuielilor de distribuție și administrative;
- altor cheltuieli justificate și necesare pentru desfășurarea activității operaționale;
- nivelului rentabilității, determinat în funcție de costurile de furnizare (pentru activitatea de furnizare reglementată a energiei electrice), în funcție de metoda costului mediu ponderat al capitalului (pentru activitățile reglementate de producere, de transport sau de distribuție a energiei electrice) și în funcție de costurile suportate în cazul operatorului pieței energiei electrice;
- alocației aferente capitalului circulant utilizat în activitatea reglementată;

b) determinarea costurilor care trebuie să fie incluse în prețurile sau în tarifele reglementate, separat pentru fiecare activitate desfășurată de întreprinderea electroenergetică și pentru fiecare tip de rețea electrică;

c) condițiile de utilizare a costurilor privind amortizarea imobilizărilor corporale și necorporale, a costurilor materiale, de întreținere și de exploatare și modul de includere a acestor costuri în prețurile și în tarifele reglementate, în cazul utilizării lor în alte scopuri sau în cazul neutilizării lor;

d) modul de recuperare, prin prețuri și tarife reglementate, a investițiilor efectuate, metoda de determinare și de aplicare a ratei de rentabilitate, pe tipuri de activitate. La aplicarea ratei de rentabilitate nu se iau în considerare valoarea ce a rezultat din reevaluarea imobilizărilor corporale și necorporale, valoarea activelor achitate de consumatori, precum și valoarea activelor care au fost obținute gratuit, prin donații și prin granturi;

d1) modul de determinare a consumului tehnologic și a pierderilor de energie electrică în rețelele electrice de transport și în rețelele electrice de distribuție, prin stabilirea trendului de reducere a acestora pe perioada valabilității metodologiilor tarifare, pentru a implementa mecanisme de stimulare a eficienței, ținând cont de obiectivele stabilite și de cantitățile de energie electrică intrate în rețelele electrice de transport și de distribuție;

e) metoda de separare a cheltuielilor comune ale întreprinderii și de separare a rentabilității, pe tipuri de activitate practicate de întreprindere, inclusiv la producerea combinată a energiei electrice și a energiei termice de centralele electrice de termoficare urbane, și/sau pe tipuri de rețea electrică;

f) modul de determinare și de aplicare a tarifelor binome, a tarifelor diferențiate în funcție de nivelul de tensiune al rețelelor electrice și a prețurilor diferențiate în funcție de orele de consum;

g) modul de ajustare a prețurilor și tarifelor reglementate, inclusiv modul de actualizare a tarifelor și prețurilor reglementate în decursul anului.

(4) Metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate, aprobate de Agenție, se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, de asemenea se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale întreprinderilor electroenergetice.

Articolul 88. Determinarea, aprobarea și monitorizarea aplicării prețurilor și a tarifelor reglementate

(1) Prețurile și tarifele reglementate în sectorul electroenergetic se determină anual de către întreprinderile electroenergetice în conformitate cu metodologiile de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a tarifelor reglementate și potrivit termenelor și condițiilor stabilite în Regulamentul privind procedurile de prezentare și de examinare a cererilor titularilor de licențe privind prețurile și tarifele reglementate.

(2) Prețurile și tarifele reglementate, determinate de întreprinderile electroenergetice conform alin. (1), se prezintă Agenției spre examinare și aprobare.

(3) Agenția, în conformitate cu art. 7 alin. (2), art. 8 și 9, examinează prețurile și tarifele prezentate de întreprinderile electroenergetice și adoptă hotărârea privind aprobarea prețurilor și a tarifelor respective.

(4) Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să prezinte Agenției informațiile necesare pentru examinarea și justificarea cheltuielilor, precum și pentru estimarea corectitudinii calculării prețurilor și a tarifelor reglementate.

(5) Hotărârile Agenției cu privire la aprobarea prețurilor și a tarifelor reglementate se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, se plasează pe pagina web oficială a Agenției și pe paginile electronice ale întreprinderilor electroenergetice.

(6) Agenția supraveghează și monitorizează aplicarea de către întreprinderile electroenergetice a metodologiilor de calculare, aprobare și aplicare a prețurilor și a

tarifelor reglementate, precum și aplicarea corectă a prețurilor și a tarifelor reglementate aprobate de Agenție.

Articolul 89. Separarea contabilității

(1) Întreprinderile electroenergetice, indiferent de tipul de proprietate și de forma juridică de organizare, întocmesc, supun auditului și publică situațiile lor financiare anuale în conformitate cu termenele și condițiile prevăzute în legislație, precum și în conformitate cu standardele de contabilitate.

(2) Pentru a se evita discriminarea, subvenționările încrucișate și denaturarea concurenței, întreprinderile electroenergetice sînt obligate să țină în sistemul lor de contabilitate conturi contabile separate pentru fiecare dintre activitățile de transport și de distribuție, așa cum ar fi în cazul în care aceste activități ar fi desfășurate de întreprinderi distincte.

(3) Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să țină contabilitate separată pentru alte activități ce țin de sectorul electroenergetic, dar care nu se referă la transportul și distribuția energiei electrice, așa cum ar fi în cazul în care aceste activități ar fi desfășurate de întreprinderi distincte. De asemenea, întreprinderile electroenergetice trebuie să țină contabilitate separată pentru alte activități nereglementate de prezenta lege. Bilanțul și situația de profit și pierdere se întocmesc separat pentru fiecare activitate reglementată, pe categorii de consumatori.

(4) Furnizorii care furnizează energie electrică la prețuri reglementate și la prețuri negociate sînt obligați să țină contabilitate separată pentru fiecare tip de activitate practică, pe categorii de consumatori.

(5) Întreprinderile electroenergetice vor preciza în politicile lor de contabilitate regulile de alocare a activelor și pasivelor, a cheltuielilor și veniturilor, precum și a pierderilor, pe care le aplică la separarea contabilității pe tipuri de activitate practicate, în conformitate cu prezenta lege, cu standardele de contabilitate și actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(6) Veniturile obținute din utilizarea cu titlu de proprietate a rețelelor electrice de transport și/sau de distribuție se specifică în contabilitatea întreprinderilor electroenergetice. Situațiile financiare anuale trebuie să cuprindă, în note, informații despre orice tranzacție efectuată cu întreprinderile înrudite.

(7) Auditul situațiilor financiare ale întreprinderilor electroenergetice se efectuează cu respectarea condițiilor stabilite în Legea nr. 61-XVI din 16 martie 2007 privind activitatea de audit și în standardele internaționale de audit și trebuie să specifice, suplimentar, dacă sînt respectate obligațiile de evitare a discriminării și a subvențiilor încrucișate, stabilite la alin. (2)-(4) din prezentul articol.

Articolul 90. Accesul la contabilitate și prezentarea informațiilor

(1) Agenția este în drept, în baza solicitării în scris sau în cadrul controalelor realizate, să aibă acces la contabilitatea întreprinderilor electroenergetice, precum și să solicite întreprinderilor electroenergetice să prezinte datele și informațiile necesare pentru îndeplinirea atribuțiilor ce le revin.

(2) Întreprinderile electroenergetice oferă accesul la contabilitate și prezintă datele și informațiile solicitate în conformitate cu alin. (1) în termenele și în condițiile stabilite în actele normative în domeniu și în regulamentul elaborat și aprobat de Agenție.

(3) Agenția este obligată să se abțină de la divulgarea informației care constituie secret comercial. Aceste informații pot fi dezvăluite doar în termenele și în condițiile prevăzute de legislația în domeniu.

(4) Informațiile necesare pentru asigurarea unei concurențe reale, pentru funcționarea eficientă a pieței energiei electrice și pentru reglementarea prețurilor și a tarifelor se fac publice. Această obligație este pusă în aplicare de Agenție fără a aduce atingere informațiilor care constituie secret comercial.

Capitolul XIV. SOLUȚIONAREA NEÎNȚELEGERILOR ȘI A LITIGIILOR. RĂSPUNDEREA PENTRU ÎNCALCAREA LEGISLAȚIEI ÎN DOMENIUL ELECTROENERGETIC

Articolul 91. Examinarea neînțelegerilor de către Agenție

(1) Neînțelegerile dintre întreprinderile electroenergetice în legătură cu prezenta lege se examinează de Agenție. La reclamația oricăreia dintre părți, Agenția emite o decizie în termen de cel mult două luni de la data primirii reclamației respective. Agenția este în drept să prelungească motivat termenul respectiv cu cel mult două luni, comunicând acest fapt persoanei care a depus reclamația. Ulterior, Agenția este în drept să extindă suplimentar termenul de examinare a reclamației cu acordul persoanei care a depus reclamația.

(2) Agenția examinează disputele, inclusiv cele transfrontaliere privind refuzul operatorului sistemului de transport de a acorda acces la rețeaua electrică de transport.

(3) Agenția examinează neînțelegerile dintre consumatorii finali, utilizatorii de sistem și întreprinderile electroenergetice ce survin în contextul aplicării prezentei legi, precum și dintre utilizatorii și operatorii sistemului de distribuție închis, și emite decizii în caz de necesitate.

Agenția examinează reclamațiile depuse de consumatorii finali, de utilizatorii de sistem sau de utilizatorii sistemului de distribuție închis în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea reclamației. Termenul de examinare a reclamației poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile lucrătoare, fapt despre care este informat consumatorul final, utilizatorul de sistem sau utilizatorul sistemului de distribuție închis.

(4) Pe perioada examinării reclamațiilor privind facturarea și în cazul nerespectării de către titularul de licență a procedurii de deconectare, Agenția emite decizii privind interzicerea deconectării de la rețeaua electrică a instalațiilor electrice ale consumatorului final sau privind reconectarea acestora.

(5) În termen de 3 zile lucrătoare de la data emiterii, Agenția remite decizia asupra neînțelegerii spre executare părților implicate, cu expunerea motivelor pe care se întemeiază acest act.

(6) Agenția examinează și mediază neînțelegerile dintre operatorii de sistem și proprietarii terenurilor și ai altor bunuri, proprietate publică sau privată, în legătură cu aplicarea prevederilor art. 57 și 58. Termenul de examinare a cererilor depuse în acest sens este de 30 de zile lucrătoare.

Articolul 92. Examinarea neînțelegerilor de către întreprinderile electroenergetice

(1) Întreprinderile electroenergetice examinează reclamațiile consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem în termen de cel mult 30 de zile lucrătoare de la înregistrarea reclamației. Termenul de examinare a reclamației poate fi prelungit cu cel mult 30 de zile lucrătoare, fapt despre care este informat consumatorul final, utilizatorul de sistem. Pe durata examinării reclamațiilor consumatorilor finali privind facturarea se interzice deconectarea instalațiilor electrice ale acestora de la rețeaua electrică.

(2) Reclamațiile consumatorilor finali în legătură cu contractarea, deconectarea, reconectarea și facturarea se examinează și se soluționează de către furnizor. Dacă furnizorul căruia i-a fost impusă obligația de a presta serviciu universal sau de a fi furnizor de ultimă opțiune încalcă obligațiile stabilite în prezenta lege și în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice, acesta este obligat să plătească consumatorilor finali compensații în mărimea și în termenele stabilite în Regulamentul privind furnizarea energiei electrice. Operatorul de sistem este obligat să colaboreze cu furnizorul prin prezentarea informațiilor solicitate de acesta și necesare lui pentru soluționarea problemelor abordate în reclamațiile consumatorilor finali.

(3) Reclamațiile consumatorilor finali cu privire la deconectare se examinează și se soluționează de către furnizor, indiferent de faptul dacă deconectarea instalațiilor

electrice ale consumatorilor finali a fost efectuată la cererea furnizorului sau din inițiativa operatorului de sistem.

(4) În cazul în care, la examinarea reclamațiilor consumatorilor finali, furnizorul constată că operatorul de sistem a încălcat termenul de reconectare stabilit, acesta achită consumatorului final prejudiciat compensația calculată în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice. Operatorul de sistem este obligat să restituie furnizorului cheltuielile suportate în legătură cu achitarea compensației pentru prejudicierea consumatorului final din vina operatorului de sistem. Dacă operatorul de sistem refuză să restituie furnizorului contravaloarea compensației, ultimul este în drept să-și recupereze cheltuielile prin intentarea acțiunii în regres în instanța de judecată.

(5) Operatorul de sistem este obligat să examineze reclamațiile și să soluționeze problemele utilizatorilor de sistem parvenite în legătură cu racordarea, delimitarea, întreruperea și limitarea livrării energiei electrice, în legătură cu calitatea serviciului prestat, precum și să achite utilizatorilor de sistem compensații calculate în conformitate cu Regulamentul cu privire la calitatea serviciilor de transport și de distribuție a energiei electrice.

(6) Consumatorii finali, utilizatorii de sistem sînt în drept să solicite recuperarea prejudiciilor materiale și morale cauzate de furnizor, de operatorul de sistem în conformitate cu prevederile Codului civil și ale Legii nr. 105-XV din 13 martie 2003 privind protecția consumatorilor.

(7) În cazul în care un consumator final, un utilizator de sistem a adresat furnizorului sau operatorului de sistem o reclamație care urmează să fie examinată și soluționată de celălalt titular de licență, furnizorul sau operatorul de sistem, după caz, este obligat să transmită reclamația celuilalt titular de licență (operator de sistem sau furnizor) în termen de cel mult 5 zile lucrătoare de la data înregistrării reclamației și să informeze despre acest fapt consumatorul final, utilizatorul de sistem.

(8) Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să depună toată diligența pentru a soluționa pe cale extrajudiciară eventualele neînțelegeri ce pot apărea în raport cu consumatorii finali, utilizatorii de sistem, precum și să pună în aplicare un mecanism eficient și nediscriminatoriu de rambursare a cheltuielilor sau de achitare a compensațiilor consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem în cazul nerespectării de către întreprinderile electroenergetice a obligațiilor ce le revin.

(9) Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să dispună de centre de deservire a consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem care să funcționeze conform programului de lucru de cel puțin 5 zile pe săptămână a câte 8 ore pe zi. Personalul responsabil de examinarea reclamațiilor consumatorilor finali, utilizatorilor de sistem trebuie să

dispună de dreptul real de a lua decizii, în numele întreprinderii electroenergetice, pentru a soluționa problemele abordate, iar întâlnirile cu reprezentanții întreprinderilor electroenergetice urmează să fie stabilite inclusiv prin telefon sau prin poșta electronică. Întreprinderile electroenergetice sînt obligate să țină evidența reclamațiilor parvenite și, la solicitare, să prezinte Agenției informații cu privire la data depunerii reclamației, numele persoanei care a depus reclamația, esența problemei abordate în reclamație, acțiunile întreprinse pentru soluționarea problemelor abordate în reclamație, decizia întreprinderii electroenergetice.

(10) Întreprinderile electroenergetice sunt obligate să utilizeze mijloacele electronice de comunicație în măsura în care acestea sunt disponibile, funcționale și adecvate circumstanțelor, în raport cu potențialii consumatori, consumatorii finali și utilizatorii de sistem, în procesul de comunicare, de soluționare a petițiilor, de negociere, încheiere, executare, modificare și încetare a contractelor. Întreprinderile electroenergetice nu pot refuza sau ignora examinarea cererilor, reclamațiilor și sesizărilor din motiv că au fost depuse în formă electronică, dacă acestea întrunesc cerințele prevăzute de legislația ce reglementează documentele electronice.

Articolul 93. Soluționarea litigiilor

(1) Litigiile dintre participanții la piața energiei electrice se soluționează în instanța de judecată.

(2) În cazul dezacordului cu răspunsul întreprinderii electroenergetice ori în cazul în care nu a primit răspuns, în termenul stabilit de legislație, la petiția depusă, consumatorul final, utilizatorul de sistem sunt în drept să conteste în instanța de drept comun, în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă.

(3) În cazul în care consumatorul final, utilizatorul de sistem nu sunt de acord cu răspunsul Agenției la petiția depusă, aceștia sunt în drept să conteste răspunsul în conformitate cu prevederile Codului administrativ.

Articolul 94. Răspunderea pentru încălcarea legislației în domeniul electroenergetic

(1) Întreprinderile electroenergetice poartă răspundere pentru neîndeplinirea sau pentru îndeplinirea necorespunzătoare a funcțiilor și a obligațiilor stabilite în prezenta lege, în Legea cu privire la energetică, precum și în actele normative de reglementare aprobate de Agenție.

(2) Dacă Agenția constată încălcarea de către întreprinderile electroenergetice a prevederilor prezentei legi, ale Legii cu privire la energetică, precum și ale actelor normative de reglementare aprobate de Agenție, aceasta este în drept să inițieze procedura contravențională în condițiile și în termenele stabilite în Codul

contravențional.

(3) În cazurile expres prevăzute la art. 95 din prezenta lege, Agenția este în drept să aplice titularilor de licențe, titularilor de autorizații și altor persoane juridice sancțiuni financiare, cu respectarea procedurii stabilite în Legea cu privire la energetică.

Articolul 95. Sancțiuni pentru încălcarea legislației în domeniul electroenergetic

(1) Agenția este în drept să aplice, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de la 1% la 5% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licență, a titularilor de autorizații, pentru încălcarea obligațiilor, manifestată prin:

- a) refuzul repetat al titularului de licență de a prezenta informațiile și rapoartele solicitate de Agenție;
- b) refuzul repetat al titularului de licență de a publica pe pagina sa electronică, la solicitarea Agenției, informațiile și rapoartele aferente activității sale;
- c) neexecutarea de către titularul de licență a obligațiilor prescrise de Agenție, ceea ce a condus la consecințele menționate la art. 16 alin. (3);
- d) refuzul titularului de licență de a permite efectuarea controalelor și a inspecțiilor dispuse de către Agenție sau obstrucționarea Agenției în efectuarea acestora;
- e) împiedicarea de către operatorul de sistem, de către furnizor a cel puțin 50 de consumatori finali de a exercita dreptul de schimbare a furnizorului;
- f) împiedicarea de către operatorul sistemului de distribuție închis a utilizatorilor sistemului său de a exercita dreptul de schimbare a furnizorului;
- g) refuzul repetat al operatorului de sistem de a elibera avizul de racordare la rețeaua electrică a instalațiilor electrice ale unui solicitant;
- h) refuzul repetat al furnizorului de a încheia contractul de furnizare a energiei electrice în contextul obligațiilor de serviciu public;
- i) refuzul repetat al titularului de licență de a executa hotărârile și deciziile Agenției;
- j) refuzul titularului de licență de a înregistra contractele de achiziționare a energiei electrice la operatorul pieței energiei electrice.

(2) Încălcările prevăzute la alin. (1) săvârșite în mod repetat se sancționează cu amendă în mărime de 5% din cifra anuală de afaceri a titularului de licență.

(21) Agenția aplică, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de cel puțin 5% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe pentru neexecutarea obligațiilor de serviciu public impuse în conformitate cu prevederile art. 11, art. 72 și 73 sau pentru refuzul titularilor de licențe de a îndeplini obligațiile de serviciu public.

(3) Agenția este în drept să aplice, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de la 5% la 10% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licență, a altor persoane juridice pentru:

a) nerespectarea obligațiilor privind realizarea separării legale și/sau contabile a activităților reglementate din sectorul electroenergetic;

b) nerespectarea de către operatorul sistemului de transport a obligațiilor aferente asigurării independenței sale;

c) nerespectarea de către operatorul sistemului de transport a hotărârilor Agenției, adoptate în conformitate cu art. 28 alin. (5);

d) nerespectarea de către operatorul sistemului de distribuție a obligațiilor aferente asigurării independenței sale;

e) desfășurarea unei activități din sectorul electroenergetic fără licență sau fără autorizație în acest sens.

(4) Încălcările prevăzute la alin. (3) săvârșite în mod repetat se sancționează cu amendă în mărime de 10% din cifra anuală de afaceri a titularului de licență, a altei persoane juridice.

(5) Agenția este în drept să aplice, prin hotărâre, sancțiuni în mărime de la 10% la 15% din cifra de afaceri anuală a titularilor de licențe sau a altor persoane juridice pentru neexecutarea hotărârilor Agenției privind subiecte ce țin de crize de energie, stabilite conform art. 81-1.

Articolul 95-1. Sancțiuni pentru nerespectarea sau încălcarea prevederilor privind integritatea și transparența pieței angro a energiei electrice

(1) Pentru nerespectarea sau încălcarea obligațiilor stabilite la art. 85-1-85-8, Agenția aplică, cumulativ sau separat, următoarele sancțiuni:

a) declarația de nerespectare;

b) avertismentul sau avertismentul public;

c) sancțiunea financiară stabilită la art. 95-2;

d) anunțarea publică a declarației de nerespectare și a sancțiunii aplicate, cu excepția cazului în care acestea nu pot fi făcute publice pe motivul existenței unui interes public

conflictual prevalent sau a unui alt motiv cu caracter sensibil. În măsura posibilităților, pentru a atenua posibilele efecte ale publicării declarației de nerespectare sau a sancțiunii aplicate asupra potențialului interes public, Agenția este în drept să publice părți anonimizate ale hotărârii prin care s-a dispus sancțiunea în cauză.

(2) La determinarea tipurilor de sancțiuni, a mărimii sancțiunilor financiare pentru nerespectarea sau încălcarea obligațiilor stabilite la art. 85-1-85-8, precum și a efectelor cumulate ale acestora, Agenția va ține cont de următoarele circumstanțe:

a) gravitatea încălcării, inclusiv durata și frecvența;

b) profiturile acumulate și/sau pierderile cauzate ori alte efecte adverse ce au avut loc, inclusiv impactul asupra stabilității și încrederii pe piața angro a energiei electrice;

c) consolidarea poziției dominante sau a puterii semnificative pe piața energiei electrice a întreprinderii respective în rezultatul nerespectării sau încălcării obligațiilor stabilite la art. 85-1-85-8;

d) existența încălcărilor anterioare;

e) atitudinea de cooperare a participanților la piața energiei electrice pe parcursul investigațiilor, inclusiv încetarea încălcării din propria voință, precum și alte împrejurări care demonstrează voința lor de a facilita examinarea încălcărilor.

(3) Agenția aprobă, prin hotărâre, criteriile utilizate pentru stabilirea sancțiunilor specifice și pentru cuantificarea sancțiunilor financiare, ținând cont de prevederile alin. (2) și de cele mai bune practici ale țărilor părți ale Comunității Energetice.

(4) Părțile terțe sunt în drept să solicite despăgubiri pentru prejudiciile cauzate de către participanții la piața energiei electrice care au încălcat una sau mai multe dintre cerințele stabilite la art. 85-1-85-8 din prezenta lege, în conformitate cu prevederile Codului civil.

Articolul 95-2. Sancțiuni financiare pentru nerespectarea sau încălcarea prevederilor privind integritatea și transparența pieței energiei electrice

(1) Agenția aplică sancțiuni în mărime de cel puțin 1% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor electroenergetice pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanții la piața energiei electrice a obligațiilor stabilite la art. 85-1-85-8, manifestată prin:

a) refuzul de a publica informațiile privilegiate în termenele și modul stabilite de Agenție;

b) refuzul participantului la piața energiei electrice de a permite efectuarea controalelor și a inspecțiilor dispuse de către Agenție în contextul exercitării atribuțiilor ce țin de monitorizarea pieței energiei electrice sau obstrucționarea Agenției în efectuarea acestora.

(2) Agenția aplică sancțiuni în mărime de cel puțin 3% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor electroenergetice pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanții la piața energiei electrice a obligațiilor stabilite la art. 85-1-85-8, manifestată prin:

a) nepublicarea informațiilor privilegiate în termenele și modul stabilite la art. 85-3 alin. (1);

b) divulgarea informațiilor privilegiate unei alte persoane, cu excepția situației în care divulgarea are loc în cadrul exercitării muncii, profesiei sau a funcțiilor persoanei respective;

c) nerespectarea obligațiilor de prezentare a informațiilor solicitate de Agenție în legătură cu exercitarea atribuțiilor ce țin de monitorizarea pieței energiei electrice, a participanților la piața energiei electrice, inclusiv în legătură cu realizarea investigațiilor și efectuarea controalelor.

(3) Agenția aplică sancțiuni în mărime de cel puțin 5% din cifra de afaceri anuală a întreprinderilor electroenergetice pentru nerespectarea sau încălcarea de către participanții la piața energiei electrice a obligațiilor stabilite la art. 85-1-85-8, manifestată prin:

a) utilizarea informațiilor privilegiate pentru a dobândi sau înstrăina, pentru sine sau pentru o terță persoană, în mod direct sau indirect, produse energetice angro la care se referă informațiile în cauză;

b) refuzul repetat de a publica informațiile privilegiate în termenele și modul stabilite de Agenție;

c) refuzul repetat de a prezenta informațiile solicitate de Agenție în legătură cu exercitarea atribuțiilor ce țin de monitorizarea pieței energiei electrice, a participanților la piața energiei electrice, inclusiv în legătură cu realizarea investigațiilor și efectuarea controalelor;

d) refuzul repetat al participantului la piața energiei electrice de a permite efectuarea controalelor și a inspecțiilor dispuse de către Agenție în contextul exercitării atribuțiilor ce țin de monitorizarea pieței energiei electrice sau obstrucționarea repetată a Agenției în efectuarea acestora;

e) tentativa de manipulare a pieței;

f) manipularea pieței.

(4) În cazul nerespectării sau al încălcării obligațiilor stabilite la art. 85-1-85-8 care a condus sau a contribuit la consolidarea poziției dominante sau a puterii semnificative pe piața energiei electrice a unei întreprinderi electroenergetice existente, sancțiunile care urmează a fi aplicate conform prezentului articol se majorează după cum urmează:

a) până la 3% din cifra de afaceri anuală a întreprinderii – în cazul sancțiunilor financiare aplicate conform alin. (1);

b) până la 5% din cifra de afaceri anuală a întreprinderii – în cazul sancțiunilor financiare aplicate conform alin. (2);

c) până la 10% din cifra de afaceri anuală a întreprinderii – în cazul sancțiunilor financiare aplicate conform alin. (3).

(5) Mijloacele bănești obținute din aplicarea sancțiunilor financiare se virează integral în bugetul de stat.

Capitolul XV. DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII

Articolul 96. Dispoziții finale și tranzitorii

(1) - *abrogat*.

(2) La intrarea în vigoare a prezentei legi, piața energiei electrice se declară deschisă, iar fiecare consumator final din Republica Moldova are dreptul de a alege furnizorul, precum și de a schimba furnizorul.

(3) Furnizorii care, la intrarea în vigoare a prezentei legi, dețin licență pentru furnizarea energiei electrice la tarife reglementate vor îndeplini obligațiile de serviciu public privind prestarea serviciului universal și privind furnizarea de ultimă opțiune pe o perioadă de 10 ani de la intrarea în vigoare a prezentei legi, în limitele teritoriului stabilit de Agenție. După expirarea perioadei stabilite în prezentul alineat, Agenția va impune obligațiile de serviciu public privind asigurarea serviciului universal și/sau privind furnizarea de ultimă opțiune în conformitate cu art. 11, cu specificarea zonelor de activitate ale acestor furnizori.

(4) Prin derogare de la art. 68 alin. (6), art. 72 alin. (1) și art. 73 alin. (8), consumatorii finali care au decis să schimbe furnizorul și să cumpere energie electrică la prețuri negociate, în bază de contract negociat și semnat cu furnizorul ales, și care ulterior și-

au pierdut furnizorul în anumite circumstanțe (furnizorul își încetează activitatea, furnizorului i-a fost suspendată sau retrasă licența, furnizorul este în imposibilitate de a furniza energie electrică) și nu pot să își aleagă un alt furnizor și să semneze contracte de furnizare a energiei electrice la preț negociat sunt în drept să solicite semnarea contractelor de furnizare a energiei electrice, în condiții reglementate, cu furnizorii care asigură furnizarea de ultimă opțiune în conformitate cu art. 73, până la îndeplinirea condiției prevăzute la art. 63 alin. (4).

(5) În termen de cel mult 3 ani de la intrarea în vigoare a Regulamentului privind furnizarea energiei electrice, furnizorii vor încheia contracte noi de furnizare a energiei electrice.

(6) Până la certificarea operatorului sistemului de transport în conformitate cu prezenta lege, operatorul sistemului de transport își desfășoară activitatea în baza licenței pentru transportul energiei electrice, eliberată până la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(7) În termen de cel mult o lună de la realizarea de către Guvern a măsurilor stabilite la alin. (13) lit. a), operatorul sistemului de transport va prezenta Agenției cererea și documentele necesare pentru certificarea acestuia.

(8) Operatorul sistemului de transport, în termen de cel mult 8 luni de la primirea notificării din partea Agenției cu privire la preluarea de către Comunitatea Energetică a Codului rețelelor electrice al Uniunii Europene, este obligat să elaboreze și să prezinte Agenției pentru aprobare Codul rețelelor electrice în conformitate cu cerințele stabilite în prezenta lege. După intrarea în vigoare a Codului rețelelor electrice aprobat de Agenție în conformitate cu art. 53, Normele tehnice ale rețelelor electrice vor fi abrogate, iar în situațiile în care prezenta lege face referire la Normele tehnice ale rețelelor electrice, acestea se vor substitui cu Codul rețelelor electrice.

(9) Pentru ajustarea la prevederile prezentei legi a condițiilor stabilite în licențele eliberate în decursul primului an de la data intrării în vigoare a prezentei legi, Agenția este în drept să revizuiască, la solicitare sau din oficiu, condițiile licențelor eliberate până la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(10) Operatorul sistemului de transport și operatorii sistemelor de distribuție sînt obligați, în termen de cel mult 8 luni de la data intrării în vigoare a prezentei legi, să încheie un acord cu privire la obligațiile reciproce aferente fiecărui obiectiv electroenergetic codeținut și asociat activităților de transport și de distribuție a energiei electrice.

(11) Furnizorii sînt obligați să solicite eliberarea de licențe noi pentru furnizarea energiei electrice, în conformitate cu prezenta lege, în termen de cel mult 3 luni de la

intrarea în vigoare a prezentei legi.

(12) Prevederile art. 36 vor fi aplicate doar cu condiția existenței unor acorduri cu privire la implementarea mecanismului de compensare între operatorul sistemului de transport din Republica Moldova și operatorii sistemelor de transport din țările vecine.

(13) Guvernul, în termen de 6 luni:

a) va întreprinde măsurile necesare pentru realizarea separării și pentru asigurarea independenței operatorului sistemului de transport în conformitate cu prevederile art. 26 alin. (5);

b) va desemna furnizorul central de energie electrică;

c) va aproba și va prezenta Secretariatului Comunității Energetice primul raport privind monitorizarea securității aprovizionării cu energie electrică;

d) va aproba și va prezenta Secretariatului Comunității Energetice primul raport referitor la îndeplinirea de către întreprinderile electroenergetice a obligațiilor de serviciu public;

e) va prezenta Parlamentului propuneri în vederea aducerii legislației în concordanță cu prezenta lege;

f) va aduce actele sale normative în concordanță cu prezenta lege.

(14) Piața energiei electrice pentru ziua următoare, piața energiei electrice pe parcursul zilei, piața de echilibrare, piața serviciilor de sistem și piața organizată a contractelor bilaterale de energie electrică se vor institui în conformitate cu hotărârea Agenției, care se supune consultărilor publice și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, după desemnarea operatorului pieței energiei electrice.

(14-1) Termenele de instituire a pieței energiei electrice pentru ziua următoare și a pieței energiei electrice pe parcursul zilei nu pot depăși cu mai mult de 12 luni data desemnării de către Guvern a operatorului pieței energiei electrice.

(14-2) Până la crearea condițiilor de funcționare concurențială a pieței energiei electrice de echilibrare și a pieței serviciilor de sistem, Agenția stabilește mecanisme reglementate de funcționare în conformitate cu art. 81-3 și aprobă metodologia de calculare a prețurilor pentru capacitățile de echilibrare.

(15) Pentru a asigura organizarea și gestionarea pieței energiei electrice pentru ziua următoare, a pieței energiei electrice pe parcursul zilei, precum și a pieței organizate a contractelor bilaterale, Guvernul va desemna operatorul pieței energiei electrice. Funcțiile de operator al pieței energiei electrice și de furnizor central al energiei

electrice pot fi impuse uneia și aceleiași întreprinderi.

(16) La constatarea premiselor necesare pe piața energiei electrice, Agenția va pune în aplicare tarifele reglementate de tip intrare/ieșire pentru serviciul de transport al energiei electrice.

(16-1) Prin derogare de la prevederile art. 7 alin. (2) lit. a) și art. 87 din prezenta lege și ale metodologiei tarifare relevante, în cazul implementării unor proiecte demonstrative finanțate din grant și/sau alte surse nerambursabile pentru instalarea echipamentelor de măsurare inteligente la consumatorii finali, în scopul stabilirii efectelor aplicării prețurilor reglementate pentru furnizarea energiei electrice în funcție de orele de consum, Agenția, la solicitarea furnizorului serviciului universal și a organului central al administrației publice de specialitate în domeniul energiei, va aproba prețuri reglementate pentru furnizarea energiei electrice în funcție de orele de consum doar pentru consumatorii finali implicați în proiectul demonstrativ.

Pentru determinarea și calcularea acestor prețuri reglementate, Agenția stabilește și aprobă coeficienții tarifari care iau în considerare cheltuielile și costurile justificate suportate de furnizorul serviciului universal ce urmează a fi recuperate prin aplicarea prețurilor reglementate pentru furnizarea energiei electrice în funcție de orele de consum de la consumatorii finali respectivi, pe perioada de desfășurare a proiectelor demonstrative.

(17) După efectuarea unei evaluări a concurenței pe piața energiei electrice, inclusiv prin aplicarea indicatorilor de concentrare a pieței stabiliți în Regulile pieței energiei electrice, la constatarea premiselor necesare, Agenția stabilește termenele pentru eliminarea treptată a prețurilor reglementate pentru consumatorii finali.

(18) Contractele dintre consumatorii finali și subconsumatori care sînt valabile la momentul intrării în vigoare a prezentei legi rămîn valabile timp de doi ani de la intrarea în vigoare a prezentei legi. În termen de un an de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Agenția este obligată să elaboreze și să aprobe metodologia de calculare a tarifului reglementat pentru operarea sistemului de distribuție închis și regulamentul privind sistemele de distribuție închise. În termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a actelor normative de reglementare ale Agenției specificate în prezentul alineat, persoanele care dețin instalații electrice ce constituie sistem de distribuție închis în sensul art. 50 alin. (3) din prezenta lege trebuie să se adreseze la Agenție pentru obținerea autorizației pentru sistemul de distribuție închis.

(19) În cazul în care, pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, au fost emise autorizații de construire care au permis efectuarea lucrărilor de construcție în zonele de protecție a rețelelor electrice, beneficiarul sau proprietarul construcției este obligat să acorde acces operatorului de sistem pentru executarea lucrărilor de exploatare, de

întreținere sau de modernizare a rețelelor electrice. În cazul în care, din anumite motive, o persoană solicită strămutarea rețelei electrice, aceasta se va efectua cu condiția achitării prealabile de către beneficiarul sau proprietarul construcției a costurilor aferente strămutării rețelei electrice, după obținerea acordului proprietarilor sau al deținătorilor legali ai terenului de pe traseul pe care urmează să fie amplasate noile rețele electrice.

(20) Prevederile art. 13 alin. (6)–(10) se aplică și în cazul serviciilor sau lucrărilor externalizate de titularii de licențe pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi.

(21) Agenția, în termen de 24 de luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, va aduce actele sale normative de reglementare în concordanță cu prezenta lege, de asemenea va elabora, va publica și va pune în aplicare actele normative de reglementare noi prevăzute de prezenta lege. Metodologiile de calculare a prețurilor și a tarifelor reglementate în vigoare la momentul intrării în vigoare a prezentei legi vor fi revizuite de Agenție.

(22) Pînă la aprobarea tarifului de racordare, plata pentru racordare la rețeaua electrică va fi calculată în baza devizului de cheltuieli pentru montarea instalației de racordare.

(23) Actele normative, inclusiv actele normative de reglementare aprobate de Agenție pînă la intrarea în vigoare a prezentei legi, vor fi aplicate în măsura în care nu contravin prevederilor acesteia. Pînă la aprobarea de către Agenție a Regulamentului privind racordarea și a Regulamentului privind furnizarea energiei electrice, raporturile juridice dintre operatorii de sistem și furnizori, precum și dintre titularii de licențe respectivi și consumatorii finali, vor fi reglementate prin Regulamentul pentru furnizarea și utilizarea energiei electrice în vigoare la momentul publicării prezentei legi.

(24) La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr. 124-XVIII din 23 decembrie 2009 cu privire la energia electrică, cu modificările și completările ulterioare.

Legea este valabilă. Relevanța verificată la 03.09.2021